D04524110H
Duke University Libraries

DUKE UNIVERSITY LIBRARY

ספר

שִׁבְחֵי צַדִיקִים

יְסוּפַּר בּוֹ מַעֲשִׂיוֹת וְשְׁבָחִים אמתים נוראים ונפלאים. חדשים אשר לא נדפסו מעולם. מרבותינו הצדיקים הקדושים המפורסמים בכל העולם. זי"ע. הנקובים מעבר לדף בשמותיהם. אשר כל חיך הקורא יתענג בהם. וכולם על קוטב אמת יהלכון. להלהיב לבבות נפשות ישראל הנחמדות. לעבודת השי"ת יהיו נצמדות. להשריש אהבתו ויראתו בלבבם. בכל נפשם ומאודם. והדברים ברורים כשמש מזהירים ממקורים נאמנים. מפי חסידים ואנשי מעשה המה נאמרים:

אשר הוצאתי לאורה ביגיעה גדולה והוצאה מרובה ואיסור השגת גבול ידוע. ושארית ישראל לא יעשו עולה.
הסלבה"ד מענדיל צימרין

וַוארשַא

בהוצאות הרבני הנגיד המפורסם אברהם יוסף
קליימאן מו"ס מיקאלבעל

Сеферъ Шивхе Цадикимъ

Типографія Н. Шрифтгисеръ

Варшава Налевки 13.

1884.

ספר

שבחי צדיקים

סיפורי מעשיות נפלאים. ומופתים נוראים. מגאונים וקדושים ששמותיהם ומעשיהם נאים. ובקרב כל ישראל הם מפורסמים ונודעים. זכותם יגן עלינו.

במספר ל"ו צדיקים

א מרבינו האר"י הק' ותלמידו הרח"ו ז"ל
ב מהגאון הרבי ר' נפתלי כ"ץ מפוזנא
ג מהגאון רבינו יונתן אייבשיץ מפראג
ד מהגאון רבינו אלי' מווילנא
ה מהמגיד הק' רבינו ר' בער ממעזריטש
ו מהה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק
ז מאחיו הה"ק הרבי ר' זושא מאניפאלי
ח מהה"ק הרבי ר' שמעלקא הורוויץ ז"ל
ט מהה"ק ר' מרדכי הרבי הזקן מנעשכיז
י מהה"ק רבי לוי יצחק הרב מברדיטשוב
יא מהה"ק ר' שמשון הרב משעפיטיווקא
יב מהה"ק ר' זאב וואלף מזיטאמיר
יג מהה"ק ר' יעי"ל הרבי מלובלין
יד מהה"ק היהודי מפרשיסחא
טו מהה"ק ר' מאיר הלוי הורוויץ הרב מטעפס
טז מהה"ק ר' דוד מלעלוב
יז מהה"ק הרבי ר' שמואל מקארוב
יח מהה"ק הרבי ר' אפרי' פישלע מסטריקאוו
יט מהה"ק ר' שמואל נח הרב מטורבין
כ מהגאון ר' אברהם אבוש הרב דק' פפד"מ
כא מהגאון ר' מרדכי בנעט הרב מניקלשבורג
כב מהגאון ר' עקיבא איגר הרב מפוזנא
כג מהגאון ר' משה סופר הרב מפ"ב
כד מהגאון ר' יעקב הרב מליסא
כה מהגאון ר' ארי' ליבוש חריף הרב מפלאצק
כו מהה"ק הרבי ר' שמחה בונם מפרשיסחא
כז מהה"ק ר' מנחם מענדיל הרבי מקאצק
כח מהה"ק ר' יצחק הרבי מווארקי
כט מהה"ק ר' יחזקאל הרבי מקאזמיר
ל מהה"ק ר' נח מקארוב בעל ס' קב [illegible]
לא מהה"ק ר' זעליג משרענסק
לב מהה"ק ר' יצחק מאיר הרבי מגור
לג מהה"ק ר' יעקב ארי' הרב מראדזימין
לד מהה"ק ר' חנוך העניך הכהן הרבי מאלכסנדר
לה מהה"ק ר' אלי' שהי' בסוף ימיו אבד"ק וויסקיט בעה"מ שו"ת דבר אלי' וס' אזור אלי'
לו מהה"ק ר' יחיאל מאיר הרב מגאסטינין

אשרי כל חוכי ל"ו

הקדמה

ידועים הדברים ומפורסמים הם

שכתב רבינו הנשר הגדול הרמב"ם ז"ל בפירושו לאבות (סוף א') בענין הדיבור שנתחלק לחמשה חלקים והם. מצוה. נאסר. נמאס. נאהב. מותר. ושם דיבור הנאהב כתב שם וז"ל והוא הדיבור בשבח המעלות השכליות וכו' ובגנות הפחיתות וכו' להעיר הנפש למעלות בסיפורים ושירים. ולמנעה מן הפחיתות וכו' וכן לשבח החשובים ולהודות מעלותיהם כדי שיטבו מנהגיהם בעיני ב"א וילכו בדרכיהם. ולגנות הרעים וכו' כדי שיתגנו פעולתם וזכרם בעיני ב"א ויתרחקו מהם וכו' ע"כ פוהר לשונו וכן מצינו בדברי חז"ל בתלמוד ומדרשים. ובזוה"ק כמה סיפורים מחכמים וחסידים הקדושים. שמלפנים או מאלה שבדורם אם על דרך שכתב הרמב"ם ז"ל שזכרתי. אם על דרך הפלאה להפליא את העם בענין מופת ופלא. למען ספר שם ה' המקודש ע"י מעשי צדיקים שהם גדולים ממעשה שמים וארץ כאמז"ל (כתובות ה') :

אשר לכן לא נחשב לבילוי זמן ותפל בכתוב יושר דברי אמת את כל הרשום בזכרון שלומי האמונה. והרעת התורני. מאשר שמעו מפי גדוליהם וקדושיהם שקבלו מפי קדושים בזמנם. או שזכו לראות בעיניהם אצל אנשי מופת אלה שבדורם זי"ע. אשר יזכר שמם ויוחד כבודם בקהלת הסיפורים הבאים בפנים הספר הזה. כאשר עיני הקורא והמעיין יחזו ויבחנו על השכלת המוסר והתבוננת ענין החסידות היוצא מהם. ומוהר מי הדעת הנובע ממקורם. והורק על ראש המיטהר בקריאתו אותם :

ובכן נזכה ליאות לאור פניהם נצח ויסוככו עלינו באברת צדקותיהם בזה ובבא ; ונזכה למזרח אור שמש ינון. וככבוד הלבנון. לנו יותן ויתנן. והי' עינינו רואות את מורינו ובצלו נתלונן כי ישכון עלינו הענן. כיה"ר :

שבחי צדיקים

מעשה נפלאה מהה"ק מברדיטשוב זצ"ל בעל ס' קדושת לוי.

פעם אחת בסעודת ליל שב"ק פתאום פתח הה"ק מו"ה ברוך זל"ל ממעזביז את פיו הק'. ואמר לפני כל האנשים שיושבו ועמדו לפניו בזה"ל כל מי שידבר רעה על הרב מברדיטשוב הנני מבטיח לו להיות לו עוה"ב לשכרו. עבור זה. והי' שם בין החסידים אברך א' שרצה תיכף לגשת אל הה"ק מוהר"ב ז"ל. ולספר דבר רע על הרה"ק מברדיטשוב ז"ל. כי נכסף להבטחת רבו הק' מוהר"ב ז"ל הנ"ל. ולקנות לו עולמו בשעה אחת. ולא הי' יכול לעצור עצמו ולהתיישב בדעתו אולי יש לרבו הק' איזהו כוונה עמוקה בדבר זה, ובכ"ז הזקנים אשר שעמדו בזיבו הניאו את לבו ומנעוהו מלגשת באמרם אליו חלילה לך מעשות זאת. ושמע להם. ונתעכב מלבצע זממו. עד ליום מחרת בסעודת יום שב"ק שהתעורר אדומו"ר הק' מהר"ב זל"ל עוד הפעם ואמר כדברים האלה הנזכרים שאמר בסעודת ליל שב"ק. והחרישו כל החסידים כבאתמול. ואין פוצה פה לדבר סרות ח"ו זולת האברך הנ"ל אשר לא עצר כח. ולא חשש על עון דברו סרה על קדוש ה' הרב מברדיטשוב ז"ל. מפני הבטחת רבו הקדוש מוהר"ב הנ"ל. והי' נחשב לו לעון בכלאו את רוחו מלספר את אשר יודע לרוע על הה"ק מברדיטשוב ז"ל. ורצה בכל עוז לגשת. ולספר רעות על הה"ק מברדיטשוב ז"ל. לקבל שכרו כהבטחת רבו. אבל גם אז לא הניחוהו חבריו מן העומדים שם. ושמע להם בחשבו כי עדיין זמן כשר לפניו בסעודה שלישית. ובבוא סעודה שלישית. ושמע מרבו פעם ג' כדברים הנ"ל לא פנה עוד אל דברי החסידים שהזהירוהו על כך. אבל רץ בזריזות להתקרב אל רבו הק' הנ"ל. וכראות הה"ק מוהר"ב ז"ל את האברך הנ"ל שמתקרב ומפרש ריבה קירבו אליו יותר, ואמר לו קרב בני קרב וספר גם לי את כל אשר אתה יודע לדבר על הרב מברדיטשוב והתחיל לספר ואמר פעם אחת בהיותי בברדיטשוב לסחור על יומא דשוקא הנק' יריד עלה על דעתי לבוא אל בהמ"ד ששם מתפלל הה"ק מברדיטשוב ולראות איך הוא מתפלל לפי ששמעתי בעולם שמפליאים מאד סדר תפלתו של הרב מברדיטשוב. ויגיעתו ועבודתו בשעת תפלה בהוא משונה מאד שלא כדרך הטבע. ולכן נכספתי גם אני לחזות בנועם עבודה תמה וקדושה זו. ולקלוס ריח טיב ממנה. והנה פניתי עצמי ולקחתי לי מועד באמצע עסקי ללכת אל בהמ"ד. וכהתקרבי אל פתח הבהמ"ד ושמעתי גודל עבודתו בתפלתו לא ערב לבי לגשת הלאה. ולבוא לפנים ונשארתי במעמדי שם אצל הפתח. והנה פתאום בהגיע הרב מברדיטשוב אל ברכת יוצר אור וגו' ובאמרו יוצר משרתים ואשר משרתיו כולם עומדים וגו' פתאום דלג וקפץ אצלי בחמה עזה. והפסיק לדבר אלי באמצע כדברים האלו בלשון אשכנז „וואס וועט דער מלאך מיכאל זאגען. וואס וועט דער מלאך גבריאל זאגען" והרים ידו והכני סטירה על לחיי. ורץ חזרה למקומו. כן אשר עשה לי הרב מברדיטשוב. ואיך שי' רשאי להפסיק בדיבור באמצע הפרק. וכ"ש להתמלא חמה. וכ"ש יותר להכות איש ישראל. וגם מה היו פירוש דבריו הנ"ל ומה רצה בזה באמצע תפלתו. הלא כל הענין כולו כמגעון ח"ו ובשמוע הה"ק מוהר"ב ז"ל את כל הסיפור הנ"ל. החרים עד טם

לספר הכל. ואח"כ התחיל להשיב לו ואמר לו בפני כולם בזה"ל. הדע שהה"ק מברדיטשוב הוא מליץ טוב לפני פמליא ש"מ בעד כל ישראל ומלמד עליהם סנגוריא תמיד לשכך חמת הדין העליון מעליהם. ולמצוא להם זכות גם על העבירות שעשו ח"ו. והנה בשעת שמתפללים ומברכים ברכת יוצר אור וכו' ומגיעים אל יוצר משרתים וגו' כולם עומדים גו' ומשמיעים וגו'. אז הוא הזמן שמלאכי מעלה שרי צבאות ה'. כמיכאל וגבריאל וכו' מתאספים ללמד זכות על ישראל. כמש"כ אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו וגו' ובכל יכולתם הם רואים ומשתדלים למצוא זכות על כל נפש ישראל להציל מחמת הדין השורה עליו ע"י העונות שעשה ולהשפיע עליו שפע חסדים עליונים. לטהרו ולנקותו מכובד אשמיו. ולכן כשמגיע הרב מברדיטשוב אצל יוצר משרתים וגו' הוא נכנס בגבול ומלב השרים העליונים והמלאכים להשתתף עמהם בלימוד סנגוריא על נפשות ישראל. וכן אז בשעה שעמדת שם ושמעת אותו מתפלל ומברך ברכת יוצר וגו' כשהגיע ליוצר משרתים כו' נתעלה במדרגתו למדרגת המלאכים הנ"ל בלימוד סנגוריא כנ"ל וכשראה אותך פתאום עומד לפניו עם העבירה שעשית באותו היום באכסניא שלך שגנבת בשעת סעודתך כף של כסף. נתמלא חמה מאד עליך שלא מצא שום לימוד זכות עליך בדבר זה. כי לפעמים גונב אדם למלאות נפשו כי ירעב. ויש ללמד עליו זכות לפני המקום ב"ה שלא לעבור על ד"ת עשה. וגם לא לבקש מותרות. ולחמוד מה שאינו שלו. כ"א להשקיט רעבון נפשו שלא יסבול יסורים. ועד פיקוח נפש הוא בא בגניבתו. אבל אתה הסוחר שלא חסר לך למחיית נפשך כי עשיר אתה למה גנבת כף כסף. ולא מצא הרב מברדיטשוב לך שום סנגוריא ע"ז. והו אשר צעק אליך. מה יאמר המלאך מיכאל. ומה יאמר המלאך גבריאל נגד העון שעשית. וכשמוע האברך את דברי הה"ק רבו זצ"ל נתמרמר מאד על מעשהו ובקש מחילה. והשיב לו הה"ק מוהר"ב ז"ל שאין לו כפרה עד שילך אל הה"ק מברדיטשוב ויבקש ממנו שיתן לו תשובה על עונו. ויצא לו:

עוד סיפור נפלא מהה"ק הנ"ל.

פעם אחת קרה לפני הה"ק מברדיטשוב זצ"ל ד"ת עם ב' סרסרים. שתבע סרסור אחד מן הסרסרים שעוסקים קטנים. לסרסור גדול מן הסרסרים שעוסקים גדולים. בטענה שתבע ממנו כי ביומא דשוקא עמד על השוק וראה ברחוב עגלות רתומות בסחורות טעונות אשר אין להם קונים. זה כמה ימים. וכמו כן ברחוב אחרת ראה עגלות טעונות סחורה אחרת שאין לה קונים. והתחקה על שורש הסחורות והבין בבקיאות מלאכתו שייטב לבעליהם באם יעשו חליפין ביניהם. שזה יקח סחורה זו וזה סחורה זו. וירויחו במכירתם אותם במקומם. כי סחורה זו תהי' לה פדיון במקום בעל הסחורה השני'. וכן סחורה השני' תמצא פדיום ותמכר במקומו של זה. ויהי' המו"מ טוב מאד לפניהם. אבל הצר לו בלבו על הדבר. כי ידע שהסוחרים האלו בעלי הסחורות הנ"ל לא ישמעו לו כלל. כי לא הכירוהו לסרסור של מסחרים גדולים כאלו רק של מסחרים קטנים. ולכן נתייעץ בלבו ללכת אל סרסור גדול ולספר לו את כל הענין ולהשתתף עמו. וכן עשה והלך וסיפר לסרסור גדול והשכיל הסרסור הגדול על הענין וראה כי יפה כיון בזה שיעשו הסוחרים ביניהם חילוף משא ומתן ונתקשרו ביניהם על השותפות שעשו על השכר סרסרות שיטלו שיהי' לתנאין ממש. ולא יפול דבר. והסרסור הגדול הלך אל הסוחרים והציע לפניהם כל הענין והוטב בעיניהם מאד. ועשו המסחר והחילוף ביניהם. והרויחו ושילמו השכר סרסרות להסרסור הגדול שהציע לפניהם. כי לא הכירו כלל את הסרסור הקטן הנ"ל. ובבוא הסרסור הקטן אל הסרסור הגדול שותפו לתבוע מחציתו מן השכר

סרסרות

שרשרות פעם לו את הרגל. ולא רצה ליתן לו מחצית. בטענתו כי הוא סרסור קטן. אשר מעולם לא עסק במסחרים גדולים כאלו ולא הרויח סך עצום כזה בפ"א. א"כ די ש כשיתן לו חלק קטן מן השכר סרסרות. כפי מה שרגיל להרויח ליום. וכ"ש באם יפריז על המדה להעדיף לו עוד איזה סך יותר מכפי מה שרגיל להרויח בעסקים קטנים. שאין לו עליו כלום. ואולם זה השרסור קטן הנ"ל לא הניח א"ע להתפתות מאתו. רק תבע את שלו כפי שהי' המדובר ביניהם בשעת ההתקשרות שיהיו שותפים שוים בשכר השרשרות שיטול מהסוחרים. וטען ואמר מה לך במה שאני רגיל להרויח רק מעט. סו"ס בעסק הלז הייתי אני עיקר השרסור שהודעתיו לך ונשתתפתי עמך שיהי' השכר לחצאין מדוע תהי' כפוי טובה. לבלי השיב לי את שלי ומחמת הסכסוך שביניהם נאלצו לכנוס לד"ת, לפני הבד"ל שאצל הרב הק' מברדיטשוב ז"ל. וטענו שניהם לפני הה"ק ז"ל וקילורן ש"ד שיצא הפס"ד מלפני הבד"ל שאין לו להשרסור הגדול שום טו"מ נגד השרסור הקטן. אבל מחויב לשלם לו מחציתו מהשכר סרסרות כפי ההתקשרות שביניהם. והנה הנתבע לא רצה לציית דינא. והלך לו לביתו בשצף קצף על הפס"ד הלז והתובע הנעשק הלזה דפק על פתחי הה"ק ז"ל שיעמוד בפרץ בעדו להצילו מיד עושקו זה. כי עני הוא. וזה כל מחייתו ומחיית ביתו וטפלי דתליא בי'. והשרסור שותפו גברא אלמא הוא. ומה יעשה נגדו ונכמרו רחמי הה"ק ז"ל עליו כי הרע לו מאד בלבו על החמס הזה בישראל ועל מאנו לשמוע אל הפס"ד. וכן לא יעשה ושלח אחריו לבוא אליו עוד הפעם. ולא מלאו לבו להרב מלבוא. ויבוא אל הקודש פנימה לפני הה"ק ז"ל. וביקש ממנו הה"ק ז"ל עוד כפעם בפעם שיקבל עליו את הדין ודיבר על לבו הרבה. ולא אבה שמוע. וכראות הרה"ק ז"ל כי כלו כל הקילין אמר לו עוד בזה"ל שמע בני שמע נא מה שאספר לך עוד מעשה נאה מה דבדידי הוה עובדא. הנה אני ג"כ עוסק בסרסרות. וזה מלאכתי להיות סרסור בין ישראל לאביהם שבשמים. להוליך זכותם של ישראל למעלה. וגם להביא מהתם להכא שפע טובה בעולם. והכל ע"י פתויי דברים וסרסרות כדרך השרסרים. שמפתים למוכר ואח"כ לקונה. עד שפועלים אצלם שיעשו המסחר כן גם אני עוסק בכאלה אצל המקום ב"ה ואצל ישראל עמו. והנה פעם אחת אירע לי שראיתי סוג סחורה אצל ישראל שהתבוננתי בשכלי שסחורה זו לא טובה בעדם. לא לבד שאינה לתועלת. רק שהיא עוד להם להיזק והפסד. ושיא כלולה מג' מינים. והם „חטאים עונות ופשעים". וכמו כן בהיותי במרום. ראיתי שם אצל המקום ב"ה סוג סחורה שלא נחוצה וצריכה שם כלל. והיא ג"כ כלולה מג' מינים והם „סליחה מחילה וכפרה" שמובן וידוע לכל שסחורה זו לא נצרכת שם כלל. כי המלאכים ושרי מעלה אינם בעלי חטא כי אין בהם יצה"ר. וכמשארז"ל העוה"ב אין בה לא קנאה ולא שנאה וכו'. וא"כ למה להם כפרה וסליחה. אם אינם חוטאים כלל. ולכן עלה בדעתי לעסוק בסרסרות אצל המקום ב"ה ואצל ישראל עמו שיעשו ביניהם חילוף מו"מ. דהיינו שיתן להם ג' מינים אלו שהם סליחה מחילה וכפרה תחת ג' מינים שלהם שהם חטאים עונות ופשעים. והנה בבואי ראשונה לפני המקום ב"ה להציע לפניו העסק אמר לי לך תחילה אצל ישראל אם יתרצו והלכתי אצל ישראל. ולא אבו כלל לעשות החילוף בטענתם. כי החטאים והעונות והפשעים הללו טובים הם למו. והרבה ממון הם שוקעים עבורם. וכמה יגיעות וכמה טרדות וכמה זמנים הם מבלים בטרם הם מגיעים להם. ואיך יוציאום מידם תחת הסחורה הנ"ל שאינה שוה בעיניהם כ"כ כנגד סחורתם. וכללו של דבר שלא אבו שמוע. עד שהבטחתים שיוסיף להם הקב"ה עוד מין סחורה אל הסחורה הנ"ל. וגם זאת לא פעלתי כ"א ע"י יגיעה גדולה שאמרתי אה. הדבר עדי הגיעו הזמנים המקודשים והמוכשרים לעסק זה כמו בחדשים ובשבתות ובמועדים ובפרט בעשי"ת שאז הוא זמן המסחר הגדול מעסק הלזה. ובזמנים אחרים אחר התבוננתי עליהם שיוכשרו להוציא

האסורים

אסורים בזיקי החטאים וכו' ממאסרם. ומוסרותיהם לנתק. עד שבכה בכי גדול ויד חזקה אלה בידי אף חכמתי עמדה לי לרצותם לעסק זה על תנאי הנ"ל. ובאתי לפני המקום ב"ה בשבת ישראל הנ"ל שאם רוצים שיעדיף להם עוד מין סחורה נוסף על מינים הנ"ל. והנה בטרם נעתר לי גם בזה ראיתי מונח במרום מן הצד בקרן זוית אחת עוד ג' מיני סחורה אשר גם אותם ראיתי עליהם שאינם נצרכים במרום כלל והם בני חיי ומזוני שאין העליונים צריכים להם כלל כי אינם בני פרי' ורבי' וגם חיים וקיימים לעולם. ואין בהם לא אכילה ולא שתי' וכו'. ועלה בדעתי לבקש מאת המקום ב"ה שיוסיפם ליתנם לישראל. ופרשתי ידי בצלו לבקשו גם ע"ז וח"ל שגמרתי העסק ונעתר לי גם לזאת. והנה בטרם ירדתי מהצלו ית' בשמחה גדולה מכלוני החזקה לי הופק רצוני בגמר העסק בכי טוב. כרוז קרי בחיל בקול קורא. אלי מאת המקום ב"ה ויאמר לוי יצחק. לוי יצחק שמע נא שמע את אשר אני דובר אליך. הנה רואה אני עד כמה אתה מתייגע ומכלה כחך על העסק לגמרו. וכמעט משליך אתה את נפשך מנגד עבור ישראל. אשאלך מה יהי' שכרך בעד סרסרותך וטרחך. הלא שכרך ראוי להיות הרבה מאד ומדוע תעבוד חנם. ועניתי לו בזה"ל מישראל איני מקוה לקבל שכרי מאומה. אך ממך אקוה ואוחיל. כפי אשר ייטב בעיניך. ואמר לי המקום ית' בזה"ל זה יהי' שכרך מאתי בעבור סרסרות שלך. שאלו הג' מינים שהוספתי להם על פי השתדלותך. והם בני חיי ומזוני. הנני מוסרם בידך לבד. שהי' אתה המושל בהם לתתם לכל אשר תחפוץ. או למנעם מכל מי שתחפוץ. ע"כ הי' המאורע ביני עם קוני שארע לי בענין הסרסרות. מעתה דע לך אתה הסרסור ושמע נא היטב את אשר סיימתי שהמקום ב"ה נתן לי לשכר סרסרות ג' מינים הנ"ל שיהיו מסורים בידי לעשות בהם כפי רצוני. לכן אם תשמע ותציית דין נגד בע"ד שלך יהי' לך חיי. ואם לאו ח"ו יהי' להיפוך. ואעפ"כ לא אבה שמוע והלך בחרי אף לביתו. ולא היו שבות מועטות עד שנחלה ר"ל בחולי כבד מוטל על ערש דוי. עד שנתייאשו הרופאים ממנו ונאלץ לשלוח אל הה"ק ז"ל לבקש מחילה ולקבל עליו את הדין. ונתרפא:

מעשה נפלאת מהה"ק מוה' דוד מלעלוב ז"ל.

פ"א הי' איש אחד אצל הה"ק המפורסם ר' דוד מלעלוב שיברכהו. וברכו ואמר לו בשעה שברכו. אמנם זה האיש צריך לברכה. והנני מברכו. והנה זה האיש נפטר מאתו לשלום ובא לביתו. ואחר איזה ימים נחלה ר"ל עד שהי' גוסס. ובני החבורה היו אצלו להיות בשעת יציאת נשמתו. ואומר עליו הפסוקים כנהוג. והנה פתאום ראוהו שהקין ופניו צהובות ושב לאיתנו במעט רגעים. ואחת אחת נתרפא וקם ממטתו. ונפלאו כולם. כי כמעט לא נהייתה. ושאלוהו וסיפר להם גופא דעובדא היכי הוה שבשעת שהי' גוסס ר"ל נדמה לו שהוא ברקיע לפני הפמליא ש"מ ועומד במשפט לפניהם ופתאום בשעת הוויכוח ביניהם אודותיו הרגיש שבא לו מאחוריו איש א' ולוקחו בזרועותיו כביכו. ואומר לפני הפמליא ש"מ בזה"ל. זה האיש הוא שלי ולא תעשו לו מאומה. ותנוהו לי והחזיר פניו לאחוריו. וראה כי הוא הה"ק ר"ד מלעלאוו ז"ל. ונדמה לו אז שנטלו ומשכיבו חזרה למטתו. ובאותו הרגע שנדמה לו כך שמשכיבו למטתו. התחילו פניו לצהוב ולחזור לאיתנו:

מעשה נפלאה מהה"ק מוהר"ש מקארוב ז"ל.

סיפר הרה"ג החסיד המפורסם מוה' יחיאל מיכל נ"י אבד"ק שעפס שהי' מלפנים רב בעיר אסטראלענקי. והי' שם איש חסיד אחד ר' חיים ליב שהי' בילדותו משמש להה"ק

להה"ק מוהר"ש מקארוב ז"ל וסיפר מה שאירע לו שם כי הי' מנהג סדר שולחנו הקדוש של הרב ז"ל בשב"ק. לקחת ב' בקבוקים יין אצל מוכר יין א' שהי' בעיר. לכל סעודה להיות לבהמ"ז. והוא הי' השליח לזה כי הי' מסוגל לכל ענין לעשות בזריזות. והנה זה המוכר יין הנ"ל הי' מתנגד גדול להה"ק הנ"ל. והי' מכחיש כל הענינים הגדולים שסיפרו החסידים מהה"ק הנ"ל. ועלה בדעתו לנסות את הה"ק הנ"ל ונתן להשליח הנ"ל ב' בקבוקים של שתים יינם לראות אם הוא באמת איש קדוש כי בהיות כן. הוא צריך להרגיש ברוח קדשו קודם שתייתו. או שישמרוהו מה"ש שלא יאונה לו און במש"כ לא יאונה לצדיק גו'. וכמו שאמרו גבי עובדא דר"פ ב"י (בחולין ה' ו') השתא בהמתן ש"ל וכו' צדיקים עצמם לא כ"ש. והשליח הנ"ל לא חלי ולא מרגיש מה שנתן לו. כי איך יעלה ע"ד דבר כזה. ובתום לבו נזדרז לשוב אל שולחנו של הה"ק ז"ל. אך פתאום באמצע הילוכו נפלו מידו הבקבוקים האלו ונשברו. והי' הדבר לפלא גדול בעיניו כי ידע א"ע לזריז ומתוקן לכל דבר שמעולם לא שיבר שום כלי. ולא נשחת שום דבר על ידו. וגם עתה הלך במתינות ובכ"ז לא עלה על דעתו דבר כזה שעשה המוכר יין הנ"ל. ושקל בדעתו מה לעשות. אם ללכת אל שולחן הרב ז"ל ולספר מה שקרהו או אם לשוב להמוכר יין לקחת בקבוקים אחרים ולומר שנצרך לסעודה עוד ב' בקבוקים והי' צר לו מב' צדדים. לשוב להמוכר יין חשש פן לא יאמין לו המוכר שנשברו ויחשוד על התשלומין, וללכת לבית הרב ז"ל ולספר ג"כ הי' בוש וירא. כי החזיקוהו לזריז ומוכשר לתקן ולא לעוות ומעתה יהי' בעיניהם כמתעתע וכמתרפה בשימושו, והוכרע בדעתו שיותר טוב לשוב להמוכר ולקחת בקבוקים אחרים תחתיהם כי אמר בין כך ובין כך צריכים שם יין לבהמ"ז מוטב לבלי להטריח שם את השולחן הק' ואביא יין לבהמ"ז ומה שיהי' אח"כ בתשלומי המחיר אין לי לחקור עתה מאומה יהי' מה שיהי' אך שיהי' עתה יין אל השולחן. ושב להמוכר יין. ואמר לו. נצרך עוד ב' בקבוקים יין. המוכר תמה ואמר מה זאת הלא ידעתי. כי עוד לא קרה כזאת שיצטרכו יותר. והפציר בו שיספר לו האמת. ולא רצה כי הי' מתיירא שיחשוד על תשלומי מחירם. ולא יחפוץ ליתן אחרים. אבל המוכר יין הנ"ל. אשר ידע בלבו מה שעשה לא רצה ליתן לו עד שהי' נאלץ לספר לו האמת. ושמח המוכר ונפלא מאד. וקידש ש"ש. ומאז החל המוכר הלזה לידבק גם הוא בהה"ק ז"ל:

סיפור נאה מהה"ק מבארדיטשוב ז"ל

הנה הרה"ק מבארדיטשוב ז"ל בילדותו הי' עילוי גדול. ונשתדך עמו גביר א' והתפאר בו. ואחר חתונתו. בש"ת הראשון כיבדו הקהל את הה"ק הנ"ל שהי' חתן הגביר הנ"ל. שיאמר אתה הראת וגו' לפני התיבה. כי כן הי' המנהג שם בבהכ"נ לכבד את המחשב בעיניהם למכובד לומר אתה הראת וגו' וכיוונו בזה לכבד את הגביר ולעשות לו נייחא במה שיאמרו לחתנו העילוי לומר אתה הראת לפני העמוד וירד הה"ק הנ"ל לפני התיבה ונתלבש שם. והטלית הי' מונח על התיבה. ובכל פעם שנטל הטלית בידו ללבשו הניחו מידו על התיבה חזרה. כן עשה כמ"פ וכל הקהל עמדו בבהכ"נ בעינים צופים. עליו שילבש הטלית ויתחיל לומר אתה הראת וגו'. והוא לא שת לבו כל' ועומד בדד ודומם, וחשבו הקהל אולי מקרה הוא· ובראותם כי נשתהה מאד הי' עליהם לטורח ונלאו נשוא, ושלחו לו את השמש של בהכ"נ בשם ראשי הקהל שמבקשים אותו שלא יטריח את הצבור. כי מאד חשו חז"ל על טרחא דצבורא. אבל יאמר אתה הראת וגו'. והשיב הן לא אכביד. ח"ו. ונטל הטלית ללבשו. וכמעט שהלבישו עזבו מידו והניחו שוב על התיבה ולא רצה לומר אתה הראת וגו'. והגביר הנ"ל תומה בראותו מעשה תעתועים אלו מחתנו. הי'

בוש

בוש מאד בפני הקהל. וחרה אפו בחתנו מאד לאשר הוא המפאר א"ע בו כי אין כמהו בכל הגלילות חכם ועילוי גדול כמהו. ועתה עשה שטות כזה, עד שגרם בושה גם לו. כי מה יאמרו עליו מעתה. והסכים גם בדעת הגביר לביישו תחת הדבר מגונה שעשה בפני כל הקהל וגם דעתו הי' עם ראשי הקהל לשלוח לו עוד ששים שלא יעשה עוד שטיות רק אם ירצה לומר. יאמר מיד. ואם לאו ילך לו אל מקומו. ויעמוד אחר תחתיו. וכן עשו. ובטרם הוקם עצמם לשלוח אליו כן פתאום נשמע קולו של הה"ק. אחרי כל דמימתו ושיקול מחשבותיו בזה"ל. אם אתה למדן. ואתה חסיד אמור אתה הראת וראוהו עוזב את הסיבה והולך אל מקומו בבהכ"נ. וכראות חותנו. את אשר עשה חתנו. נתמלא רוגז ודאבון נפש יותר עליו. שתחת אשר קוה לקבל נחת ולנחול כבוד על ידו. קיבל חרפות ובושות וכמ"ז לא רצה לשאלו בכל משך זמן ההקפות. מה ראה על ככה ומה הגיע לו לעשות כן. עד שבאו לביתם. חותנו זה הלך מבהכ"נ בפחי נפש שרוי בצער ובחמה. והה"ק ז"ל חתנו בא שמח וטוב לב כראוי. וחותנו נתפלא מאד על הדבר מה זאת. והנה באמצע הסעודה בראותו כי טוב לב חתנו הה"ק ז"ל. לא עצר כח מלשאלו על הדבר מה שעשה לו בבהכ"נ. כי גרם לו בושה וחרפה כזו. ושאל לו לאמר. בני אמור נא לי מה ראית כי עשית את הדבר מגונה הזה. אשר לא נאות גם בעד פחות שבפחותים שיעשה כזאת. וגם נראה כשגעון ח"ו. ומי מבני דעת שעושה כזאת. והשיב לו ואמר אומר לכם האמת סבת הדבר שעשיתי כן כך היא. שמיד שעמדתי לפני העמוד לקחת השאלה על ראשי ולומר אתה הראת וגו' נשתתף עמי היצה"ר ואמר שהוא רוצה לומר עמי יחד אתה הראת. ושאלתי לו מי אתה שתהי' ראוי והגון לכך. ושאלני חזרה גם הוא בלשון הזה מי אתה וכו' והשבתי לו. אני הוא למדן. והשיב לי גם אני הוא למדן ושאלתי לו איפוא למדת הלכות ש"ס ופוסקים. השיב לי חזרה: איפוא למדת אתה והשבתי לו אצל הגאון פלוני ופלוני. והשיב לי גם שם עמך הייתי בלימודך א"כ גם אני למדתי אצל הגאונים שחשבת אותם לפני. והשבתי לו אבל חסיד אני והשיב לי גם אני חסיד. ושאלתי לו איפוא נסעת לקבל לקח טוב בחסידות. והשיב לי חזרה איפוא היית אתה לקבל דרכי החסידות. והשבתי לו אצל המגיד הקדוש ממעזריטש. והשיב לי גם שם עמך הייתי. ולכן גם אני רוצה לומר עמך אתה הראת וגו' ובראותי כי אזלת יד שאינו מניחני ועודו מחזיק בי בחזקה לומר עמי אתה הראת וגו'. עזבתי את הטלית מע"י לגמרי והנחתי לו את שלו ואמרתי לו: אם אתה למדן ואתה חסיד אמור אתה. ע"כ מה רוצה חותני ממני. וכי לא עשיתי כהוגן בזה:

מהה"ק הרבי ר' פישלע זצ"ל מסטריקב

אסתייע מילתא פ"א להחסיד המפורסם הצדיק ר' מאירל מסמדלין ז"ל בשעה שנסע ללייפציג ולמקומות אחרות אחר סחורה. כי הי' נגיד גדול כידוע. שנסע חזרה לביתו דרך עיר סטריקאוו. כי חפץ להיות אצל הה"ק הרבי ר' פישעלע ז"ל. שהי' מפורסם בצדקתו וקדושתו. עד שלא ידע והכיר צורתא דזוזא כלל, ורצה לראות פניו הק', ובבואו לפניו. התחיל הה"ק הנ"ל לעסוק עמו בחסידות. וראה שהוא כלי מלא וגדול בחסידות. והוא איש נעלה במדרגות. והתחיל עוד לשאלו מה אתם עושים בכאן. ומאין אתם נוסעים ולאן אתם נוסעים והשיב לו דברים כהוייתן שנוסע עם סחורותיו מלייפציג וכדומה. לביתו. והתחיל הרה"ק ז"ל להתפלא עליו ואמר לו תמה אני עליכם אם איש אשר כמוכם כפי שהנני מכיר עתה בכם. שתתעסקו בדברים מגונים כאלו. ולבלות הזמן במסחר וכתגר. מוטב הי' לכם אם התעסקתם בתורה ועבודה חלף עבודתכם בעניינים

פחותים

פאותים. כי למה לכם מעות שאינו שוה כלום. ובמה נחשב הוא הלא זהו טפשות מאיש אשר כמוכם שראוי להיות בעל מדרגה. וכהנה וכהנה. והרב החסיד ר' מאירל ז"ל הנ"ל שמע כל דבריו. ויהי כמחריש. כי לא ידע מה להשיב לו על דיבורים כאלו. ונסע ממנו לדרכו לשלום. והנה פתאום אחר איזה ימים פשטו ידי גנבים ושודדי לילה בכל עגלות שטעונות מסחורתו. ונגנבו עד בלי השאיר לו שריד מסחורתו. ונעשה עני על הדרך והוא לא זכר כלל דברי הה"ק רבי פישעלע ז"ל. כי לא נכנסו הדברים בלבו כלל. ומילתא דלא רמיא עלי' דאינש. לאו אדעתי'. ויצר לו מאד על המקרה הנוראה אשר קרהו. וימאן להתנחם ולא ידע שום עצה. ונתיישב בדעתו ליסע מני דרכו לרבו מובהק הה"ק מוהר"ש בונם ז"ל מפרשיסחא לספר לו את כל המוצאות אותו ולשפוך שיח לבו לפני רבו. כמו שהי' רגיל מעולם ליסע אליו. וכן עשה. ובא לפני הה"ק מוהר"ש בונם ז"ל. בלב אונן ופנים זועפות מגודל מצוקת נפשו. וסיפר לפני רבו הה"ק הנ"ל את כל נגעי לבבו הנדכה. שנעשה עני פתאום בדרכו. והתחיל הה"ק מוהר"ש בונם הנ"ל לשאלו כסדר נסיעתו אך הי'. באיזהו עיירות הי' בנסיעתו לליפציג וכן בחזירתו. והוא בתומו סיפר לו את כל סדר נסיעתו. מתחילת יציאתו מביתו עד בואו הלם לפרשיסחא. ונתוודע להה"ק הנ"ל. מתוך קישור דבריו שסר דרכו לשטריקאב אצל הה"ק רבי ר' פישעלע ז"ל. והתחיל הה"ק הנ"ל לשאלו עוד מה הי' ענינו אצל הה"ק מוהר"פ הנ"ל. ומה דיבר עמו בהיותו לפניו. וסיפר לו את כל עסקו שם. וכל הדיבורים ששמע מפה קדשו של הה"ק מוהר"פ ז"ל הכל סיפר לו. באמר לו. כי זהו שטות ממנו מה שמכנים לבו ורעיוני ומבלה זמנו בהבלים כאלו לעסוק בסחורה. כי למה לו מעות. וכהנה וכהנה כנ"ל. וכשמוע הה"ק מוהר"ש בונם הנ"ל את הדבר הזה הכה כף על ירכו ואמר אהה. מה ראית לעשות כן לסור דרכך אליו הכי לא ידעת אותו כי אינו יודע מציאות דזוזא. וכל הממון שבעולם אין אצלו שום שווי כלל. וע"י שהיית אצלו והכיר בך ובמצבך ומדרגתך הרע לו מאד. אם איש כמוך יעסוק בדברים נמבזים כאלו והקפיד עליך מאד. ודין גרמא דילי' לקחת העושר ממך. ושלטו בך ידי שודדים. אז הבין הה"ל ר' מאיר שנדלילער ז"ל את אשר עשו לו הדיבורים הק' והה"ק הרבי ר' בונם ז"ל ברכו מאז על העושר כמקדם:

ענין נפלא מהה"ק מו' שמואל מקארוב ז"ל.

סיפר הה"צ בוצינא קדישא מ' זעליג משרעגלק ז"ל מפי רבו הקדוש המפורסם מו"ה שמואל מקארוב ז"ל שאמר בזה"ל בכל יום ויום יורדת טפה מן השמים בקרב לב כל אחד מישראל לעוררו לתשובה וע"ז מתנוללים בלבו הרהורי תשובה להיטיב מעשיו למקום ב"ה וכ"ז רק כשאדם מרגיש באותה הטפה בשעה שנכנסת בלבו ורואה ומשתדל להחזיק בה לבלי לרפותה וזהו שבחו של ר"א באבות (פרק ב') שאמר עליו ר"י בן זכאי שבחו ר"א בור סיד שאינו מאבד טפה. שראה לבלי לאבדה מאצלו רק שתתפשט בכל רחבי לבו ולהוסיף אומץ על ידה בתורה ומעש"ט וסיים הה"ק מוהר"ש עוד בזה"ל ואני ראיתי בחסיד אחד בשעה שנכנסה הטפה בקרבו ולקח בחפזו בקבוק יי"ש לשתות מתוך הבקבוק ולא עצר כח להמתין עד שיובא לפניו לצלוחית קטנה. בחשבו כי הוא מין מרה שחורה ורצה לחזק עצמו שלא יפול במדת העצבות המגונה. ובאמת טעה ולא ידע כי הוא הטפה הנ"ל לעוררו לתשובה:

עוד סיפור נפלא מהה"ק הרבי ר"ש ז"ל

הנ"ל מה שסיפר תלמידו הרה"ק ר"ז הנ"ל:

פ"א נכנס הרב מוהר"ז הנ"ל אצל רבו הקדוש ר"ש אחר שנעתר בעדו שידוך. ואמר לו הה"ק רבו ר"ש ז"ל בזה"ל זעליג אני נותן לך ברירה לשאול ממני מה שאתן לך א' מג' דברים אלו בשכר שדכנות שלך או שיהי' לך אריכות ימים עד ביאת המשיח או שיהי' לך עושר עד דורי דורות. או שיהיו לך בנים טובים. ויברר לו מה שיברר. וכשראו החבריא הקדושה שלו עת רצון מלפני רבם הקדוש. נתייעצו לדבר אתו אודות פרנסה בעולם. ואמרו לו רבינו עמך ישראל צריכים פרנסה כי דחיקא להו שעתא טובה. ומרובים צרכיהם. ודעתם קצרה. והשיבם בזה"ל אלו הייתם יודעים בעוד עשרים שנה להלאה מה יהי' לא הייתם מבקשים כן כי מה לכם כסף וימים יבואו כי יהיו אצל החסידים מעות הרבה עד כי תעבור המעות ממעל לאמתחותיהם ולא יצטרכו לשלוח ידם לאמתחותיהם מרוב המעות ואצל חסידים דייקא. ואז יהי' גאולת משיח:

עוד מה שסיפר הה"ק מוהר"ז מרבו הק' מוהר"ש ז"ל מעשה נפלאה.

פ"א ישב הה"ק מוהר"ז הנ"ל אצל רבו הק' מוהר"ש מקארוב ז"ל בעת שהי' רבו מוסבב על מטתו ומתנמנם. והוא המתין לו וישב לפניו: בדד ודום כדרכו. שה"א בא חסיד א' נגיד והביא מתנה א' עבור רבו. והיתה המתנה קרעדענץ א' של כלים יפים ושונים להציג על השולחן בשעת סעודה של שמחה. ולאשר שקנה ב' קרעדענצען אחת לעצמו ואחת לרבו הניח על השולחן ב' קרעדענצען לתת הברירה לרבו לברור לו איזה שיחפוץ והגם שבאמת כיון בשעת קנין. איזהו שיהי' לעצמו. ואיזהו לרבו בב"ז נתיישב בבית להעמיד שתיהם על השולחן והלך לו אח"כ לדרכו משם וביקש מאת הה"ב מוהר"ז מפרעגלק הנ"ל שאחרי שיעור משכהו יציע לפני העני[illegible] כי ידע שהוא חשוב גדול בעיניו ויפנה לו בדבר שמתנה לקחתה ממנו. וכך הוה שאחרי נערו סיפר לו מוהר"ז ז"ל והראה לפניו שתיהן וראה שרבו הק' לוקח את זו שקנה בעדו שהיא שלו דהיי' מה שכיון הנגיד בשעת קני' לקנותו עבור רבו הק' ז"ל. והבין הרה"ק ז"ל. כי הדבר נפלא בעיני מוהר"ז ז"ל מה שכיון אל האמת. ונחשב בעיניו לרוה"ק ופתח את פיו הק' ואמר לו בזה"ל. לא תטעה. כי זהו רוה"ק. לא כן. אין זה רוה"ק אבל אספר לך מעשה מה שאירע לי מכבר עם אחי שהי' רב גדול. והי' מן כת המתנגדים לחסידים וביקשני פ"א לבוא על יום שמחת לבו יום חתונת בנו עם נגיד גדול אחד וכשהייתי שם על החתונה הקדים מקודם להראות לפני יקרת הבגדים אשר הכין מחותנו הנגיד עבור בתו הכלה. בדרך רחבה מאד. והי' בין הבגדים היקרים והמסולאים עוד מלבוש אחד יקר מאד מרוקם בזהב כולו מראשו ועד שוליו ומעולף ספירים. והנה תיכף בגשתו אצלי עם המלבוש להראותו נתרחקתי. ולא יכולתי ליקרב אליו באמרי כי נותן לפני ריח נבאש. ואחי הרב התחיל לצחוק ממני ולעג לי וכראותי כי לצחוק עושה לי. נתאמצתי להראותו לדעת האמת. ולא יצחק עוד וצויתי לשלוח אחר מחותנו הנגיד. ויחקור וידרוש מאתו היטב הדק מקור מוצא הבגד ההוא מאין הוא בא לידו. וכן עשה ושלח אחריו ודרש וחקר היטב. והנה אמת נכון הדבר. אשר השיג ונתוודע לו כי הבגד ההוא השיג הנגיד מחותנו משר גדול במתנה בשכר שהרויח לו סך שנים עשר אלף זהובים ע"י שהפסיד לישראל אחד כסף שוה. ולמשמע הרב אחי את זאת נתפלא מאד. ואין זה רוה"ק כלל. רק מי שהוא כושר

מגביה

מגונה וגנאי מאד מאד אוי אוהו דבר שבא מכח זה. נמאס בעיניו. ומרוחק ממנו מאד עד שאינו יכול לקרב אליו ואף שא"י מקורו. הוא מרגיש בחושיו. וכן כל כיוצא בזה:

מהה"ק מ' שמשון ז"ל הרב הגאון משעפטיווקע מעשה נאה.

הרה"ג הק' משעפטיווקע מתלמידי מרן הגה"ק המגיד ממעזריטש. הי' שלוחא דרחמנא לסבב בארצות שונות עבור מצות א"י כידוע. וידוע כי בתחלה הי' חילוק דעות בינו ובין הרה"ק הרבי ר' ברוך ז"ל ממעזבוז נכד הבעש"ט הק' ז"ל. שאכמ"ק לדבר מזה. ואסתייע מילתא פ"א בסבבו בארצות המערב בא לו למדינה זרה. שעניניהם ומנהגיהם משונים. ובני תורה מועטים שם. והיתה רחוקה מאד מארצותינו. פתאום בא לו לעיר אחת. ושאל להם להראות לו אל בית הרב אב"ד שנקרא אצלם חכם. כדרכו בכל מסעיו בבואו לעיר לכנוס ראשונה אל הרב ומנהיג דמתא. ולספר לפניו ענינו. שיורהו הדרך אשר ילך. ואת המעשה אשר יעשה לטובת הצדקה. והנה בבואו אל פתח החכם ראה איש אחד עומד ושומר על הפתח לבלי להניח לכנוס לשם פתאום. וביקש ממנו רשות לכנוס. ובלבו שמח כי חשב אם הרב הזה מעמיד איש לשמור פתחו לכך. אולי מעובדי ה' ושומרי תורתו. והשיב לו השומר הפתח שאין רשות להכנים שום אדם אם לא שהוא בר אוריין ואמר לו הנה אני בר אוריין. ושמח עוד יותר על דברי השוה"פ. והשוה"פ פתח לו הפתח לכנוס. ונכנס ובעומדו על מפתן החדר. נבהל ונבעת מאד מפני החכם. כי ראה השולחן מלא על כל גדותיו ספרים קדושים פתוחים לפני החכם. והחכם עומד ולומד בהם בהתלהבות גדולה ורשפי אש שלהבת יה. ומעיין בעיון גדול ועמוק מאד. עד שלא הרגיש בו ובכניסתו כלל. כאלו לא הי' בבית כלל. ומפני גודל חרדת הקודש. ואימת החכם הצדיק אשר לבשתו מרחוק הי' ירא מגשת אליו, ונשאר מולב על מקומו ומעמדו. ושמע את החכם שהי' מותיב ויפרק. ומפלפל בפלפולים עצומים מרוח מבינתו למעלה להשכיל יותר מכל הגדולים שבמדינתינו בימיו. והגאון הקדוש הנ"ל שהבין בכל מבא ומוצא של הלכה שפלפל החכם עי הי' מפורסם בעולם לגאון גורא בפלפול. נתפלא מאד. על עילויו ועוצם גדלו בפלפול של הלכות. והנה באמצע שמו"מ שלו שמע שנשאר החכם בקושיא אחת שלא הי' יכול לפרקה. ושמע שהתחיל לבנות פלפולים לתרצה ולא עלתה בידו. וחשב הגה"ק הנ"ל אולי עדיין יתרצה באופן אחר. ושמע שניסה לתרצה באופנים שונים. ואת כולם זרה הלאה. ולא נתקבלו אצלו כי היתה באמת קושיא גדולה דלא הוה נגר ובר נגר דליפרקנה. והגה"ק הגורא הנ"ל. שלא קם כמוהו בימיו כידוע ומפורסם. כל רז לא אנס לי' בפלפול הלכות. עד שהי' יכול לטהר כו'. חכמתו עמדה לו ברב חילי' לאוריתא. לתרצם בתירוץ מכפיק מאד. אבל לא מלאו לבו לגשת אליו. כי ידע שלא ראהו ולא הרגיש בו שהוא בבית. ואיך יקרב אליו פתאום. ובכ"ז בראותו כי אזלת ידו של החכם מלתרץ הקושיא. והתעלבות לבו עליו שנס מהניו והרהיב עוז בנפשו לגמרי. בחשבו כי בתרצי את הקושיא העצומה לפניו יכסה הכל. וכן עשה. וקרב אליו. וביקש רשותו לתרץ לפניו קושיתו הנ"ל. וכשמוע החכם התירון שלו. נתמלא תענוג ושמחה. ובשתי ידיו קיבלו באהבה. ושאלו על ענינו במקום הזה. ומאין הוא בא. והשיב לו הדברים כהוייתן. ושהוא ממדינות אלו וכשמוע החכם שהוא ממדינות אלו. אמר לו שלום עליכם ... ז"ל מכבודי מר אולי נודע למר מי הוא איש א' ששמו רבי ברוך מעיר מעזבוז וכשמעו דברים אלו נתפלא מאד. מהיכן יודע זה החכם את הרב ר' ברוך ממעזבוז שהוא רחוק ממנו כמה מאות פרסאות. וגם קוראו שמו בשמו. ואינו יודע שהוא רב ומנהיג וגדול ליהודים במדינות אלו. והשיב לו אכן נודע לי הוא מאד והנני מכירו

היטב

היטב כי הוא מגלילות שלנו והוא רב ומנהיג וצדיק גדול נכד רבינו הבעש"ט ז"ל. וביקש ממנו שיאמר לו על מה זה ועל מה זה הוא שואל עליו. והשיב לו בתמימות. גדולה. אמת שאינו מכירו כלל. אך תמיד הנני שומע במתיבתא דרקיע שאומרים תורה בשם איש א' ששמו ברוך מעיר מעזבוז. ובעת שאומרים תורה בשמו נעשה שמחה גדולה בין המלאכים. לכן אני שואל עליו מיהי' דמר אם הוא מכירו. ובשמעו הדיבורים הק' שאלו מפי החכם. נתפלא מאד בלבו על תמימותו הגדולה של זה החכם. ואמר הנמצא כזה איש די רוח אלקין בי'. ועכ"ז לא ירגיש בעצמו. שום מעלה מגודל תמימותו. כי כן גילה בתמימותו מה ששומע למעלה במתיבתא עילאה. ולא עלי ולא מרגיש כלל. שהדבר יפלא בלב השומע. כי הי' נדמה לו. שאין שום מדרגה בזה. וכמהו ק.טלסי זוכים לשמוע בתחתונים. מה שנאמר בעליונים. והגה"ק מוהר"ש ז"ל בעצמו קורא. לא נסע שוב למקומו עד שסר בתחלה אל הה"ק מוהר"ב ז"ל למעזבוז. ובבואו לפני הה"ק ר"ב ז"ל. היתה תחלת הדיבור של הגה"ק מוהר"ש ז"ל תיכף בנתנו לו שלום בזה"ל „מפה אדעתי. כי אני למדן אחד. ומר ניהו צדיק אחד" ופירוש הדברים מובנים בפשיטות:

מעשה נאה

מהמגיד הק' ממעזריטש ז"ל.

וי"ע עם הגה"ק בעל לבו"ש ז"ל.

הגה"ק מו"ה יצחק מאיר ז"ל סרדי מגור סיפר בשולחנו הק'. מה שאירע להגאון בעל לבוש"ר ז"ל בבואו פעם ראשונה להגה"ק המגיד ממעזריטש ז"ל. שהמגיד הק' ז"ל. הקניטו בדברים בכל פעם. ודיבר דיבורים. אשר יהיו למדקירות בלב הגה"ק בעל לבו"ש. כן נהג עמו בכל הסעודות של שב"ק. להכעיסו בדברים בוטים אשר יפלו פני הגאון הנ"ל. על ידיהם. ויצר לו. עליהם. והנה אחרי כלות זה הנ"ל. והבין כי שחה לבבו של הגאון ז"ל מכ"ז. ונשברה רוחו. פתח המגיד הק' ז"ל את פ"ק ואמר בזה"ל. אספר לך מה שהי' בפראג, הנה חייט אחד גמר מלאכת מלבוש יפה בעד הרב ר' יחזקאל פראגער [הוא הגאון בעל נודע ביהודה ז"ל הרב דק' פראג שהי' אז הנשוא פנים בין הגאונים האדירים המפורסמים שבדור. מגודל נשיאותו. ולקחו המגיד הק' ז"ל למשל אל הענין המדובר. או שהמעשה שהי' כך הי' אצל הגאון ז"ל הנ"ל] והוליכו להרב. והנה זהו דרך החייט להלביש את בעליו במלבוש הנגמר אצלו. לראות הנעשה כדת. וכראוי וכחוק אשר צוה לעשות. ואם מתאים על גוו בלי חסר יתיר וחליף. ומונח יפה עליו מתוקן ומקובל. שזה א"א מבלעדי אשר יבדקהו הדק היטב בשעה שהוא לבוש בו. וזה גורם לחייט שיהי' מוכרח למשוך את המלבוש. פעם בכנף הימני. ופעם בכנף השמאלי. פעם בבית יד זה. ופעם בזה. פעם למתוח המלבוש למעלה ופעם לצדדין. ופעם למטה. וכ"ז הוא עושה כדי להשוות את המלבוש שיהא מתוקן ומסודר יפה על המלובש. ולטובתו כדי שלא ימצא עוד חסרון דבר מה. וכן עשה החייט הזה להרב ר' יחזקאל פראגר. כדי להשוות את המלבוש הזה עליו שיהא מונח יפה. ויקבל הרב נחת מהמלבוש. והרגיש החייט הזה בהבנתו. שמטריח להרב מאד בזה שמותחו כמ"פ. והופכו לכאן ולכאן כמ"פ מה שאין זה ד"א לעשות להרב. וחלילה לעשות כן. שאין זה דרך כבוד כלפי הרב. ומה הי' לו להחייט לעשות הלא הי' מוכרח לעשות כן. ונתיישב החייט בדעתו. וביקש מחילה אח"כ על מעשהו עמו. ואמר לו הנני מבקש מכבוד הרב שימחול לו ולא יקפיד בעיניו כלל ע"מ שאני מותח המלבוש עליו פעם לכאן ופעם לכאן פעם. בזה ופעם

ופעם בזה. והנה מהפכו ג"כ לכאן ולכאן מה שזהו נראה מאתי תולפהא יתירה לעשות כן לשרב. אך מה אני יכול לעשות, כי כן דרך הבע"מ בשעה שגומר מלאכתו לתקנו ולסדרו נגד בעליו לראות ולבדוק אם לא נמצא איזה חסרון. וכ"ז הוא עושה לטובת בעליו שיקבל נחת ממנו אח"כ. ובלעדי כן א"א שתהי' המלאכה גמורה ומתוקנת בשלימות:

סיפור נאה מהיהודי הק' מפרשיסחא

בעת שנסע היהודי הק' ר' יעי"ל ז"ל מפרשיסחא ללובלין אל רבו הק' מוהריעי"ל הלוי ז"ל. הי' שם באותו פרק אבד"ק. הגאון החריף מו"ה עזריאל הלוי הורוויץ ז"ל שהי' נקרא (אייזענערקאפ). וסיפר הרב הגה"ל בולינא קדישא מוה' יחיאל מאיר זלה"ל שרב דק' גאסטנין מה שאירע להיהודי הק' ז"ל עם הרב אב"ד ז"ל מלובלין הנ"ל בעת שנפגשו יחד בסעודת ברית מילה. שהגאון אב"ד הנ"ל הי' מתנגד על חסידים ושאל שרה"ג ז"ל הנ"ל את היהודי הק' ז"ל בזה"ל מדוע אצלכם חסידים כשנפגשים יחד ביניהם ורוצים להתחבר יחד אומרים לשתות י"ש יחד ועי"ז אתם רוצים לבוא לידי התחברות ואהבה יחד. ואצלנו מתנגדים לא כן אלא כשנפגשים אנו יחד אנו מתחברים בינינו ע"י דב"ת. שמתווכחים יחד בחידושי תורה ועי"ז באים לידי אהבה ויחוד הלבבות. ומוטב אם גם אתם הייתם מסגלים ביניכם ההתחברות ע"י גבורה של תורה. ולא ע"י שתי' של יין. סיכף תוכ"ד השיבו היהודי הק'. אני אביא לכם ראי' מהש"ס כי אתם טועים בזה. והפוך הוא אשר יותר באה האחדות וההתחברות ע"י שתי' מע"י דב"ת. שהרי מצינו אצל ר"מ שהקשו ור"מ היאך למד תורה מאחר ומשני תוכו אכל קליפתו זרק. ובשתי' מצינו שאסרו יינם משום בנותיהם. הרי להדיא שהשתי' מביאה יותר לידי התחברות מדב"ת. וכן לאידך גיסא לענין התחברות חכמים וסופרים ביניהם. לעשות רצון של מקום ב"ה. ג"כ יותר מועלת השתי' יחד מהדיבור בדב"ת. ודפח"ח:

ענין נאה מאת הה"ק הגאון מוהרי"מ ז"ל מגור

ענין גדול מהה"ק הנ"ל בשנים קדמוניות בעת שהי' דר בוואַרשא. כי ידוע שהי' חלוק לבב הה"ק מ' משה אליקום בריעה ז"ל בן המגיד הק' מקאזניץ ז"ל על הגה"ק מוהרי"מ הנ"ל מטעם שנתרחק ממנו ליסע לרבותיו אחרים הידועים זי"ע. ובכ"ז עשה הגה"ק הנ"ל עמו דבר גדול. שפעם אחת הוגבל מאת המחותנים הרה"ג מ' יעקאבקא בן הגאון בעל נוב"י ז"ל שנשתדך עם הרב הגביר המפורסם ר' זלמן פויזנער מוואַרשא. לעשות החתונה בגליל קאזניץ. שהי' הה"ק ר"מ שם רב. (או בכפר סמוך לוואַרשא איזו פרסאות רק הזמינו את הה"ק רמז"ל ובזה אני מסופק היכי הוה). וידוע כי הם היו מתנגדים גדולים נגד חסידים. והיה מגיע הדבר שיהיו מסובים יחד המחותנים הנ"ל עם הה"ק הנ"ל ושיהי' צריך להיות יושב בהם. בסעודת החתונה. וידוע כי לא חשבו בעולם את הה"ק ר"מ הנ"ל ללמדן בכלפולים בהלכות. והמחותנים הנ"ל היו גדולים מפורסמים בהלכה. ונתוודע להגה"ק מוהרי"מ ז"ל מחתונה זו שתהי' שם. ביום החתונה אחר הצהרים מכי נטו צללי ערב. וחשב בדעתו את כל הענין. ובחכמתו ותבונתו הגדולה. ורוח קדשו הרגיש את כל המחשבות אשר חושב הגביר הנ"ל וסייעתו לעשות להה"ק ר"מ הנ"ל. ולא נח ולא שקט. כי אם כלה את הדבר לעשות תיכף לטובת הה"ק ר"מ הנ"ל ושם כי הי' הגה"ק ענו באותו פרק. בכל זאת לא אחר מאומה מלשכור לו עגלה רתומה ליסע לשם ולהיות יחד עם הה"ק ר"מ ז"ל שלא ישיגוהו הרודפים. לבלע וממש נגדו וכן עשה ואיש לא ידע מזה והאיש דרכו לבוא עוד

קודם

קודם הסעודה. ומה"ש קלרו הדרך לפניו. ועלתה בידו לבוא עוד קודם שנטלו ידיהם לסעודה והוא בא בלאט והחביא את עצמו בין כל העומדים אחורי רבם ר"מ הנ"ל ולא הכירוהו כי הי' נחבא אל הכלים ומעוטף עדפה בשמלות הדרך. ושמר את הדבר. והנה תיכף החלו המסובים מן התשובים הלומדים לדבר בפלפול הלכה. מענין בליעת הפת לפני הה"ק ר"מ הנ"ל שישב בראשם. וכיוונו לזה בסבבם את הדיבור שיגיע אל ענין איזה הלכה. ולא שמו אל לבם לירא מאזהרת אמז"ל (חולין ר ב') על פסוק כי תשב ללחום גו' בין תבין גו' ושמת סכין גו' אם יודע אדם ברבו וגו'. וכ"ש עון למוד תורה לקנטור ח"ו (עי' תוס' פסחים ד"נ) והלימו איזהו קושיא או סברא. והנה הגה"ק מוהרי"מ ז"ל תיכף הוליא ראשו ממחבואו בדברים קצרים ועמוקים מאד והראה להם שטעו לגמרי ולא ידעו אפילו נורתא דשמעתתא. וכאשר בינים כ"כ עד שנבהלו מפניו מאד. ונהפלאו אם זה הלעיר מחבידי הה"ק ר"מ ילחם בחריפותו. ותם עוד רבם הר"מ ז"ל עלמו. והם לא הכירו אותו כלל מי הוא. אבל הגביר רז"פ הנ"ל שהי' מוהלרשא הכירו. ובטרם הוא בא וקרב ממושבו לראותו לא ידע גם הוא מי הוא זה ואיזהו אשר רב גובהי' לסתור דברי הגדולים האלו. ובעת גם הוא. על הדבר. עד שנשא עיניו להביט נפלאות. והכירו כי הוא העילוי הגדול מווארשא. אשר לא דימה ולא עלתה על דעתו. כי תקראהו אותו כלה להיות גם הוא בין חסידי הרב הק' ר"מ ז"ל הנ"ל. קרן בפניו ורמז באלבעותיו. נגד המחותנים שלו הנ"ל שירפו הדבר. כי לא תללח עוד מחשבתם. ואמר להם בזה"ל הרפו. כי עתה כשהוא כאן אין עוד מה לעשות. והגה"ק הנ"ל נתמהמה שם ע. אחר הסעודה. ועד שנפטר משם הה"ק ר"מ ז"ל משם בשלום. ואח"כ קרבו הה"ק ר"מ הנ"ל אליו ונשקו על ראשו ממש. ואמר לו החייתני תנוח דעתך שהנחת את דעתי והגלתני מידם:

מהה"ג הצ' מוה' יעקב ז"ל הרב דק"ק ליסא סיפור נאה

הנה הרב הגאבד"ק לוטשין מ' איליק אורבאך ז"ל בן הרה"ג הג' מוהר"ח ז"ל בעל ס' דברי משפט קודם שנתקבל לרב הי' סוחר. והי' זה דרכו בכל עת שנסע לפרייסן לסחורתו. לסור מדרכו אל בית הגדולים בתורה שבמדינה הנ"ל לשאול מהם פיקוחיו וקושיותיו בהלכה. והנה פעם אחת אסתייע מילתא שהי' לו קושיא עלומה. שלא מלא לה פתרון ותירוץ מספיק. וחשב שבנסיעתו לסחורה. יסור דרכו אל בית הגאון הגדול ר' עקיבא איגר זל"ל בפוזנא וישאל ממנו תירוץ על קושיתו. וכך הי'. והנה תיכף בשאלו ממנו הקושיא. קפץ הגאון רעק"א ז"ל על סלם השליבות שהי' לו לפסוע עליהם להגיע אל הספרים שעמדו גבוהים מעליו. והוליא מארגז הספרים שלו מהדף העליון. ספר ישן נושן. שהי' מאובק ומעופר ומכוסה בקורי עכבים מסביב שהי' ניכר לכל רואה שהספר שלו לא בא ליד הגאון ז"ל מזמן כביר מאד ופתחו והראה לפני הרה"ק ר' איליק ז"ל מדאברי את הקושיא. כי קדמוהו בקושיא זו בעל הספר הזה. והראה לו שם ג"כ תירוץ מספיק מאד. שנתקבל מאד בלב הג' ר"א הנ"ל. ונחה דעתו. וכשנסע הלאה משם חשב הג' ר"א ז"ל בלבו. עתה אנסה נא גם את הגאון מליסא עד כמה כחו גדול. ואם ידע מספר הישן הזה. ואם אין: ואם ימלא ידו לתרץ קושיא העלומה מרוח מבינתו. וכן עשה לסור מדרכו גם לליסא וקרה הענין שהי' בא לבית ר:און ז"ל. בעש"ק וכיבדו מאד משום כי ידע אותו ללמדן גדול וגם לבנו של הגאון בעל דברי משפט. ובכ"ז שקל הגאון ז"ל בדעתו אם ישיבהו על דב"ת שלו. לפי שהי' מנהגו שלא לדבר בד"ת ביום ענין אחר אלא באותו הענין :יבסק או באותן הימים עם בני ישיבתו התלמידים. כדי שלא לערבב

רפיוטתיו

רעיוניו בענין אחר. שענין כי קאי רבי בהאי מס' וכו', ובכ"ז לאשר הי' בעש"ק. שלא לא למד שיעורא דילי' עם בני הישיבה. וגם כבר הי' אחר חצות היום. וגם מפני כבודו של הרה"ג ר"א ז"ל. התיר לעצמו לצאת מגדרו. ושמע קושיתו. והשתדל בגבורת תורתו לתרצה תיכף. אבל הג' ר"א הנ"ל נתאמץ נגדו לנצחו. וכל אופן שהתחיל הגאון מוהר"י פלישא ז"ל לבנות לתרץ הקושיא. סתר הג' ר"א הנ"ל ואת הספר הנ"ל שגילה הגאון רעק"א ז"ל החולה אל הענין הקושיא והתירוץ. הי' נעלם מהגאון מוהר"י מלישא ז"ל. אבל הגאון מוהר"י ז"ל לא נח ידו מעשות חיל בעים רוחו הנשגבה בתורה. והקושיא הלזו היתה ככובד אבן על לבו לפרקה. עד כי לא הניחתו ללכת לבהכ"נ להתפלל. כי עיין בה כל שעת התפלה. וגם אחר תפלתו וסעודתו. הי' ניעור כל הלילה עד אור הבוקר. בעיון ובעסק הקושיא הזאת. ביגיעה רבה. עד שכיון מלבו אל התירוץ הנ"ל שבספר הנ"ל שהראה הגאון מוהרעק"א ז"ל. לפניו: וכשבא השמש בהכ"נ לפני הגאון ז"ל שחרית לשאול אם הגיע זמן קריאת בהכ"נ ציוהו לחפש בבהמ"ד. אחר האיש האורח ר' איליק מדאברי ז"ל שיבוא אליו. וכשבא אצלו. שאלו על הספרים בעיון הקושיא. ואמר לו הגאון מוהר"י ז"ל. מעצמו אותו התירוץ שכתוב בספר הנ"ל. אז ראה הג' ר"א כחו של הגאון פלישא. באף שהי' הגאון רעק"א ז"ל מארי דאתרי זולת חריפותו הגדולה וידע לפומת. מספרים שונים. אשר נכ'או מגדולים אחרים. בכ"ז הגאון מוהר"י ז"ל הנ"ל יגיעתו הגדולה ועיונו העמוק הביאהו לכוון האמת הנמצא בספר שהראה הגאון רעק"א ז"ל:

מהה"ק הגאון מוהר"ע איגר ז"ל אבד"ק פוזנא

סיפר אחד המיוחד מתלמידי הגאון הצדיק ר' עקיבא איגר ז"ל ה"ה הרב המאה"ג מו"ה ברוך ז"ל רב בק' גאללוב במדינת פרייסען מה שאירע פ"א אצל רבו מובהק הגאון מו"ה עקיבא זצ"ל שבשעת לימוד הישיבה חידש הגאון ז"ל דבר חידוש א' לתרץ קושיות חמורות שבשוגיא. והגאון ז"ל תפסו לאמת. והי' שם בין התלמידים. בחור א' מעיר ראוויטש שהי' למדן ומבחר הבחורים. אך הי' עקשן גדול. ומפליר ונצחן בויכוחו בדב"ת עם רבו הק'. ותבידיו. ונתעקש הבחור הזה נגד הדבר חידוש ההוא לפני רבו הק' לסתרו בכל היכולת. והרב הק' בגודל ענותנותו ותשוקתו הגדולה להעמיד תלמידיו על האמת. ולאלפם דעת לקחו הטוב. חזר עוד הדבר חידוש לפניו ולהראותו לדעת כי בצדק דיבר. ושהדברים נכונים בטעמם ובנימוקם מאד. והבחור הנ"ל בהפלג לישאר בעקשנותו לא אבה להודות אל האמת ולא נשא פני רבו הק'. אך נתעקש עוד כפעם בפעם. בטענות ותואנות והתלמידים חזו בי' ביזות. ולבם עליהם דוי עלי הטריא את רבם הק' בשאט נפשו. אבל הרב הגאון הק' ז"ל עצמו לא שם לבו לכ"ז. אך חזר להתווכח עמו. ולחזור על דבריו. בראיות נכוחות להעמידו על האמת ושיודה לדבריו. כה עשה כמ"פ אין מספר. עד שנתייגע הרב ז"ל מרוב הדיבור וההתאמצות נגד הב' הנ"ל. כי הי' חלוש גדול ובעל יסורים ר"ל שאין דוגמתו וכ"כ נגע הדבר עד שנחלה ר"ל מאוד על ערשו. חלוש מאד ונעשה רעש גדול בכל עיר פוזנא. ונאספו הרופאים. וכולם אמרו נואש ר"ל. וכל העם מקלה בקשו רחמים סללו הוצבים לבהכ"נ. והללו הולכים לבהמ"ד בשפיכת שיח עתירה עבור חיי רבם הק'. והבחורים כולם ישבו עגים ונעצבים בחדר החיצוני. שמשם היו נכנסים לחדרו של הרב הק' ששם הי' שוכב. והב' הזה מפחדו שלא יפגעו בו על הנבלה אשר עשה נגד הרב הק' ואשר גרם לו חלאת שלך לו. ותיגע כי עברת באשר היה הוא. והנה פתאום כאשר הם יושבים. ושופכים כף אל ירך מריב עצבם ויגונם. קרא הנוראה אשר קרה לרבם הק'. פתאום נבהם אצלם מחדר

פעמים ששכב שם הרב הק'. איש א' שהי' ממקורבי הרב ז"ל כי הי' למדן גדול. והי' דרכו תמיד לשחר פני קדשו של הרב ז"ל וגם לפני התלמידים הי' בא תמיד אחר למודם לשאלם מה חידש הרב ז"ל. והם היו רגילים לספר לו החידושים שידעו לספר. והנה גם עתה נכנס אצלם. והרב פתאום בשלף חפזון נמרץ אליהם ואמר להם. אנא בנים אהובים ספרו נא לי מהרה מה חידש הרב רבכם הק' היום בשיעור הלימוד אצל הישיבה. ולא ענו לא דבר כי הי' נראה בעיניהם כמשתגע.. אם לעת כזאת אשר הרב הק' מסוכן. וכל הקהל בצרה ובצער שרוים. ערב על לבו לגשת לשאול כאלה. ולהתאוות לשמוע חידושים ופלפולים. בתמי'. אין זה מין האנושי ותפשו הדבר שהוא עושה מצד בהלת דרכו כי החזיקוהו לאיש מבוהל קצת בהתלוכותיו וגם שאלותיו שיספר להם מה רבם עושה ואם יש תקוה לטוב. והוא שואל את שלו. ואומר כי אין ליפחד כלל והרב ר' ברוך ז"ל הנ"ל הי' אז לעיר מהם. ומתון קצת. ופנה האיש הנ"ל אליו לבקשו שיאמר לו הדבר חידוש הנ"ל. וג"כ לא אבה כי לא הי' לבו עמו לדבר בחידושי תורה בזמן צרה כזה והפציר בו מאד ובכ"ז לא אבה עד שהי' האיש מוכרח לספר לו הטעם שהוא מתאווה כ"כ עתה לדעת הדבר חידוש ההוא וסיפר לו האמת שבהיותו בפנים אצל מטתו של הרב הק' ז"ל אשר שוכב בלי שום הרגש חיות עוד. ראה את הרב הק' מרתת בשפתיו קצת. והטה אזן לשמוע מה הוא מדבר. ושמע שאומר בזה"ל „רבש"ע בזכות הדבר חידוש שאמרתי לתרץ הקושיות שבסוגיא שחדשתי היום. תושיעני היום להתרפא מחליי זאת ותיכף אחרי דיבורים אלו ראיתי את פניו משתנים לבריאות. וישב עצמו על המטה וצוה ליתן לו מה לחזקו. ע"כ לא תפחדו עוד. כי הי"ת יושיע שיתרפא במהרה ואחרי שמעו כזאת סיפר לו גם הוא את הדבר חידוש. וסיפר לו עוד בשלמי הרעה הזאת להם. ואמר הלמדן הנ"ל מה רבה הב' ספקם הזה. הלא הדבר חידוש הזה אמת וצדק. יפה אף נאים ויכולה היא שתגן על רבכם הק' למלטו מתחלואת חליו זאת:

עוד מהה"ג מוה"ג הנ"ל ז"ל מעשה נורא

עוד סיפר הרב מ' ברוך ז"ל הנ"ל שהי' איש תמים מרבו המובהק הגאון הצדיק ר"מ איגר ז"ל. מה שאירע אצלו שפ"א הי' אצלו קודם אור היום והגאון ז"ל רבו למד בעיון בעיניו והנר הי' עומד לכבות. והשמשה עדיין קצת והגאון ז"ל הי' עומד אז באמצע עיון גדול בלימודו וכראות הגאון הנ"ל שהנר נכבה. ונחשך האור שלח את תלמידו הבחור ר' ברוך הנ"ל לחדר הרבנית לחפש אחר נר להביא. ולאשר הרבנית היתה ישנה. לא מלאו לבו לחפש היטב פן יקיצה משנתה. ויחפש כפי אשר מצאה ידו ולא מצא נר להביא לפני רבו. ובע"כ ראה דרך חורי הפתח שהנר כבה לגמרי ורבו הק' יושב בחשך. והי' מצירה לכנוס בלא נר. ונתמהמה בחדר הרבנית עוד. כי הי' בוש וירא לבוא וכל כמה שהי' יכול לאחר כניסתו הי' מאחר. שידמה רבו שעדיין הוא מחפש אחר נר למצוא להביא לו. וכ"כ ובכ"ז לא פנה עיניו מהשקיף בעד בדקי הדלת וחורי הפתח ישיבת רבו שמה. ומה הוא עושה. והנה פתאום בהשקיפו ראה את החדר מלא שרבו שם נתמלא אורה. והרב הק' מעיין בלימודו כמקדם ומחמת גודל הפחד נבהל וינוע ויעמוד מרחוק. עד אחרי התיישבו קצת ושב רוחו בו. פנה עוד הפעם לראות וראה כי לכל מקום רבו הי' אור במושבותיו. ורבו לומד בעיון כדרכו. עד שהאיר היום. בבוקר אור. ואח"כ נודע מילתא שרבו הק' כר מעל שהאהל החולה להסך רגליו. והוא ברעיוני השומרים על המחזה שמראה השקיף לעיניו קודם אור היום. תפן ונכסף לדעת איפוא נעשה נס גדול כזה. ופתאום פנה עיניו, וראה כנר א' קטן מאד מונח תחת הספרים שעלי' שרבו הק'

למד

למד ועיין בכתב מקודם. והתבונן עליו כי לא דבר ריק הוא. לאשר נתן אל לבו לזכור שמקודם אור היום בשעה שהי' עם רבו הק' יחד לאור הנר. אז לא הי' מונח הספר קטן הלזה על השולחן כלל. והי' קשה לו בלבו מאין הוא בא פתאום על השולחן. ויתאונן בלבו בחפזו שלא יפגשהו רבו הק' פתאום מחזיק הס' קטן בידו. ופתחו וראה שהוא ספר מגלה שמות הקדושים וקבלה מעשיות. אז הבין דרכי של רבו הק' מה שבשבה. ביחודי השמות הק' בהמלאת האור הנסיי הזה:

מעשה נפלאה

מהגה"צ מו"ה משה סופר ז"ל הרב דק' פרעסבורג.

סיפר הרב הגאון הצדיק מוה' שמעון סופר ז"ל אבד"ק קראקא בנו של הגאון הצדיק המפורסם מאור הגולה בעל חתם סופר. לפני הגה"צ בילינא קדישא מו"ה יחיאל מאיר ז"ל הרב מגאסטנין. מה שאירע אצל אביו הק' ז"ל עם אחיו הגאון מו"ה אברהם שמואל בנימין ז"ל האבד"ק פ"ב. בהיותו כבן שש שנים חלה הילד חולי גדול מאד. עד שהרופאים כולם נתייאשו ממנו לגמרי. כי הי' מוכן ממש נטה למות ר"ל. וכל התפלות ושיח תחנונים שהרבו בני הקהלה עבורו מחמת הרחמנות הגדולה שהי' להם על אביהם הקדושים שהיו רואים את הס"ת שרוי' בצער הוא נ"י גאון עוזם הק' בעל חתם סופר ז"ל אלופיהם לראש. לא הועילו אז. והרופאים ששמשו בחליו. קמו מכסאם והלכו להם באמרם אל אביו הק' בזה"ל אנחנו עשינו ככל אשר מלאה ידינו. והי"ת הרופא נאמן העליון הוא ישפה את שלו. לחדש ימיו. וידענו כי איש אלקים קדוש אתה. חלה נא פני דר עליון בעד הנפש חנינה הלזו. ועשה חיל. כי אפס תקוה ע"פ דה"ט. ואנשי הבית שלחו אחרי הח"ק נו"ח של אמת להיות בשעת יציאת נשמה. והדליקו נרות לפניו. ונשאו עיניהם למרום בתחנונים הרגילים לאמרם. ואביו הק' במר נפשו פנה אל אחת הזויות שבבית בדמעות נוזלות. ובקש רחמים ממקור לבבו על בנו ושם באותו מקום היו מונחים כתבי יד קדשו שדב"ת. והנה פתאום נשמע בין החיים שבבית לצעקת הילד החולה פסוק שמע ישראל גו'. ואחת אחת ראו את פני הילד החולה מיושבים בבריאות. ורוחו שבה אליו. מהתחתך חיים ית'. וחיתה נפשו. ובני הח"ק כבו הנרות. ושמו על הנס אשר נעשה. אז ישיר משה מר אביו הק' בתודות לה' ית' על החסד אשר הפליא לעשות עמו. ומגודל שמחתו הוציא מפיו הק' בזה"ל על יובל א' נתקבלה תפלתי בעזה"י עבורו. ולא ידעו אז הפירוש אם זוכה ליובל עם השש שנים שעברו. או ליובל שלם בלעדי השש שנים אחרי מלפרים עד שנחלה:

סיפור נפלא מהגה"צ מו"ה ארי' ליבוש חריף ז"ל הרב דק"ק פלאצק·

פ"א אירע בעיר שהי' שם הרב הגאון הק' ר"ל חריף ז"ל. מקשה לילד בלילה. ולאשר החזיקוהו למקובל גדול. פנו אליו לפעמים בכל עת צרה שיושיעם בכח צדקתו. וראו ממנו מופתים. וכן בעת שקרה המקשה לילד הזאת. רצו אליו באמצע הלילה. לדפוק על דלתות חדרו ומצאוהו ישן על מטתו. ומחמת גודל סכנה המקשה לילד: הרהיבו עוז בלבם להקיצו משנתו. ובקול רעש גדול הבהילוהו על צרתם שיושיעם מהרה וימלט את נפש האשה וולדה ממות. וראו את הגאון הק' נוטל ידיו ועומד ממטתו. ומברך ברכות השחר ובה"ת. וישב לו על כסאו. ופותח גמרא איזה מסכת שבאה לידו. ולומד

ולומד הענין שנזדמן לידו. ומעיין גם בדיבורי התוס'. ולומד קושית התוס' שבאותו הדיבור ואת תירוצו של התוס' אינו לומר ואינו רואה. רק מרוח מבינתו תירץ קושית התוס' בטוב טעם מעצמו. ואח"כ עמד מכסאו והתפלל למקום ית' בזה"ל. רבש"ע בזכות שהצלתי עתה דברי הגמרא מקושית התוס' כן תתיר את האשה הזאת בשמה וגם אתם מקושיית לידתה. וכל זה עשה בזריזות נמרצה. וראו כולם עין בעין שתיכף אחרי כן נושעה האשה ונחלצה מצרתה כן יחלצנו הי"ת תמיד מכל צרותינו אמן :

מהה"ק מוהר"ש בונם ז"ל ובנו הה"ק רא"ם ז"ל מפרשיסחא

סיפר הרבני החסיד המפורסם הישיש מוה' צבי הירש ז"ל מפארלאווי שהי' זוכה להיות שלוחא דרחמנא ושלוחא דצבורא לפני המקום ב"ה אצל הרבה קדושים ז"ל ובפרשיסחא אצל הה"ק הרבי ר' בונם ז"ל זכה לקבל שב"ק לפני העמוד וקרה לו פעם אחת ענין נפלא. שבעת שקיבל שבת לפני העמוד והתחיל לומר מזמור לדוד הבו לה' בני אלים בקול רם. נתעורר דמו לשפוך מנחיריו. כהרגלו שבכל עת שהתחיל להרים קולו בחזקה. נטף לו דם מנחיריו. אך לא הי' בשפע רב. ועתה בפעם הזאת הי' זב הדם בשפע רב עד שלא הי' ביכלתו לעצור הדם בשום אופן. והי' צר לו מאד. והנה בטרם שכלו הצבור לסיים המזמור הבו לה' גו' הראשון. ב"כ וב"כ הי' לו שהות להחזיק מטפחת על חוטמו אך לא הועילה לו פעולתו כלל. כי ראה שהדם יורד כמעין. והוא צריך עוד להרים קולו פעם שניה. בהבו לה' כבוד וגו'. ותתחזק שפע הדם עוד יותר ומה יעשה עוד להלאה וצר לו מסביב. ועלה על דעתו תוכ"ד להודיע מזה לרבם הק' הנ"ל. שיראה באיזה מצב הוא עומד. ויעזור לו. אך לא הי' יכול לפסוע הלאה מהעמוד אל מעמד הרב הק' הנ"ל כי היה מעמד הרב הק' על כותל המזרחי אצל הארון הקודש. והעמוד מאחוריו. ובנו הה"ק ר' אברהם משה ז"ל היה עומד אחורי אביו ז"ל אצל הש"ל. ונתיישב הש"ל רצ"ה פארלאווער ז"ל להראות עכ"פ לפני הרב ר' א"מ ז"ל שעמד אצלו שיזכיר הדבר לפני אביו הרב הק' ז"ל וכן עשה. והפך פניו להה"ק ר' א"מ ז"ל. והראה לו את אשר קרהו. ורמז לו שיספר לפני רבם הק' מר אביו ז"ל. והנה פתאום אח"כ נפסק הדם מלזוב כאלו לא הי' ולא נודע להרצ"ה ז"ל הנ"ל. אם הזכיר הרא"מ ז"ל לפני אביו ז"ל. או אם מכחו השתדל להצילו מרגשת צערו. כי רב גוברי' דהרא"מ ז"ל. מעצמו להפליא לעשות :

ואגב סיפר עוד שבפעם ראשונה שבא לפרשיסחא אצל הה"ק מוהר"ם בונם ז"ל יחד עם הרב הצדיק המפורסם בוצינא קדישא מוה' ברוך ז"ל מק' טשולין בליטא. והם היו נוסעים מקודם להה"ק ר' יוסלי טארצינער ז"ל בנו של הה"ק מוהריעי"ל הרבי מלובלין ז"ל בעל דברי אמת וכו'. ואחרי פטירתו שמו לבם יחו' ליסע לפרשיסחא. והי' שם הסדר שבחדר החיצוני שמשם היו נכנסים אל חדרו של הה"ק מוהר"ב ז"ל בקודש פנימה. היו יושבים החברייא הק' מתלמידי הה"ק ז"ל. והיו דרכם שכל חסיד שבא פעם ראשונה לרבם הק' לא הניחוהו לכנוס עד שבחנו אותו בשבע בחינות. אם הגיע ביראת ה' ואם טעם מה מטעם לשד החסידות. והנה כאשר באו המה בחדר החיצוני והתמהמהו שם בטרם זכו לכנוס בקודש פנימה החלו החברים הק' הידועים לפלפל גם הם בעניני החסידות. ובתוך כך ירו חצים שנונים בלבם בדברים בוטים כמדקרות לנסותם. פתאום פתח הה"ק הרבי ר' בונם ז"ל עצמו את הפתח ונכנס להם. והבין את אשר הם עושים. אמר להם בזה"ל לא תפגעו באלו שני האנשים לנסותם כי באו מחדר טוב והוא מרבי יוסלי טארצינער ואינכם צריכים לנסותם כלל :

סיפורים נפלאים ונוראים.

מהרב הצה"ק ר' מאירל הלוי הורוויץ ז"ל שהי' רב בק"ק שעפס ושם מנוחתו כבוד. ורבו ונפלאותיו אשר יסופר בזה: והי' נקרא מלפנים ר' מאירל לאסקער שהי' בנערותו דר בלאסק.

הרב הק' ר' מאירל משעפס ז"ל חתם א"ע אבד"ק דב"ש שהוא ר"ת דראבנין ביאן שעפס שהי' רב על כל ג' עיירות אלו ועיר שעפס היתה מטרופולין לב' עיירות הנ"ל ונתמנה לשם ע"פ הה"מה"ק מקאזניץ ז"ל והה"ק בעל קדושת לוי ז"ל כדבעינן למימר לקמן ונודע ומפורסם בגלילות הנ"ל שהי' איש מופת בחייו מאד ושי' ממש מגיד עתידות. נוסף על עוצם חסידותו וקדושתו אשר עין בעין ראו אלו נפלאותיו אשר עשה. ושגילה במקומו מה שנעשה במקומות אחרות באותה שעה ואח"כ נתודע כי כן הי' בלי נופל דבר מאומה וכיון ברוח קדשו אל האמת הגמור:

ובהיות הרה"ג החסיד המפורסם כק"ש מוה' יחיאל מיכל נ"י אבד"ק שעפס בווארשא ונכנס לבקר את פני קדשו של הה"ק מוה' יעקב ז"ל מק' ראדזימין בחליו שמת הרה"ק מוהר"י ז"ל עמו בבואו לשחר פניו. והתחיל לדבר עמו מהה"ק ר' מאירל ז"ל הנ"ל (להבדיל ביניהם) שהי' מכירו היטב מעת שנסע להרבי הקדוש מלובלין. כי גם הה"ק ר' מאירל משעפס ז"ל הי' נוסע אז להרבי הקדוש מלובלין. והנה הרבים נאותו לאורו במקומו והסתופפו בצלו בכ"ז נסע גם ללובלין כי הי' קרובו ג"כ חוטרים מגזע אחד הרב שלה"ק משפחת הורוויץ וסיפר הה"ק מראדזימין ז"ל להה"ג החסיד הנ"ל משעפס שיחי' שהחבריא הק' שבלובלין חביריו חזו בי' בישות בהה"ק ר' מאירל ז"ל על שגילה סודותיו שמראים לו מן השמים ומגלה נסתרות ואלו זה אגב ריהטי' ושיטתי' שהי' חריף נפלא ומהיר מאד בתנועותיו:

וסיפרו עוד שפעם אחת באמצע הלילה הקיץ את השמש שלו משנתו וצוהו בהאים לרוץ מהר אל חנות פלוני ולומר לו שהקדרה עם הגחלים לוחשות שבחנותו נשארה בין הבלאות והסחבות שתחת הארגז. וההבערה הלא ללהב והי' העיר ח"ו למוקד אש כביב ח"ו וכיוצא בזה הרבה מעשיות נפלאות עד אין מספר. אשר הפליא לעשות להגיד לפונות. ולהציל מן ההפכה:

וסיפר עוד איש ישיש מופלג בתורה בנו של הרב הגאון מוה' מאיר ז"ל הרב דק' ליפנא שאביו הה"ג הנ"ל הי' מתנגד גדול על חסידים. ואתרמיא מילתא שהי' איש אחד מליפנא אצל הרה"ק מוה' מאירל ז"ל הרב דק"ק שעפס הסמוכה לעיר ליפנא וכשהלך האיש ממנו צוה אותו הה"ק ר"מ משעפס שידרוש בשלום הרב דק"ק ליפנא עבורו ויאמר לו בזה"ל שהוא לומד בס' עץ חיים הקדוש באלו המקומות ונדמה לו שהוא יודע הפירוש. ומבין מה שלומד. אבל ידע שאינו יודע הפירוש האמיתי. וכשיבוא אצלי אומר לו הפירוש בכל אלו המקומות. וכששמע האיש את דבריו הי' אצלו הדבר לפלא עד שבא לעירו ונכנס תיכף אל הרב אב"ד וסיפר לו את כל דברי הרב הק' משעפס. אשר שלח לומר לו ונבהל הרב מאד ונבעת מדברי הרב דק' שעפס. כי ראה כי כיון אל האמת. והי' לפלא בעיניו לומר מאין הוא יודע מה שלמדתי בהצנע ובהחבא ונתפעם רוחו מאד. ולא נתנהו הפוגות להתמהמה בביתו. ונשאו לבו ליסע לשעפס להה"ק ר' מאירל ז"ל להתוודע האמת. ואם יש ממש בדבר אם אין. וכשבא לשעפס חרדה לבשתו

פרס

טרם כניסתו לבית הה"ק ז"ל. בכל עת זכרו המעשה הנורא. ובכ"ז חיזק את לבו לכנוס. וכשבא אל הפרוזדור ורצה להניח ידו על קשת המנעול לפתוח הדלת נשמטה ידו ורתתו לאחוריו מגודל פחד ורעדה לגשת אל הה"ק. ושהשתהה שם. והנה הה"ק בא לו לקראתו פתאום בהרגישו ברוח קדשו בקודם פתיחה שהרב מליפנא הולך ובא אליו. אחז לו להרב מליפנא ז"ל הנ"ל בידו ומשכו אליו הביתה ופייסו ואמר לו בדברים רכים הרב מליפנא בואו אלי הביתה. אל תפחדו ואל תיראו כלל. ובאו נא אלי. ושכנם עמו לעורר אותו שעמדו על אותה המעשים שהי' לו בס' ע"ח שק' וקרבו אליו עד שמאז ואילך נתדבק הרה"ג מליפנא ז"ל בו והאמין בכל ענייני הצדיקים שבדורו. ואחר פני הגה"ק ר' מאיר'ל ז"ל משעפעש את"כ כמ"פ. והיה תמיד מהאוהבים בענייני החסידות עד שהחזיקו לרב ולאלוף לראש. וגם הה"ק מו"ה מאיר'ל ז"ל הנ"ל משעפעש. נסע אליו לליפנא את"כ מאהבתו אותו לקרבו ולהכניסו. תחת כנפי החסידות וסיפר עוד הישיש הנ"ל בנו של הרה"ג מ' מאיר ז"ל מליפנא הנ"ל דבר פלא מה שאירע בהיות הה"ק מו"ה מאיר'ל משעפעש אצל אביו ז"ל בעיר ליפנא. שהי' נמשך הדיבור ביניהם מבעוד יום שמשמש דאוריתא עד אחר בה"ב והתפללו מנחה. והשתמהמהו יחד בחדרם במשך זמן שעיס בערב הוצא נר להאיר הבית. כי הי' פרנסת הרב בדוחק גדול ומחמת שלאחר שעה שלא הי' אפשר להעלות נרות חיש מהר. וידוע כי בשנים הקודמים לא הי' קנותו כ"כ בכ"ז כי הרפש עוני. לא הי' מחשבת אצלם חרפה כלל. וכ"ש הגה"ק ר' מאיר'ל ז"ל משעפעש שהוכר כאשר יסופר להלאה בזה ממדותיו הקדושים. ולכן לא חששו להשתהות במשך זמן רב. וכ"כ וכ"כ הלך הגה"ק ר' מאיר'ל ז"ל משעפעש ושם אצבע על המגדל שעמדו הספרים בתוכו ומשמש בחשך בידו ולקח את כל ספר בידו שישב. כאשר שמידתם במגדל ולא דיבר מאומה. וכמעט כן שהספרים עד שהגיע לספר אחד. והרימו נופי ואמר בזה"ל ,,אך לטבין א קבלה ספר". והיכם מאד כך בהחזיקו אותו. ולא פתחו כלל כי הי' חשך בבית. וכשהובא הנר והאירו שהדר פתח הרב מליפנא ז"ל את הספר הנ"ל לראות. אם אמת כדאמר הרה"ק משעפעש. וראה שהוא הס' הק' ,,שערי אורה" לרבינו יוסף גיקטיליה ז"ל בחכמת הקבלה. ונתפלא הר"ג מליפנא ז"ל מאד על הדבר. כי עין בעין ראה שכל הספרים שקידם שמשמשו היו ספרי נגלה. בלתי זה הספר לבד שהי' ספר של חכמת הקבלה:

ואיידי דאתינא לדבר משפלת קדושת הרב הגה"ק ר' מאיר'ל טהורין ז"ל משעפעש אספר ממעלת גודל פרישותו מענייני עוה"ז כפי מה שמקובל אצל מפי איש. שהי' מואס מאד בכל ענייני עוה"ז לגמרי ואין כסף נחשב בעיניו מאומה. מגודל בטחונו במקום ית' ובכל לילה ולילה טרם שכבו. לא היתה אשתו רשאי להלין בביתו פרוטה אחת. והי' עני כל ימיו ופ"א קרה מקרה שביתו זו אשתו הרבנית היתה מלבנת מעיו מטבע של ג' גדולים שלא ירגיש להיות לה ליום שמורה בשמרים. ולא הי' יכול הה"ק ז"ל לישן באותה שכיבתו ועמד ממטתו ושלח לומר לה שאין זה כי אם שבשלה אללה מעות מה. אמר לא תניח לו לישן. והיתה מוכרחת להודות ונתנו את המטבע לעני. או שבה רוחו. והשקיטה דעתו:

עוד זאת היה מנהג הק' משעפעש. שהיה חדר שלו שעוסק בו בתורה ומשהה בתפלים של הבהכ"ל. וגם היה בית המשפט והאורחים והדירה שבו הרבנית וכ"ב כולם שהם בבית אחרת. ובכל ימות השבוע בחול לא היה בא אל דירת אשתו. כ"א מערב לשבת. נכנס לבית דירתה:

והנה פעם אחת איש אחד מן הבעה"ב הגליל אותו מיד השוטפים בשעת המשפט שנתחייב או ליסרו בשבט בשבת רודפיו שמשעבדים. ופדאו באלרקי מלא כסף

שלו אשר השליך לפניהם בעדו. והבטיח לו אריכות ימים וחי יותר ממאה שנה :

עוד פ"א בראות אנשי הקהל המתנגדים שהרה"ק ר"מ משמח עם אנשיו והדר שאר לכל חסידיו בשמחת תורה כדרכם במחולות ושמחות. והיה אז ש"ת בעש"ק ונמשכה שמחתם עד למחרת ש"ת בשב"ק להרים. והרע להבע"ב מאד ונתקנאו בו: וטעלו לב יחדיו להטרידו ולהפוך שמחתו לעצבון ולא מצאו דרך אחר לבלע זממם אם לא ע"י שיכבדוהו לדרוש ברבים. בראותו שב"ק בבהכ"נ שאי אפשר שיוכל למלא חפצם בזה. כי לא היה לו שום הכנה לזה. והגם שידעו שהוא חריף גדול בכ"ז לא חשבו כזאת שיוכל בלי שום הכנה לדרוש בפניהם דרוש ארוך כראוי. ושיהיה ג"כ מענינו של יום כמנהגם. ובפרט במקום שהיה עיר מלאה חכמים וסופרים. ועי"ז לא ימלט שלא יתבייש. בא' משתי אלה. או שלא יוכל לקבל מבוקשם. או שיקבל מבוקשם. ויתבייש אח"כ בדרשו לפני קהל עם שלא כהוגן. בדרשות של דופי ויפלו פניו מחמת זה וכן עשו ושלחו לו השמשים לכבדו בדרשה תיכף. ונענע להם תומ"י בלי שום ישוב כלל. כי הוא נכון למלאות בקשתם וכיבודם תיכף. והלך אל הבהכ"נ מתוך שמחתו מבין אנשיו ופתח לדרוש על תיבת בראשית לבדה דרוש ארוך ונפלא. ונמשך הדרוש איזהו שעות. אז נבהלו נחפזו כל הקהל כי ראו כי חכמת אלקים בקרבו נאלמו דומי' החשו מלדבר עתק בגאוה עליו עוד. בראותם כי נתקו מוסרות מזימותם עליו ואין חכמה ואין עצה נגדו.

סיפור נאה מהה"ק מברדיטשוב ז"ל בהיותו בעיר שעפס אצל הה"ק ר"מ הנ"ל.

התמנות הרה"ק הרב ר"מ הורוויץ הנ"ל לרב בק' שעפס ושתי עיירות הנ"ל היתה ע"פ ההמה"ק מקאזניץ ז"ל והגה"ק בעל קדושת לוי הנ"ל ומעשה שהיה כך היה שהרב מברדיטשוב היה בקאזניץ בעת שבאו הבע"ב משם לקאזניץ לשאול אודות רב מאת המגיד הק' איזהו שיסכים להם והיה הדרך שהרב מברדיטשוב היה מתאכסן תמיד בבואו בבית המגיד הק' ושלח המגיד הק' אליו נחדרו ושאלו בזה"ל אמור לי איזהו אתן להבע"ב האלו עליהם לרב. נענה לו כמדומה לי שיהיה טוב להם ונכון לפניהם לקחת את ר' מאירל מלאסק וכן עשו. ואחר זמן בא הגה"ק מברדיטשוב ז"ל אליו לשעפס לבקר פני קדשו. ולדעת מה מעשהו. ומה שלומו. ובבואו לביתו של הה"ק ר' מאירל אב"ד הי' תחלת דיבורו אליו בזה"ל. נוא מאירל האב איך דיר גוט גאראייטע והשיב לו מה שהשיב וסיפר לו עוד שיש לו עג"כ מאיש א' שרודפו. ומוסרו בערכאות. ונכנס הרב מברדיטשוב ז"ל לבהכ"נ בעש"ק להתפלל מנחה. והתפלל לפני העמוד ועמד בתפלת י"ח של מנחה שבלחש כ"כ זמן רב עד שכבו הנרות. כי לא היו רגילים בשנים קדמוניות להדליק בבתי כנסיות נרות גדולות ומפוארות. כבזמנינו כ"א נרות קטנות של חלב שאינם דולקים כ"א לערך שעה. וכ"ז היה בעיני אנשי הקהל לפלא כי לא היו רגילים בעבודת תפלה כזו. אך בכ"ז שמו יד לפה כי נשאו לו פנים בהתבוננם על גודל עבודתו בקודש. ומידעם כי הוא רב גדול ליהודים ומפורסם לאיש מופת. והנה בשחרית שב"ק בא עוד הפעם אל הבהכ"נ להתפלל ברכות השחר והיה אומר יגדל בקו"ר ובעבודה עצומה. כדרכו בקודש לדלג על הספסלים ולקפץ על התיבות שבבהכ"נ ובכל עצמותיו ואבריו עבד את הי"ת עד שחרדה לבשה ונמס לב כל שומע תפלתו. ומקשיב לקול נגונו הערב קל זיע סגי והתפרדות עצמותיו. וכן כאותו הפעם הי' מדלג על תיבת האול שלפני כותל המזרחי ואמר יגדל וכו' בניגונו המיוחד לו ובתוך כך נכנס האיש הנ"ל שרדף את הרב דמתא חבירו ה"ה הה"ק ר"מ ז"ל ומגודל פחדו בשמעו קול רעש תפלתו של הגה"ק מברדיטשוב ז"ל נבעת ונשאר

מולב

מצב אחורי הבימה שנק' אלממר"א. והודיעו האנשים שסביבות הרב ז"ל מזה שאיש הרודף הי' נמצא שם. וכשהגיע הרב ז"ל אל הברכת גומל לאיש גו' יתן לרשע וכו'. הראה באצבעו נוכח פני האיש הרודף הנ"ל. וצעק בקול ניגונו למולו סיום הברכה „יתן לרשע רע כרשעתו. ובתיבת כרשעתו. הראה באצבעו על הרודף הזה. וכן הי' שאחר זמן מועט מאד חנק לו האיש הזה לעצמו ושבק חיים לכ"ח:

וסיפרו עוד שבבואו הגה"ק הנ"ל מבארדיטשוב אל הבהכ"נ דק' שפעטש שאל מאת העומדים סביבו בזה"ל מי הוא הרב שהי' אצלכם קודם הרב הזה ר' מאיר הנ"ל. וענו לו „שהי' רב א' שמו רבי חיים. ונפטר בפה. ומ"כ אצלינו" אז אמר הרה"ק מבארדיטשוב בזה"ל. הבהכ"נ הזאת מריחה ממנו ריח טוב עגלס"ק והנה נמצא זכרון שמו של הגאון ר"ח הנ"ל בס' קטן זה שמו זכרון מנחם מהרב דק' ניקלשבורג הגאון מ' נתוש ז"ל ומוזכר שם בתואר הגאון ר' חיים ובי דיינא רבה דילי':

מהגאון הצדיק מוה"ר מרדכי בנעט ז"ל.

סיפר הרה"ג הצדיק בוצינא קדישא מו"ר מגאסטנין ז"ל כאשר שמע מפי הרב הגאון ר' שמעון סופר ז"ל הרב מק"ק קראקא מה ששמע מפ"ק של אביו הגה"צ בעל חתם סופר ז"ל מה שאירע בפטירתו של הגאון הצדיק מוהר"מ בנעט ז"ל אבד"ק ניקלשבורג ענין נפלא. שנפטר במקום רחוק וישוב של ערלים וכשבאה השמועה אל קהלת ניקלשבורג מקום רבם והרבצת תורתו וצדקתו לא נתנו הפוגות לנפשם מלבקש חפצם לקחת את הגה"צ הנ"ל אליהם שישכב עם שאר הגאונים חביריו הקבורים שם. ולא בארץ לא לו ועמו כל האפשרות. אבל היהודים המועטים לא הניחו להוציאו מאצלם. באמרם כי להם משפט הזכות בקבורת הצדיק הזה. ועליהם ינוח צדיק את ראשו ויהי זכותו עמהם בשכנו בתוכם. ובזבזו ע"ז הרבה לזכות ע"פ דין הערכאות. ואנשי קהל נ"ש נתחזקו בכל יכלתם לעמוד בדעתם. כי הי' רע בעיניהם ולבם עליהם דוי אם לא יזכה הצדיק הזה רבם להקבר במקום צדיקים וחכמים. והגיע המשפט עד המלוכה הרוממה שלהם שישפטו הדבר עם מי הצדק. ומה עשתה המלוכה יען אשר אין זה מענינם ולא ידעה מה יודע בדבר. ונועדה המלוכה לשלוח הדבר עם סידור הטענות של שני הצדדים אל רב גדול ליהודים שישקול בפלס שכלו האמתי ע"פ התורה ודת ישראלי עם מי הזכות בקברו של אותו צדיק והוסכם אצל המלוכה לסמוך בדין זה על הגאון הצדיק הרב מפרעשבורג בעל חתם סופר ז"ל שהוא ישפוט הדבר. כי הוא הי' נחשב במדינה גם אצל שרי המלוכה וכפי מה שיגזור אומר כן יקום. וכן עשו. והנה לאשר גם הגאון מפרעשבורג ז"ל הנ"ל הי' חס על כבודו של הגאון מניקלשבורג. והי' רע בלבו על הדבר שיצטרך לשכוב עם קבורים כאלו אשר לא לפי כבודו המה. ובמקום רחוק וישוב קטן מאד מקום של אינם יהודים. לכן השתדל גם הוא ע"פ הלכה לצדד בעיונו ובפלפולו לזכות אנשי קהל נ"ש. והזמן הי' דחוק מאד כמובן עד שהי' מוכרח הגאון מפ"ב להיות ניעור כל הלילה בעיונו בהלכה זו ולכתוב תשובתו אל המלוכה ולשלחה להם בבוקר השכם. והנה אחרי אשר כבר הי' ההלכה ברורה אצלו בלבו כשמלה. שהדין עם אנשי קהל נ"ש. והי' נכתב בספר תשובתו לשלחה הלאה. והי' אז קרוב לאור היום חטפתו שינה להגה"צ מפ"ב פתאום מבלי דעת מחמת צערו על מיתתו של אותו צדיק וליאות גופו והתנודדו מהשינה כל הלילה. והנה הגאון ר"מ בנעט הנפטר בא אליו בחלום ואומר לו בזה"ל אמת שכבר נגמרת הפס"ד שהדין עם אנשי ק"ק נ"ש. אבל דע כי נגזר אומר מה"ש עלי שאשכב פה בישוב קטן זה. בעונש על חטאי שנתתי פ"א פטורים בעסק שידוך לבחון. אף שהייתי

נוק

לדק ע"פ די"א [illegible] "כ דקדקו עמי מה"ש כ"כ. שהגמי ראוי לעונש זה בשביל שעשיתי א"ז. כי [illegible] ראוי לי לעשות כן. ונגזר עלי שאקבר אצל הכלה ההיא. וזה לך האות [illegible] קבר של [illegible] כלה הזאת הוא סמוך לקברי שכרו לי דוק ותשכח. ובאתי אליך להודיעך מזה למען תדע מה להשיב לשרי משפט של המלוכה. וייקץ הגאון מפ"ב בחרדה משנתו. ולא שינה מד' הגאון הנפטר הבוקר אור והאנשים שולחו מאתו כד' הגאון הנפטר בחלום וחקר הגאון מפ"ב אחר הדבר והנה אמת כד' הגאון הנפטר בלי נופל דבר. וסיים ההגה"ל ז"ל מגאססטין לתלמידו הרה"ג נ"י הנ"ל בזה"ל שיכולים ללמוד מזה עד כמה צריכים להיות נזהר בנתינת פטורים בעסק שידוכין. ע"כ הסיפור ואין סתירה מזה למש"ה בתשובת חת"ס שמונח בנ"ש. כי זה היה אח"כ שאחרי שכבר נעשתה הגזרה שנגזרה עליו להקבר שם השתדל הגאון מפ"ב להעלות ע"פ הלכה שמותר להוציאו משם ולהוליכו לניקלסבורג :

מוה"ק ר' שמואל נח ליפשיץ ז"ל שהי' רב דק"ק טורבין ומ"כ בק"ק שעפס סיפורים נפלאים.

מרגלא בפומא דאינשי של שס"מ מטורבין הנ"ל ה"ה הרב הגה"ק מוה' שמואל נח ז"ל שאחר פטירתו בשעת הטהרה במקוה מ' סאה כפי צוואתו. מבל א"ע. נספר בזה גופא דעובדא היכי הוה לפי מה שקבלנו מפי אנשים נאמנים מק' שעפס. אנשים של צורה שהיו בעולמם באותו מקום ובאותו שעה. ומעשה שהיה כך היה בציוה לאנשיו קודם פטירתו שלא יטהרוהו בט' קבין כמנהגם רק יטבלוהו במקוה כשרה. ובקשו ממנו שימחול להם על זה לפי שהיה איש ארוך בקומתו מאד גבוה מכל איש. והיו מתייראים שלא יוכלו לקיים צוואתו לכפפו כ"כ באופן שיעברו המים ממעל לו. ובפרט גוית נפש מת שנתקשה ואי אפשר להטות לצד שירצו. והשיב להם. אני מבטיחכם לסייע עמכם בשעת טבילה. והנה אח"כ כשהורידוהו אל המקוה מים להטבילו והמקוה שיתה קטנה מאד לא היו עולים המים ממעל לראשו והיה חסר עדיין לערך אצבע ויותר עד שתעבור המים ממעל לראשו. והאיה טבילה כשרה. והוא ז"ל היה נצב כמו חומה קשה מבלי אפשרי לכפפו מעט ולהשלים הטבילה. וכראותם כי אזלת יד בקשו ממנו מחילה ע"ז שיטהרוהו בט' קבין ולהשלים הטהרה. עין בעין ראו תיכף כולם שנכפפה קומתו ונשמט הגוף מעט תחת המים ונטבל בטבילה גמורה כדת והיה לנס ופלא :

ואגב נספרה עוד קצת משבחי הצדיק הנשגב הזה ועניניו. מאשר סיפרו אנשים שבמחזה אור פניו הכירוהו. ואמרו שהיה רב בק' ביזון הסמוכה לעיר שעפס.. וכבת הדבר שנקבר בעיר שעפס הוא מחמת צוואתו. שלפני זמן גדול קודם פטירתו בעברו לפני הב"ע דק' שעפס. אמר לפני האנשים שהיו עמו אז בזה"ל „דאס בית עלמין גיפעלט מיר" וכשנפטר צוה לפני מותו שיוליכוהו לשעפס להקבר שם. ונשאוהו אנשים מביזון לשעפס שהוא לערך ב' פרסאות ומחצה. וגנזו ארונו סמוך לקברו של הגה"ק ר' מאיר הורוויץ ז"ל האבד"ק שעפס שנפטר בשנת תקס"ו המוזכר למעלה. דהיינו ראשו של הה"ק מטורבין, למרגלותיו של הגה"ק ר"מ ז"ל משעפס תנצב"ה וזיע"א. ובתוך כל הסיפורים ממנו סיפרו עוד מענין עבודתו בקודש. והתנהגות חסידותו עד להפליא. ובתוך הדברים שבליל ש"ק ישב אל סעודתו באמצע הלילה אחר חצות. מגודל דביקותו בלימודי שיעוריו בנגלות ובנסתרות. ועבודתו בתפלת שב"ק. עד שנתלהב ברשפי אש שלהבת קודש כמלאך ה' צבאות. ואיתא בס' מרום הרים שחיבר הס"ג החסיד בגש"ק

מו"ה

מו"ה יעקב חיים זעליג ג"י הרב דק"ק לובראנץ מתורת רבו. שקום מוהרי"מ ז"ל הרב מגאסטנין ששמע מפי רבו הק' הנ"ל שמתיחס א"ע בהרב הגה"ק מקוריץ ז"ל הנ"ל שהי' דודו. והזכיר לפניו תורה משמו ז"ל בפסוק הם לבי בקרבי וגו' ע"ש:

סיפורים נפלאים מאת ה"ה"צ בוצינא קדישא מוה' זעליג ז"ל מק"ק שרענצק המוזכר בס' מרום הרים שחיבר נכדו הרה"ג החסיד בנש"ק מוה' יח"ו אבד"ק לובראנץ נ"י.

בבוא הרב הק' מוה' זעליג ז"ל משרענצק פעם ראשונה לרבו הקדוש הרבי ר' שמחה בונם ז"ל לפרשיסחא אחר הסתלקות רבו מובהק הקדוש ר' שמואל מקארוב ז"ל. נתבונן הרבי רש"ב ז"ל מביאתו של הרב מוהר"ז אליו. דנח נפשי' דהרב מוהר"ש ז"ל מקארוב. וליום המחרת שלח הרבי ר"ש בונם לקרוא לו את הה"ק מוהר"ז אליו פנימה. ואמר לו בזה"ל דעו כי רבכם ר' שמואל היה אצלי בזו הלילה. ואמר לי שארצה לקרב את החסידים שלו. והנני מבין שכוונתו עליך. עוד סיפר הרה"ק מוהר"ז ז"ל שהתגלגל לפני הה"ק רבו ר' בונם ז"ל שברצונו לעזוב עיר שרענצק לפי שלא היה לו אז מנוחה מאנשים שרדפוהו על עניני חסידות שלו ולהעתיק דירתו למקום אחר. ולא השיב לו תיכף. אך ליום מחרת שלח אחריו ואמר לו בזה"ל. תדע שבזו הלילה נתיסבתי ע"ד ענינך ורצונך לעקור דירתך משרענצק. ובררתי כ"כ עד שנתברר אצלי הדבר על בוריו. כמו שמרקדים ומבררים קמח מבין נגלה מלאה שתחת שקורין (הייא). וראיתי שלא נכון שתעזוב עיר שרענצק. לפי שבך תלוים ב' נשמות. עד שאיך רשאי מחמתם לעזוב מקומך שם. וסיים הה"ק מוהר"ז את"ז בזה"ל. נשמה אחת אני יודע איזה היא. אך את השניה איני יודע עדיין. עוד סיפר הה"ק הנ"ל שבהיותו בלובלין אצל רבו הקדוש ז"ל. והיה אז נער לימים ופרנסתו היתה מלאכת שו"ב והיה הולך בבהמ"ד אנה הנה ואחת הנה. והיה חושב בדעתו לעזוב ענין השו"ב לגמרי. והיה הרה"ק ר' דוד מלעלוב ז"ל הולך לו מלאחריו והוא לא ידע מזה פתאום כבב עלמו הרב הק' ר"ד ז"ל אל הה"ק מוהר"ז מלפניו ואמר לו בזה"ל אתה חושב בדעתך לעזוב מלאכת שחיטות אמנם אני אומר שהאיש שיראת ה' בלבו ומטהר עלמו בכל יום במקוה לריך להיות שוחט:

גאדמו"ר הה"ק מוהר"מ מטגלל ז"ל מקאלק. חיבבו מאד וישב עמו יחד בחדרו פנימי בסתר כמה שעות בהמתקת סודותם בהררי קודש ואמר עליו דיבורים גדולים. ובס' מרום הרים שחבר נכדו הרב מלוברא"נץ הנ"ל מביא שהיה פ"א אצל הרה"ג הלדיק חסידא קדישא מוהר"ר אלעזר הכהן ז"ל בעברו דרך עירו ק"ק ראכאטשוב. ושמח מאד בזכרו את זקנו הה"ק מוהר"ז ז"ל כי היה מכירו היטב ואמר לו בזה"ל גוסע יודין אמרו על זקנך ר' זעליג ז"ל שיש לו רה"ק ואמר לו ג"כ דברי תורה משמו:

גם הרה"ק הלדיק בולי"ק ר' יחיאל מאיר ז"ל הרב מגאסטנין הפליג ג"כ בשבחו של הה"ק מוהר"ז מאד וסיפר ששמע מחסידים זקנים מן משטעגאווי שבהיות הרב מוהר"ז בשטעגאווי ונכנס אצל הה"ק הגאב"ד מוהר"א ז"ל. נשתהה הרב אב"ד ז"ל עמו על איזה שעות. ואמר הגאב"ד אח"כ בזה"ל אני לומד אצל היהודי הזה ר' זעליג חכמה. עוד סיפר הה"ק מגאסטנין ז"ל דבר נפלא ממנו מה שאירע בעברו שמה. שפ"א בבוא הה"ק מוהר"ז ז"ל מדרכו מוטף ומטונף מטורח הדרך חשש עליו מאד פן חלש לבו מני דרכו. ולריך לסעוד מעט לחזק עלמו. והפליר בו מאד שיאכל ארוחתו ולא ימתין עליו עד שיתפלל לסעוד יחד. ומוהר"ז ז"ל ההרים פ"ז עד בוש. והגם שלא הוטב בעיניו בקשת הגאב"ד כי רלה לסעוד אתו יחד בכ"ז עשה כרלונו ולא סירב מאומה. והה"ק מגאסטנין לש"ש

בפ"ש נתכוין בזה שלא יסבול חולשת לב במשך זמן מסוים עד שיסיים תפלתו ובתוך משך זמן ארוחתו נכנס לחדרו השני להתפלל. והניחו לאכול יחידי. והנה כששב חזרה אל מוהר"ז אחר תפלתו פתח מוהר"ז ז"ל ואמר לו בזה"ל אני אומר לך רוה"ק שלא כוונת כלל בתפלתך כלום ולא ידעת כלל מה שדברת. ונתפלא הה"ק מוהרי"מ ז"ל על דבריו. כי ידע שכיון אל האמת ושאלו אח"כ שיאמר לו מאין הוא יודע זאת. והשיב לו בזה"ל דאיתא בחז"ל שכשמתפללין בלא כוונה הוא דומה למי שנותן לחבירו לאכול. והוא אינו אוכל עמו. ולכן כשנתת לי לאכול ולא אכלת עמדי בטח אולי ג"כ שהתפללת בלא כוונה. וכתיב אל תלחם וכו' אכול ושתה וכו' ולבו בל עמו מצי' לשון ולבו בל עמו אך דרך הלצה הוא כמאמר העולם על מי שלבו נחלש מרעבון בזה"ל „דאס הארץ איזט עס אוועק” וזהו פי' ולבו בל עמו דהיינו שאינו אוכל יחד עם האורח. דאז הוא רעב ונמצא שלבו בל עמו. והבין הה"ר מוהרי"מ ז"ל מדבריו שהרע לו עליו על מה שלוהו לאכול לעצמו:

עוד מהה"ק מ' זעליג ז"ל משרענצק סיפור נפלא מאד

סיפרו אנשים נאמנים חסידים ואנשי מעשה מה דבדידהו הוה עובדא בישבם יחד עם הה"ק ר' זעליג ז"ל יחד במסבה לסעוד יחד עין בעין ראו מזה נוראה ממנו פלאי עתידות ממש ומעשה שהיה כך היה כשישבו יחד והחלו לשתות יי"ש קודם הסעודה ואמרו לחיים. היה ביניהם אברך א'. וכשהגיע הכוס אליו ואמר לחיים להרב מ' זעליג שישב בראשם. וענה לו כמנהג. הוסיף לו עוד בזה"ל לך מכאן לביתך ותעתיק את העריסה ממקומה. והיה הדבר לפלא בעיני האברך כי לא הבין כלל פירוש הדברים. אם כוונתו בפשיטות. או דרך צחות ומליצה כדרכו בקודש ולהוכיחו בשבט שפתיו על איזהו ענין אחר שמרגיש בו כי הי' דרכו של הרה"ק מוהר"ז לדבר בלשון חכמה ודרך חידה. ולכן לא שת לבו להבין דבריו כמשמען ופשוטן רק דרך חכמה ורמז לענין אחר כדרכו. והנה אחרי איזה מינוטין ששהו ביניהם. ועסק מוהר"ז זצ"ל בדיבורים אחרים הלכו ליטול ידיהם לסעודה. ואחרי הבליעה של כאו"א שתו עוד הפעם כמנהג. וכשהגיע הכוס להאברך הנ"ל. אמר עוד הפעם לחיים למוהר"ז ז"ל וענה לו ג"כ כנ"ל עם הדיבורים הנ"ל שהוסיף לו. והיו הדיבורים קצת בהוראה יותר ובלשון שאלה ותמי' בזה"ל הלא כבר אמרתי לך פ"א שתלך לביתך מהרה ותעתיק את העריסה ממקומה. ובשמעם כך הפצירו בו האנשים שאצלו. שיעשה כן בפשיטות בלי שום חכמה באמרם הלא דבר הוא. ומה לנו לחקור חכמות מוטב שתעשה ותקיים דבריו כפשוטן. אבל הוא לא שת לבו גם לזאת באמרו א"א שיכוון ר' זעליג כפשוטו. בזה. כי מה נ"מ לו בזה שהעריסה שבביתי עומדת כאן או כאן. והנה אחרי שאכלו כ"א חתי' דג מלוח. קודם שסעדו מאכלי בשר. היו מוכרחים לשתות עוד הפעם כ"א מעט יי"ש. ואמרו עוד הפעם לחיים וכשהגיע האברך הנ"ל לומר אליו ז"ל לחיים. ענה לו. ואמר לו בהקפדה בזה"ל זנב [illegible] שאינך שומע. הלא אמרתי לך שתלך לביתך להעתיק העריסה ממקומה. ואתה מתמהמה לך לך מהרה ואל תאחר. וכששמע כך. לא אחר האברך הנ"ל מלעשות כן תומ"י ורץ לביתו ולא ידע מה לעשות יותר רק לקחת את העריסה ממקום שעמדה ולהעמידה במקום אחר באותו החדר כאשר אמר לו מוהר"ז ז"ל. ושב לסעודתו אצל מוהר"ז ז"ל. ולא ידע על מה ולמה רומזים הדברים. אך מפני חשיבותו של מוהר"ז ז"ל בעיניהם. שהחזיקוהו לבעל מדרגה. הי' מוכרח לקיים מלותו. והנה אח"כ כאשר עבר איזהו זמן קצר כמו רבע שעה לערך בא המבשר מביתו של האברך הנ"ל אליו לבשרו בי הצלחה גדולה וגם נס גדול היה מן השמים שלא עמדה העריסה עם התינוק על מקומה הראשון כי פתאום נתקה המנורה של נחושת

קלל

קול ממוסבוטי שהיתה תלוי' למעלה ממעל להעריסה. ונפלה ארלה כן יעשה הש"י אתנו נסים ונפלאות סלה:

עוד מעשה נפלא מהה"ק מהר"ז ז"ל הנ"ל

פ"א נגסעו מעיר בעברו: ולווהו אנשים הרבה. ובקשו ממנו ברכותיו כדרכו בכל מקום עברו. היה בין האנשים אברך אחד שהיה בצרה גדולה על אודות אשתו. שהיתה מגורעת ר"ל. ולא יכלה לטהר עצמה בשום ענין. ומ"מ היה האברך בעלה נעלב מאד כמובן. והיה שוקל בדעתו אם יספר לפניו ז"ל. אם יחדל כי היה לו לחרפה לספר זאת. והיה מלדד עצמו לגדדין מבין כולם כמו שרוצה לדבר ביחוד שלא ישמעו כל העומדים מסביב. אבל היה קשה עליו מפני כולם. לעשות כן. והתבונן הה"ק ז"ל כי האברך הזה הוא במקום ורוצה לדבר עמו ביחוד ובוש וירא לגשת קרא אותו ואמר לו גש נא הלם אלי. ופנה עמו יחד מבין כל האנשים שעמדו. ואמר לו שיספר לפניו את כל נגעי לבבו ולא יבוש. והתחיל האברך הנ"ל לבכות בדמעות שלות. ממקור לבבו על מה שקרה לו שסובל זה זמן רב שאינו יכול ליגע בה ושיא גם היא בצרה וכבר שימשו ברופאים ואין עוזר לה. ובכה במר נפש לפניו עד שנמס לב כל השומעים מרחוק. והשיב לו הה"ק מוהר"ז ז"ל לא תדאוג מאומה הש"ת יושיע לה תיכף סבת ושמע לי. שתלך אל הנהר ומעיין טהור. ותטבול את עצמה כדין ותהא נקי' וטהורה בעזה"י. וכך הוה:

עוד מעשה נפלאה מהה"ק הנ"ל

כתב בספר מרום הרים מה שסיפר איש נאמן רוח מחסידי קשיסאי דק"ק קאליש שהי' מכיר היטב את הה"ק מוהר"ז ז"ל. ואירע פ"א בהיותו בקאליש דבר פלא שהי' בקאליש עשיר א' בין החסידים שהאריכו אללו תמיד כל עת בואו לשם ופ"א בשב"ק בהרית לא הי' יכול הבע"ב הזה להמתין עליו ז"ל עד שיסיים תפלתו כי לבו נחלש מאיחור הזמן כ"כ ולוה לבנו האברך שהיה שם שימתין בבהח"ס עד שיתפלל מוהר"ז ז"ל. וילך עמו יחד לביתו. והוא הלך לו לביתו לעשות קידוש ולטעום ולהמתין עם סעודתו עד בוא מוהר"ז ז"ל עם בנו לביתו. וכן עשה בנו ויהי בלכתם שניהם מבהח"ס לבית העשיר הנ"ל ועברו ברחוב אחת. והרב מוהר"ז ז"ל היה אז כבר סג"כ מחמת זקנותו פתאום עמד מוהר"ז ז"ל. ונשאר מולב על מקומו ולא היה עובר הלאה משם באמרו שהרגיש פתאום ריח טוב משונה בריחו באותו מקום שעמד עד שלא אפשר לו ללכת הלאה משם. מגודל בשימת הריח הטוב שמרגיש. והאברך בן העשיר הנ"ל לא ידע מאומה ולא הרגיש שום ריח כלל. והיה לפלא בעיניו ועמדו כך זמן מה עד שנתעורר מוהר"ז ז"ל ללכת הלאה. ובבואם לבית העשיר סיפר האברך לאביו וביתו את כל אשר קרהו עם מוהר"ז ז"ל במקום הזה. וחקרו ודרשו עד שהגיעו לידי בירור גמור שאותו המקום הנ"ל היה משכן רבינו הגאון בעל מג"א ז"ל זי"ע לתורה ולעבודה. אז אמרו אכן נודע הדבר:

עוד בספר מ"ה הנ"ל דבר פלא מהה"ק הנ"ל עם הה"ק הרבי ר' יצחק מווארקי ז"ל והה"ק רא"ם ז"ל מפרשסיחא ז"ל.

פ"א באו הה"ק המפורסם מוה"ר יצחק ז"ל מווארקי. והה"ק ר' אברהם משה ז"ל בנו של הה"ק המפורסם הרבי ר' בונם ז"ל מפרשיסחא. פתאום לעיר שרעגלק שהיה

דר

דר שם הה"ק ר' זעליג ז"ל הנ"ל: והוציאו קול שבאו על היריד לסחור שם פשתן. שגם היה שבית סחורה זו מאד בתוקף הימים. והיה ירידים מיוחדים לזה. ופנו בבואם. רק לבית מוהר"ז ז"ל הנ"ל. ומועדו יחדיו בשעשועין דאורייתא בעניינים נסתרים שלא הבינו השומעים. ובתוך הענינים ראו שמוהר"ז ז"ל לקח גמרא מסכת תענית ופתחה והראה לפניהם (בדף י"ב ע"ב) שכתוב שם רמי ב"ר יוד. וכתוב שם בפירש"י ז"ל חכם ששמו יוד. וענה מו"ר הה"ק מוהרי"ל מוואלקי ז"ל דרך תמי' ופלא בזה"ל כבר סיימתי הש"ס י"ח פעמים ועוד לא עלה על דעתי להעמיד עלמי ע"ז. והבינו העומדים בהם ובדיבורם שכוונתם בזה לאיזה סוד הרמוז בדברי רש"י ז"ל:

מעשה נאה מהה"ק מוהר"ש בונם מפרשיסחא ז"ל

הנה פעם אחת ישבו החברייא הקדושה אצל הה"ק הרבי ר' בונם ז"ל מפרשיסחא בחדר החיצוני כדרכם שמחדר זה נכנסו לחדר הפנימי ששם ישב הה"ק ז"ל רבם. ולא היה אז הה"ק ז"ל בחדר כי יצא החוצה על איזה זמן מועט. ובתוך כך בא אנשים. איש בתואר איש שחן (דייטשיל) בתוך כל הבאים ורצה גם הוא לכנוס בקודש פנימה לרבם הק'. לצורך עניניו. וביקש מהם שירשוהו לכנוס. והשיבו לו כי איננו עתה בחדרו. ולאשר לא היו מורגלים אז באנשים כאלו שיבואו ביניהם. ולהאמין בצדיקיהם ובחסידיהם. היה אצלם הדבר הזה לפלא גדול. ותמהו בלבם מה ענין זה האיש שהכרת פניו ענתה בו שאינו מן החסידים לבוא הלם אל רבינו ז"ל. ולהאמין בו לבתשובותיו ועצותיו. כי היה לבוש בלבושי הדייטשין. מכנסיים ארוכים ממעל למנעליו ומלבוש עליון קצר. ובתי ידים וקלוץ הפאות ושער זקנו מושחת מסביב במספרים. ושאר כל סדרי הלבשתם. שלא היה העולם מורגל אז בהלבשה כזו ותואר כזה בקרב ישראל כמו עתה. והאיש שהיה אז בתואר כזה חשבוהו אז בטח לעובר על דת ח"ו. ולכן היה הדבר אצלם לפלא גדול. ועי"ז הרחיקוהו ודחוהו מאצלם. כי חשבו בטח שבא לגרום איזה לער ועג"כ לרבם ח"ו. ובראות האיש הלז שמרחיקים אותו הלך לו לדרכו. וענה להם בענוה גדולה מה אני יכול לעשות ומוכרחני ללכת מכאן אל מקום אחר. והמה שמרו את הדבר בלבם לספר לפני רבם הק'. אחרי שובו הביתה במשך זמן קצר ספרו לפניו את כל הענין שהיה להם מקודם עם הדייטשיל הלז הנ"ל. ובשמעו כך. אחזו רעדה ובקול רעש עליהם על אשר עזבוהו מאצלם וגזר אומר שילכו אחריו תומ"י. לרדפו ולהשיגו ולהשיבו חזרה אליו. וכן עשו וידבקוהו בההילו לצאת על הדרך והשיבוהו באמרם אליו. נשלחנו מאת רבינו הק' ז"ל להשיבכם אליו. ושב עמהם תיכף. ובא לחדר הה"ק ז"ל והמה מגודל תמהון לבבם על הענין הנפלא הלז. לא נחו. ולא הפנו עיניהם מלהשקיף על כל מעשה הדייטשיל הלזה לפני רבם הק'. ועל כל דיבוריו ועניניו אללו. ושמעו שאומר לרבם הק' בזה"ל באתי לשאול עלה מכם היות שנזדמן לפני ב' שידוכים בעד עלמי שידוך א' עם יפת תואר מאד. אבל איננה מיוחסת. ושידוך הב' עם מיוחסת גדולה. אך איננה יפת תואר. ואיני יודע מה לעשות. באיזה משתיהן אבחר לי לקחת. וכשמעם הדברים האלו מפי הדייטשיל הזה בשאלתו מפי רבם הק' חרה להם מאד עליו כי מטריד את רבם בשאלה כזו אשר לא לו. אבל היה בעיניהם יותר פלא מה שרבם הק' שומע את כל דבריו ומחרים. ושוקל בדעתו מה להשיבו ויקבלו באהבה כמו לכל חסידיו. וזאת הביאם להתפלא עוד יותר ולהחרים לדעת תשובתו של רבם הק' מה ישיבהו על שאלה זו. והיה עומדים משתוממים בכליון עינים לשמוע מה יהיה תשובתו של רבם הק'. ושמעו שמשיב לו בזה"ל. „וואס שיין איז טאקע שיין" וראו שלא התמהמה הדייטשיל הזה עוד מאומה אחר התשובה הזו רק נפטר מאתו בשלום תיכף והלך

והלך לו לדרכו בתשובה ברורה. ונתפלאו על התשובה יותר מעל השאלה. ונבהלו מאד וכשהלך ופנה הדייטשיל מאצלו. אמר להם הה"ק ז"ל בזה"ל הידעתם מה ששאל ממני הדייטשיל הזה. אני אומר לכם שאלתו ששאל ממני אם ילמוד חכמת הקבלה. ע"פ קבלת הרמ"ק ז"ל. או ע"פ קבלת האריז"ל. והשבתי לו שמוטב שילמוד קבלת האריז"ל וד"ל:

מעשה נורא

מהה"ק ר' משולם זושא מליזענסק ז"ל אחי הה"ק בעל נועם אלימלך ז"ל

פעם אחת חלם לאיש אחד שאביו הנפטר מכמה שנים. בא לו: ותפסו בחזקה ומסית אותו ומדיחו שימיר ח"ו. ובאם לא ישמע לו יעשה בו דין. וכשהקיץ משנתו נבהל מאד על חלומו זה. ותלה הדבר במקרה בלתי טהור. ונתחזק בלבו לומר דברי חלומות לא מעלין וכו'. כי בא החלום ברוב ענין. והוא הבל בלבד. והנה בשכבו בלילה השניה. ראה עוד הפעם את אביו המנוח הנפטר הנ"ל שבא אליו ומפתהו בדברים ופיוסים שיתרצה לעשות הנ"ל. ולא מניחו בשום אופן, עד שיבטיח לו לעשות כן. עד שהקיץ ג"כ בבהלה מאד ולא רצה לספר לפני שום ברי'. והלך בפנים זועפים ולא ידע מה לעשות. כי היה בוש לספר דבר כזה מאביו המנוח. והיה מתחזק בלבו מאליו לומר לא יתכן בשום ענין שיהיה ממש בדברי החלום. כי איך אפשר שיבוא נפטר ישראל לפתות כזאת. יותר יתכן להיפוך שיבוא נפטר ישראל למומר שישיב לאמונתו הק' אבל לא באופן כזה. שהוא מן הנמנע להאמין שיהיה שום ממשות בדברי החלום. ולכן הסיר הדבר מרעיוניו לגמרי ולא שמהו על לבו כלל. בחשבו אך שקר בחלום הזה. עד שבא הלילה השלישית. והנה אביו המנוח הנפטר הנ"ל. עוד הפעם השלישית בא אצלו ומתחנא לפניו בכל אופני השתדלות דברים ובכל מיני רצוי לבקשו שיעשה הדבר הזה לכפור ח"ו כנ"ל. והפחידו בעונשין באם לא יעשה רצונו. אז ראה האיש הזה והתבונן אל דברי החלום בבוקר השכם כי לא דבר ריק הוא. מה עשה. לא בוש ולא אחר מאומה מליסע תיכף ומיד להרב הקדוש מ' זושא מליזענסק ז"ל שהיה נקרא הרבי ר' זושא ז"ל אחי הה"ק ר' אלימלך ז"ל בע"ס נועם אלימלך. וסיפר את כל מקרהו מהחל ועד כלה. והיתה תשובתו של הה"ק ר"ז הנ"ל שיחפרו ויחפרו היטב סביב קברו של אביו הנפטר. עד האופן שלו סביב אם לא נמצא שם בין רגבות העפר איזהו חתיכה מתבנית כל סמ"ל של עכו"ם. וכשימצאו כן ישליכוהו ויבערוהו משם. וישקוט הנפטר מזעפו הנ"ל. וכן עשו וכדברי הה"ק הנ"ל כך הוה. שמצאו שם כנ"ל והשליכוהו ובערוהו ומני אז והלאה שוב לא בא בעל החלומות בענינים כאלו עוד אל האיש הזה. הכל שלום וכשנתפרסם מופת נפלא הזה בעולם. הגיע הסיפור עד הגאון מווילנא ז"ל. ואז היה השערורי' הגדולה בעולם מהתנגדות הגר"א ז"ל וסייעתו אל החסידים ורבותיהם הצדיקים וסיפרו מי מאנשיו לפלא לפני רבם הגר"א ז"ל. הענין הנפלא הזה שהראה הרבי ר' זושא ז"ל רבו של חסידים. וענה הגר"א ז"ל בזה"ל אצלכם הוא דבר נפלא ומופת. הלא הדבר הזה מפורש בירושלמי להדיא. וא"כ לא חידש הרבי ר' זושא כלל מדעתו שום דבר ומאי מופת איכא. והראה לפניהם את המקום בירושלמי שמבואר כן כאשר גילה הרבי ר' זושא ז"ל. וסיים אח"כ בזה"ל. אך זאת אלי לפלא מנין היה יודע זה הרבי ר' זושא את הירושלמי הזה להשיב להאיש ככה כי היה אז המאמר בעולם על החסידים ורבותיהם. שאינם לומדים הלכות והויות בש"ס ובפרט על הה"ק ר' זושא הנ"ל שהיה מוסתר במעשיו ובדרכיו בהצנע לכת. אמרו עליו שאינו בן תורה. וזה גרמה שההתנגדות מהגדולים ז"ל שבימיהם. ולכן

נתפלא

נתפלא הגר"א ז"ל עליו כנ"ל. וכששיפרו תשובת הגר"א ז"ל. לפני הה"ק הרבי ר' זושא ז"ל. שמע ע"ז שידע את הענין שבירושלמי להשיב להאיש הנ"ל. ענה ואמר בזה"ל אמנם כנים דבריו שאנכי לא ידעתי כלל מדברי הירושלמי האלו. אבל אותו המקור שהוציא הירושלמי משם דבר זה. גם לי נתגלה להוציא משם דבר זה ולהשיב להאיש הזה תשובתו :

מעשה נאה

מהה"ק הגאון ר' אבוש ז"ל הרב דק"ק פ"פ דמין.

מגודל ענותנותו ותמימותו של הגאון הצדיק ר' אברהם אבוש ז"ל הרב דק' פ"פ דמיין יסופר בזה סיפור נאה אשר סיפר הה"ג הצדיק בוצינא קדישא חו"פ מוהר"ר חנוך העניך הכהן הגדול זצוק"ל מאלכסאנדר בשם ישרים ועדה ללמוד דעת להתנהג במדת הענוה כי היה דרכו של הגאון הק' מ' אברהם אבושל ז"ל הנ"ל מפ"פ דמיין לעסוק במצות צדקה. ולהיות מעיר לעזור בעד העניים ומבקשי חסד. אל הגבירים והסוחרים הבאים מסביבותיו אל עירו לסחור על הירידים הגדולים והיה בכלל המעשים על הצדקה. והיה מכתת רגליו בעצמו בתוך העיר ולדפוק על פתחי נדיבים לקבץ נדבות עבור העניים והיתומים והאלמנות. ואירע פעם אחד בלכתו בא אל חדר אחד מחדרי האכסניא ששם היה בית לינת סוחר א' ממרחק. והסוחר הזה ישב לו אצל שולחנו ומעיין בכתבי חשבני' מוטרד מאד בחשבונותיו. וכשקרב הרב הגה"ק ר' אבושל ז"ל הנ"ל אב"ד דמתא. אליו לבקש ממנו נדבה הנוגה בעד העניים. לא פנה אליו כלל. ולא נשא לו פנים. כי לא ידע שהוא הרב דמתא דפ"פ דמיין ואלו ידע לא עשה כן שהיתה עיר גדולה מאד ומלאה חכמים וסופרים : ועיר תהלה בכל הארצות והרב הגאון הק' ז"ל הנ"ל היה נודף בשמו הטוב למרחוק. אך מחמת טרדתו בחשבונו לא שם לבו כלל לשאלו מי הוא. והרב הגה"ק הנ"ל גם הוא לא התגדר לפניו בשמו להודיעו מי הוא. כי לא החשיב לעצמו שום מעלה ויתרון על איש זולתו במה שהוא הרב דק' פ"פ ד"מ. כדי שיודיע להסוחר. גם במה שהיה לבוש הרב בלבושים מצויינים לת"ח לא היה יכול להכיר בו שהוא הרב דמתא. כי מלפנים באותן הימים כל ישראל היו מלובשים כן בלבושים מצויינים ליהודים. ולכן שגג הסוחר הזה בהרחיקו את הרב הק' מנגד פניו. ודחהו מאצלו בזה"ל שטה מעלי ועזור כי אין לי פנאי כלל אליך עתה ולך לך לדרכך. כי חשב שהוא איש עני פשוט המחזיר על הפתחים בעד נפשו והרב הק' הזה מגודל צדקתו ותמימותו. לא הפציר בו בהסוחר עוד רק פנה מאצלו בפנים כבושים. והלך לו. והנה תיכף אחרי כן כשעמד הסוחר מכסאו ופנה ללכת אל הרחוב היה מצוין נפשיה כדרך הסוחרים טרם לצאת אל הרחוב בין אנשים. ותפש אצל הפתח מקלו לקחת בידו. ולא מצא ותפש אח"כ בכל האהל ולא מצא ג"כ ויזכר בלבו מהעני הזה שהיה אצלו מקודם ולא פנה אליו לתת לו נדבתו. ויאמר בלבו אין זה כי אם שהוא גנב מקלי שלפי שלא נתתי לו כלום. נקם ממני לגנוב מקלי והמקל הזה היה יקר בעיניו. וגם היה נצרך לו מאד ובתמלא שלף קצף בחמה לרדוף אחרי העני הזה ולהשיגו להוציא מידו הגניבה. וירדוף אחריו עד שהשיגו לא רחוק מבית אכסניא שלו באתם הוויות בחצר. ושאל ממנו בחמה שפוכה. אתה הגנב. תנה נא לי את המקל שגנבת בשביל שלא רציתי לתת לך הנדבה. וענה לו הרב הק' ז"ל בהכנעה גדולה חלילה לי מעשות זאת לגנוב מאיתך דבר. ולא ידעתי מי עשה כזאת. כך אמר לו כמ"פ וביקש ממנו שיאמינהו כי לא גנב ולא ידע מגניבת המקל. אבל הסוחר הזה מגודל חמתו בבערה

בו על הגניבה וחשדו באמת שהוא גנב. והטמין אותו באחת המקומות אשר לא ימצאהו אלו הרים ידו עליו והכהו מאד והרב הגה"ק ז"ל קיבל המכות באהבה. ובשמה כאלם ששמע בגבורתו. ולא השיב לו מאומה. ונתן תודות לה' כי מניחו מאצלו ויצא אחרי שימים בהתמהמה הסוחר הזה בפפד"מ לסחורתו ומשאו ומתנו שם כהרגלו. קרה מקרה שהרב דמתא הגה"ק ז"ל הנ"ל הוציא כרוז בע"ש בכל קהלת פפד"מ. שידרוש חילוקא דרבנן עם דרוש באגדה בשב"ק בבהמ"ד הגדול שלו כדרכו בקודש לעשות כן לפרקים. ואז נתאספו כל העם כולו שבק' פפד"מ לשמוע הדרשה והחילוק כל העם מקצה. איש לא נעדר. כי גם הסוחרים המתגוררים שם מכל המקומות הקרובות והרחוקות. נכספו בהיותם שם לשמוע אמרי נועם הצדיק הגדול הזה שיצא קו תהלתו בכל הארץ. ולטעום מטעם אשר שמן דרשותיו בהלכה ובאגדה כי היה גדול ליהודים ודורש טוב לעמו בכל הענינים. ומובן לכל שגם הסוחר הזה הנ"ל אשר שלח ידיו בהרב הגה"ק ז"ל. וחלל ברית התורה נגדו. גם הוא נכסוף נכסף לשמוע דרשת הרב דמתא הנ"ל. ויקר מקרהו שבטרם שהכין לו ללכת אל הבהמ"ד. כבר התחיל הרב ז"ל לדרוש והיה בבוא הסוחר אל בבהמ"ד. ונכנס פנימה מעל מפתן הבית ונשא עיניו למעלה ראש אל הבימה אשר עמד שם הרב ז"ל. לחזות בנועם זיו טהרת פני קדשו של הרב הדורש: ראה והכיר את פני הרב. כי הוא תואר פני האיש העני אשר דחפו מאצלו וגדפו אח"כ והכהו בשביל מקלו אשר נגנב. ונאלם דומי' מגודל הבהלה אשר נבהל ונחפז מפניו כי נתבונן במחשבתו את כל אשר קרהו שהאיש הלזה שנדמה לו לעני המחזיר על הפתחים היה הרב הזה דמתא. ונתעלף תיכף מגודל צער ולחיצת לב על המעשה המכוער אשר יצא מת"י שהוא מעוות לא יוכל לתקן. כי מאין יבוא לו סליחתו ע"ז ונפל ארצה מהתעלפותו. עד שעוררוהו ושב רוחו בו וחזקוהו. ושאלוהו לדעת מה זה ועל מה זה הוא מתעלף. וגילה את כל אשר קרהו וכי העיק עלי' עלמא ואמרו כי אין לו עצה אחרת אלא זה שברדת הרב מעל הבימה. אחר הדרשה יגש אליו לפייסו ברבים ולבקש סליחתו על חטאתו הגדולה. כי לא ידע שהוא הרב דמתא. ויתוודה קבל כל עם הגדול שבבהמ"ד את חטאתו. ויקבל ע"ע תשובתו מכול"ה כל מה שיטילו עליו. והסוחר הזה קיבל עצתם בכל לב ונפש. וחשב בלבו מי יודע אם יתרצה אליו לקבלו בתשובתו זאת. והיה ברדת הגה"ק ז"ל ממקומו שעל הבימה, ללכת אל מעמדו שבבהמ"ד תמיד וכל העם רואים ומביטים אחרי רבם הק' הנ"ל. עד בואו אל מקומו. ומשיקים עפרו מגודל חביבותו בעיניהם וחולקים לו כבודו. באמירת יישר כח כנהוג. חרדה לבשה את האיש הסוחר בגשתו אליו לבקש ממנו מחילה וסליחה על אשמתו. ונתיצב גם הוא בתוך כל הבאים ומקדמים פני הה"ק. אך לא מצאו לבו לדבר בקול והיה רק שפתיו נעות וקולו לא נשמע. וכראות הה"ק ז"ל את פני האיש הסוחר הנ"ל הולך וקרב אליו. חשב בלבו שהוא הולך אליו עתה עוד הפעם לפגוע בו על אודות גניבת המקל כמאז. והתחיל לפייסו בדברים בפני כל העם. עוד הפעם תדע נא אחי: כי אין לו שום ידיעה מגניבת מקלך. ולא תשא עלי שום חטא בדבר זה. כי לא לקחתי ח"ו את המקל שלך. וגם לא ידעתי מי עשה את הדבר. כאשר הנני עומד על מקום מקדש הזה. אז ראו כל העם יחדיו גודל ענותנותו של הגאון הק' הנ"ל שנמצא כזה איש אשר יהיה עניו כמהו בדורו. שגם אחר כל הדרשה והחילוק הזה. וכל הכבוד הנחלק לו והוא בין עמו ותלמידיו לאלפים העוטרים אותו מסביב ומתאבקים בעפרו בכ"ז אין בלבו שום התפעלות והרגשה לדעת שאינו צריך להתיירא עוד מן האיש הסוחר הזה: אך מכניע א"ע ומתגלגל לפניו גם הפעם כאלו ביכלתו גם עתה לפגוע בו ח"ו כמקדם. ואינו עולה על דעתו כלל מגודל הענוה היתירה. שהאיש הזה מתקרב אליו לפייסו על חטאתו מחטא נגדו כי הוא נבזה בעיניו שפל ואפל. ואין דבר בעולם שיגי' לבו ויגיס דעתו.

מה נענין אבתרי' :

מעשה מהה"ק הרבי ר' בונם ז"ל מפרשיסחא

יסופר סיפור נאה אשר סיפרו אנשים נאמנים וחסידים מפורסמים מק"ק שעפס מה שמקובל אצלם מאבותם. בהיות הה"ק הרבי ר' בונם ז"ל מפרשיסחא בדרך. ואשתייע מילתא שעבר דרך עיר שעפס. היו נמצאים שם באותו פרק איזהו אנשים מסוימים שהיו חסידים אמיתיים ואנשי מעשה. ובעלי מדרגה גבוה וכשבא הה"ק הרבי ר' בונם ז"ל. שם לא משו מאצלו מעת בואו עדי נסעו משם. כי היו מימיו נאמנים אצלם לשאוב ממקורו מי הדעת. ולבקש תורה מפיו. והי' ביניהם עוד איש אחד ושמו ר' זלמן חסיד והיה נקרא „דער קליינער ר' זלמן" והאיש הזה כפי מה שסיפרו אנשים שהכירוהו. כשמו כן היה חסיד ופרוש מכל העולם הזה לגמרי. ועם כל סגופיו ופרישותו הגדולה. היו פניו בוערים כלפידים ולוהבים. משמחת עבודתו בקודש. הוא היה אומר בשעת פטירתו שהיו בני החבורה קדושה אללו. ושאר כל חביריו החסידים שבאו להיות בשעת הסתלקות נשמתו הטהורה. ואמרו לו התודה כדין בק"ח וכמנהג העולם אבל כל החולים ר"ל השיב להם דרך שחוק והתול מהם בזה"ל. הכי כך הוא דרכה של ח[illegible] להמתין עם התשובה עד שעת שרואים את המיתה לעיניו. אחים אהובים לא [illegible]את דרכה של תשובה. אבל עיקר התשובה היא בכל עת שיושב ומסיב על שולחנו. וסועד סעודתו ברחבה. אז בעת ההיא צריך לשוב לה' ית' לכן בושני מכם. כי תאמרו לי עתה בשעת מיתתי לשוב הלא בעת שיושבים ואוכלים לאקשין עם בשר. אז צריכים לזכור לשוב והיה האיש החסיד ר' זלמן קטן הנ"ל. ג"כ עני גדול מאד שכמעט לא היה דוגמתו בעיר. שהיה הולך בבגד קרוע וטלוא. ובביתו אין כל מאומה. לא כר ולא כסת. ולא מטה ולא שולחן וכסא. כש"ג שהיה גברא ערטילאי. והיה בשבת הה"ק מהר"ש בונם ז"ל ביניהם. בוועדם יחד באכסניא שלו. אמר הה"ק הר"ש בונם ז"ל להחסיד ר' זלמן ז"ל. אני רוצה לאכול אצלך סעודת הערב היום. והיה כמלתק בעיניו. וענה לו. וכי לועג לרש ח"ו אתם. הלא אין לי מאומה לאכול. וכ"ש עמכם יחד. השיב לו הה"ק מהר"ש בונם ז"ל הלא אשלח לקנות אווזא וטבוח טבח והכן סעודה גמורה בעד כולנו ונאכל יחד אצלך בביתך. והה"ק ז"ל לא אחר מאומה במשך זמן זה. רק החיש על האנשים שירוצו וימהרו לעשות הכל לשעתה. ואמר לו החסיד ר' זלמן מה מועיל לנו הסעודה הא אין אפילו כלי לסעוד עליו ושלח הה"ק בחפזי לקנות כלים. כפות וקערות וכ[illegible] ושאר כל כלי תשמיש שבבית ולסדר הבית בהם ואח"כ אמרו לו שאין לו אפילו שולחן וכסא וספסל ומטה ושלח הה"ק את אנשיו בחפזי לקנות גם את זאת ולהעמיד בביתו מסודר עד שלא היה ניכר עוד עניו ומרודו בביתו. כש"ד שראה הה"ק ז"ל בתחבולה להמציא לו ממעותיו את כל צרכי הבית בטענות ותואנות כאלה שלא יהא נראה כלל שעושה את כל זה לצדקה בעד ר' זלמן ז"ל. רק אדעתי' דנפשי' עביד כל דא שיהיה לו לסעודתו לאכול עמו יחד אצלו בביתו. כדי שלא יתבייש הר"ז ז"ל. ולא יצטרך להיות פניו כבושים (ע' בינה לעתים דרוש. וגם בספר מרום הרים על פסוק כי צדיק ה' צדקות אהב וכו') והכנה זו שהתה כל היום ההוא ורוב הלילה כמובן. ואח"כ קודם אור היום הסבו יחד לסעודתם בבית ר' זלמן הנ"ל. אצל השולחן הזה אשר לפני ה'. וליום המחרת כשנסע משם הה"ק מהר"ש בונם ז"ל. ולווהו האנשים שהיו עמו. ובתוכם גם הר' זלמן ז"ל הנ"ל היה אז קור גדול. והר"ז ז"ל היה הולך בלא לבוש חם. וגם המלבוש שהיה לבוש היה קרוע עד שהיה נראה בשרו מתחתיו. והיא לא שם לבו לכ"ז רק שמח בה'. ברשפי אש שלהבת עבודתו כנ"ל. מה עשה הק' הר"ש בונם ז"ל שהיה לבוש בבגד עליון חם מאדרת שער טוב מאד. הערים לעשות עצמו כהולך להסך את רגליו. קודם נסעו על העגלה. ואמר להאנשים שהיו

סביבו ללוותו. שקשה עליו לישא על גופו האדרת שער הזה בהליכתו למקום אי נקי אשר שמה למצות צרכיו והשליכו מעליו ונתנו לר"ז הנ"ל ולא מת משם עד שהיה מוכרח הר"ז ז"ל להלביש את עצמו בו. באמרו אליו דרך שחוק. הלבישהו נא לע"ע את המלבוש בטרם שובי הלם חזרה והר"ז ז"ל לא עלה ע"ד שבדעת הה"ק ר' בונם ז"ל לעזבו אצלו. והנה בשוב הה"ק ר' בונם חזרה רצה הר"ז להשליך אדרתו מעליו להשיבו ליד בעליו. ובטרם התחיל להסירו מעל כתיפיו. והנה דברי הה"ק ר' בונם ז"ל אליו. אם כבר לבשת בו החזיקהו לך כי אינו נצרך לי כלל והראה לו שיש לו אדרת שער אחר להלביש עצמו ולא רצה הר"ז ז"ל לקחת והפציר בו מאד עד שהיה מוכרח לקבל גם את המלבוש:

והנה אח"כ פסע הה"ק הר"ב ז"ל על עגלתו וכל העם שסביבותיו ברכוהו בהצלחת דרכו לשלום. והוא ז"ל נתן ידו להם לברכם בשלום גם הוא. וכשהגיע אל הר"ז נתן לו עוד סך מסוים (כמדומה לי שאמרו סך איזה זהובים אדומים) לידו בתורת נדבה. והרע הדבר מאד בעיני הר"ז על טובותיו של הה"ק הר"ב ז"ל עמו כ"כ יותר מדאי. ולא רצה בשום אופן לקבל ממנו. ואמר לו בזה"ל. וכי לא די מה שעשה הרב עמי עד כה לצדקה במתנותיו. שזמן לי צרכי ביתי בכולם. וגם לא הספיק לעצמו בזה שנתן לי עוד מלבוש חם לכסות בקרה. ומדוע אקח עוד מעות מכם ולא רצה בשום אופן לקבל. אז ענה לו הה"ק הר"ב ז"ל תדע שכל מה שנתתי לך עד כה לא יצאתי יד"ח צדקה כלל בזה. כי לא היה הנהגה לך כלל כ"א לי לעצמי נתתי שלפי שנכמרו רחמי עליך מאד בראותי עניך ומרודך וחסרון ביתך הדל ועגמה נפשי מאד. ולבי עלי היה דוה ע"ז. לא נתכני רוחי והשקט לא יכולתי מגודל רחמנותי עד אשר מלאתי לך את כל אלה. כדי לרפאות אותי משברון לבי ובזה נשקט רוחי מזעף הרחמנות והדיון שבלבי עליך נמצא שלא הי'. הנהגה לך בתורת צדקה בשביל שעני אתה והתורה צוה והתחייבה אותנו לתת צדקה לעני כמש"נ נתן תתן ולא ירע גו'. כ"א מטעם רחמנות בלבד כדי להשקיט את לבי מדאבוני וכאבי ועג"נ על מצבך הדל והצר. ודרכה של צדקה לא כן הוא שאפילו פוגע בעני שיש לו מילוי רעבונו וצרכי מחייתו עד שאין מקום להתמלא בלבו רחמים עליו בכ"ז יקיים בו מצות צדקה מפני שהתורה חייבה אותו במצות צדקה לעני. וזהו פירוש הפסוק נתון תתן כ"כ פעמים עד שתשקיט לבבך מן הרחמנות על העני ולא ירע לבבך גו' (עליו ועל מחסורו דהיינו שלא יהיה בלבך עוד שום רחמנות עליו בתתך לו צדקה. דאז תהיה נתינתך לו לא מצד רחמנות וכאב לבך עליו רק מצד מצות צדקה בלבד לקיים מה שחייבך תורה. כי גם אחר שכבר יש לו מחייתו באופן שאין רחמנות עוד עליו. מ"מ עדיין עני הוא ממעות. ומחויבים מה"ת ליתן לו צדקה כי עני הוא. ולכן עד עתה בכל מה שנתתי לך לא קיימתי מצות צדקה כלל. כי היה רק מצד רעות לבי ורחמנותי בלבד לא כן עתה אחרי שזימנתי לך את כל הנ"ל וגם כסיתי אותך בכסות בקרה באופן שאין לי עוד רחמנות עליך. הנני מתן לך מתורת חיוב מצות צדקה כי עני אתה ע"כ דברי קדשו אליו ואחר צאת הס' רמתים צופים פי' על סה"ק תנא דבי אלי' מהרה"ק הצדיק חסידא קדישא מו"ה שמואל משינאווע שהיה האבד"ק לוביטש ואשטעלסק. ראינו כי שם נמצא ג"כ סיפור זה עם הפירוש בפ' נתון תתן הנ"ל. ואין הספר לפנינו עתה לעיין בו אם הסיפור מכוון שם כאשר הוא מקובל אצלינו איש מפי איש מאלו שהיו שם באותו מעמד של הה"ק הרבי ר' בונם ז"ל עם חביריו החסידים הנ"ל:

מעשה נפלאה מהאר"י הק' עם הרמ"א ורש"ל ז"ל

ידוע ומפורסם מעולם על אודות האר"י ז"ל החי ז"ע אשר האיר פני תבל בנפלאות מתורתו

מהורשו שק' לגלות לפונות מסתרי התורה ; ולעמוד על סודה והחבירים הקדושים ה"ה המהרש"ל והרמ"א מרחוק בשמעם דרכו בקודש להשתמש בשמות הקדושים ולסלול לו דרך אחר ע"ד סוד ה' ליראיו במנהגים אחרים חשבוהו ליוצא מגדר התורה . כי מוזר היה בעיניהם דרך זה . כי לא ידעו מה הוא לו . אם הוא ראוי לכך. ודמוהו למקדיח תבשילו ח"ו . והוסכם אצלם לנדותו ח"ו. למען ישוב מדרכו ללכת בעקבות רבותינו מעולם בהלכה וכשנתוודע להאר"י הק' מזה שבמחשבתם לעשות לו כן. וידע גדלם בעולם . שמעשיהם יקובל בקרב כל אנשי מדינתם. ומי יבוא אחריהם את אשר כבר יעשו מעשה . ויירא מאד ויצר לו אם יענישם אח"כ על מעשיהם כי היו צדיקים גמורים בעיניו . והתיישב לשלוח להם את תלמידו מובהק הקדוש האלקי ר' חיים וויטאל ז"ל . ובא אל המהרש"ל ביום ו' עש"ק. והוא היום שהיה מוסכם אצל המהרש"ל והרמ"א לעשות בו נדויו . כל אחד במקומו. ומסר לו לתלמידו השמות הקדושים להשתמש בהם לעת הצורך . והנה בבוא הרח"ו ז"ל להמהרש"ל בעש"ק הנ"ל והודיע לו על מה ולמה הוא בא . הצר לו להמהרש"ל מאד על הדבר . והשיב לו לחנם מה שהטרחת כ"כ בביאתך זה דרך רחוק מאד ולתהו כחך כלית. באשר הוא היום הזה אשר יעשה הרמ"א במקומו מעשה ואמר לו הרח"ו אך אחת שאלתי מאת כבודכם אותה אבקש מכם שתתמהמהו עוד בדבר. עד יום ראשון לשבוע הבאה ולא תהיו נחפזים כ"כ לעשות דבר כזה עד שתתעכבו עוד ב' ימים והשיב לו הרש"ל נרציתי ונעתרתי למבוקשך בדבר הזה. אך מה יועיל לך זאת בטרם תפעול כן גם אצל חבירי הרמ"א וזהו דבר בלתי אפשרי לאשר היום הזה הוא אשר הוגבל בו לעשות מעשה כ"א במקומו . ובל"ס יעשה הרמ"א שם במקומו מעשה כמו שהוסכם בינינו . ולא ישנה. ואמר לו. א"כ אשא רגלי ללכת אל הרמ"א לפעול אצלו כן . והשיב לו איך באפשרותך לעשות כן הלא הדרך רחוק. והיום קצר. וחשב הרש"ל שבל"ס יתעכב הרח"ו בדרך בשב"ק. ואמר לו הרח"ו ז"ל תדעו כי אהי' עוד חזרה אצליכם קודם שב"ק . ואסעוד אצליכם בשב"ק. וכן היה וכשבא אצל הרמ"א. אמר לו היום יצאתי והיום באתי ורצה הרמ"א לבקשו שיסעוד אצלו בשב"ק והשיב לו הרח"ו לא אוכל עשוהו באשר כבר הבטחתי להרש"ל חבירך לסעוד אצלו בשב"ק ושב להרש"ל כדבריו . ובכל השב"ק לא נתגלה הרח"ו לפניו בשום דיבור מדברי תורה על השולחן כראוי לת"ח גדול כמהו. אך נסתתר לפניו בהצנע לכת כדרכם מעולם. אשר ישאר הרש"ל עדיין בהתנגדותו על רבו ותלמידיו שמקובלים. ולא יתנחם על מעשהו וכשבא יום ראשון לשבוע שאחריו והוא היום שהוגבל בו ממנו להרשות להרש"ל והרמ"א לעשות כחפצם נגד האר"י ותלמידיו ז"ל. שאל הרש"ל את הרח"ו מה מענה בפיו על דרכו של רבו שיברר לפניו את אשר רצה לברר לדקת מעשיו של רבו. כי אין נלוז במעגלותיו וכל פעלו תמים ע"פ התורה והלכה. כאשר יעד להם בבואו כי אלולי כן הוא מוכרח לעשות בו כמשפט הראשון אשר נועדו ביניהם למען גדר פרצת בני עולה שלא יוסיפו לפרוץ גדרי התורה במעשיהם הזרים לשמח עיני ישראל. כאשר דמו תועה עליו . והשיב לו הרח"ו בזה"ל תדעו כי אי אפשר לי לברר הדבר הזה . אם לא שנהי' שנינו יחד בהחבא אשר כל אדם לא יהיה באוהל אשר אנחנו בו . ושאל לו עוד אם לא נמצא אצלו איזה מערה שיוכלו שניהם להסתתר שם. באין איש אתם . ואמר לו הרש"ל שיש לו מערה. ונכנסו שניהם אל המערה . וישבו שם . ונתווכחו בטענותיהם יחד על אודות דרך הקודש של האר"י רבו. ושאל הרש"ל שיתן לו אות ומופת על דרכו האמיתי והשיב לו הרח"ו בזה"ל תדעו כי יש בכח רבינו ותלמידיו לעשות עמכם כולכם ככל חפצינו ואפילו לקחת חייכם מכם ולעשות תל עולם. כי כל כך דרכינו ישרה לפני הי"ת וטהור לפניו שנמסרו לנו סדרי בראשית לשנות הטבע ולסדר המערכת ככל רצונינו . ולא יפלא ממנו דבר . ואמר לו הרש"ל . מאן מסהיד . ומי יודע אם נאמנו

דבריך

דבריך. והשיב לו מיד הרפה. והנה פתאום נשא הרש"ל את עיניו וראה שנתמלאה כל
ה..יה פלג מים. ואז אמר לו הרח"ו. עתה אמור נא אם תאמין מעתה. והשיב לו
עדיין תי.. יאמין שביכלתכם לעשות בי כחפצכם ולקחת חיותי ממני. ואמר לו הרח"ו
ז"ל א"כ הרפה יותר. והנה פתאום ראה הרש"ל כי המים עולים ומתגברים מאד ע
שמגיעים לו למחילת גופו ועדיין הקשה רוחו ואמץ את לבבו עד שראה שבאו מים עד
נפש ושבולת תשטפהו. אז קרא הרש"ל בקול לעקת חמס להרח"ו. הצילני נא אחי שמטבו
אני מאמין כי רבכם אמת ותורתו אמת בהראותך נפלאות למובה אות מאדון לבלות

מהה"ק ר' מנחם מענדיל ז"ל הרבי מקאצק

ידוע ומפורסם קדושתו ופרישותו של הה"ק הרבי מקאצק הנ"ל. שהיה ממש כמלא
ה' גבאות עד שכל בני אנושיות לא יכלה להשיג שכלו העמוק. ורעיונו
הנשגבות. בדברי חידושי תורה שלו. והיה פרוש מעניני עוה"ז לגמרי. עד שבכח גו
פרישותו וקדושתו התלהב לבב כל אנשיו אשר הריחם ביראת ה' לעבודת הקודש ולהשב
בפיהם כל עניני העוה"ז ולמאוס כ"כ עד שהשליכום מנגד הרחק ודבקו נפשם בתוך
ה' ועבודתו בתשוקה נמרצה לכל ימי חייהם:

הוא היה אומר בזה"ל מבטיח אני על כל מי שאפילו רק נגע בכפות מנעול פתח ביח
שלא ימות בלא תשובה ואין הרבה מאנשיו ומקורביו שהיה אומר להם כ
שנשמע אצלם בביתם. ומה שהם עושים בהלכע ובהחבא. ואפילו פני הרהוריה
היה אומר:

פ"א בא פתאום אל הבהמ"ד שלו ... אל השולחן וראה את הספר הקדוש עם
מאמרות להבמ"ע מפאנו ז"ל מונח על השולחן. אחזו בידו ואמר בזה"ל זה הס
הוא ספר טוב זה הספר אני עשיתיו. ואחרי הדיבורים האלו נתנו בני בינה אל ל
להעמיק בדברי תורה שלו עין בעין ראו כי הם דברים ממש על דרך ואופן וסדר
הספר הקדוש הנ"ל כי רוח ה' דיבר בו ברעיונות גבוהות ונתיבות פליאות חכמה מגול
ומעוטפות במלות אמרות טהורות מזוקקות. שצריכים ללמדם בעומק ובעיון טוב להב
בסדר משנתם. מה עמקו מחשבותיהם:

וסיפרו שבימי עלומו היה מתנגד על חסידים. והיה אז מתמיד כ"כ בלימודו
שהיה תופס בידיו גמרא גדולה וכבדה של דפוס אמשטרדם עם לוחות ע
עם קרסים כבדים של נחושת קלל כל היום כולו ולמד בעמידה. מגודל תשוקתו לתור
ופ"א הוא ז"ל בעצמו סיפר מגודל דביקותו בתורה בימי עלומו. שבעירו אז היו ש
אנשים שמרחוק באו אליהם לשמוע טעם מעלימות עניגם ולהנות מהם האחד היה
המגיד הגדול מדובנא ז"ל שבכל הארץ יצא קו תהלתו באגדה ובנעימות שפתיו למשוך
השומעים. השני היה החזן הגדול קאשמאן שמרחוק באו אנשים לשמוע קול נגונו הנע
השלישי היה מנגן בכלי זמר אחד שהיה מפואר ומהולל בעולם. עד שבאו ממקומות רח
לשמוע ניגונו בכ"ז שלו. ובכל אלה לא עלתה על לבו בכל אותן השנים שהתמהמה
שם ולא נפל שום חשק בלבו לשמוע שום אחד מהם. אך משחוק ע"פ איש אחד
חידושי תורה באגדה עם משלים מהה"מ ז"ל מדובנא הנ"ל וקילבו מאד ... ואמר בשמ
מאמרים באגדה עם משלים ואמר שכיון בהם אל האמת. ואחד מהם הוא הפירוש
פסוק ולא אותי קראת יעקב כי יגעת בי ישראל עם משל נאה. והיא נדפסת בס
הה"מ הנ"ל משם תדרשנו:

ופ"א קרה מעשה נורא בקאצק שאחד מן החסידים המלומדים בא מדרכו לק
בעש"ק

בעש"ק עם חשכה באופן שלא היה לו עוד זמן ללכת אל המקוה לטבול א"ע. וגם בערב שא ליל ש"ק לא היה באפשרות לאכנים לבוא להמקוה. והיה לו צער גדול מזה. כי שם היה הדרך לבוא בקודש פנימה לקבל שלום מהרב הק' ז"ל בליל ש"ק והוא הרגיש בעצמו שהוא צריך לטבול א"ע במקוה. והיה מתיירא מאד לבוא לפנים לפני רבו הק' בלא טבילת מקוה. ובפרט בשב"ק ובעת שמרגיש בעצמו שצריך לכך. ולא ידע מה לעשות. כי היה צר לו מכל צדדיו. והחסיד הזה היה מן האנשים המלויינים והיה לו יד בנסתר וכוונות המקובלים ז"ל. ונתיישב לו בדעתו לקחת לו עצה. ע"י כוונות המקוה שיחשוב בהם בעומק. ובהכנסת הרעיון ממש כמו בשעת טבילתו. ותעלה לו במקום טבילה ממש. כי עיקר הטבילה היא הטהרה הרוחניות עם טוהר מי הדעת. א"כ אין נ"מ בגשמיות המים. ותנועת האיברים החיצוניים דוקא. ויכולה היא שתפעל הטבילה הרוחניות ע"י התפשטות הגשמיות. והכנסת הרעיון בכוונות הטבילה העליונה. כמו כן. וכן עשה והאמין להשגיב בכחו עם כוונותיו ומחשבותיו הנשגבות. בשמות הקודשים השייכים לענין זה. והפשיט א"ע מכל מחשבות החיצונות כי הוה רב גוברי'. והלך אחת הנה. ואחת הנה בבהמ"ד עד שהרגיש בנפשו שהשלים מעשהו. ורוח נכון נתחדש בקרבו להיות לאיש אחר. והנה פתאום פתח הרב הקדוש ז"ל את דלתות חדרו הקדוש בזריזות נמרצה אל הבהמ"ד ובקול צורח וזעקת מרה כדרכו. בזה"ל מי הוא זה ואיזה הוא אשר מלאו לבו להתהלך עם כוונות. בשמות הק' וסודות עליונות חלילה לו מעשות כדבר הזה. אין זה רק שחולפתא יתירה היא לו לגשת אל הקודש בכוונות ושמות הקדושים. ומי שמע כזאת. ומהיום והלאה לא יוסיף עוד לעשות כן. וכהנה וכהנה דברים אשר החרידו לבב כל שומע. וכל העם לא ידעו על מי ועל מה יסובו הדברים. אך האיש הנ"ל אשר עשה הדבר הוא לבדו ידע נגעי לבבו. הודה ולא בוש לפני החברים לספר. את אשר קרהו. ואז ראו כל העם חכמת אלקים אשר בקרב רבם הקדוש. ומפליא לעשות:

סיפורים נפלאים

מהה"ק ר' יעקב ז"ל מראדזימין

בעת היות הה"ק ר' יעקב ז"ל מראדזימין. רב בעיר רימשאוואל בטרם שנתקבל לרב בעיר ראדזימין. היה עני גדול שאין לספר. והיה די לו ממש בקב חרובין וכו'. וכל מחיית ביתו היתה רק מה שהלכה אשתו הרבנית לסביבות העיר לקבץ מה ממיני ירקות וקארטופעל להחיות נפשם. ואשר היה צריך לנפשו היה די לו מה שנהגו לו העוברים ושבים דרך שם לפרנסתא יכדומה ונכנסו אצלו כי ידעו מחשיבותו אצל רבם הק'. וידעו שהוא עני והניחו לו מנדבת לבם איזהו פגים. והנה אשתו תמיד היתה מלעגת ליה טובא ואמרה לו איסי עד היכות ניתיב בהאי דוחקא. ודחה אותה בכל פעם. עד שפ"א ביו"ט של ר"ה בבואו לביתו מתפלה מנחה פתאום אמר לאשתו בזה"ל חדעי אשתי כי בזאת השנה. נושע בעזה"י ברחבה מצרות פרנסתינו כי בשעה שעמדתי בתפלת לחש של מנחה. באו אלי המגיד הק' מקאזניץ. והרבי הק' מלובלין ואמרו לי שבזו השנה אושע בעזה"י. וכן היה שבאותה שנה באו אצלו מעיר ראדזימין שהיו נגידים וסוחרים גדולים. וקבלוהו בכבוד לשם. ושם התחיל ג"כ להראות מופתים גדולים. ונתגדל מאד בשם טוב:

וסיפר איש נאמן גדול בתורה וחסידות שדיבר בעצמו עם הרה"ל בולגא קדישא ר' ברוך ז"ל מסטולין בליטא. בהיותם יחד בראדזימין. וסיפר לו הרב ר' ברוך ז"ל

ז"ל תיכף אחר המעשה. שאירע לו שפתאים נעלב מאד. והתחיל לדאוג על אנשי ביתו ובפרט על אשתו כי כשנסע מביתו לא היתה בבריאות כ"כ. וגם או היתה המחלה ר"ל משתררת בעולם. ולאשר נפל בלבו מורך ועצבון פתאום התחיל לדאוג עוד יותר. כי הוא גברא קפדנא. ודקדק על מחשבותיו מאד והיה מפחד מאד פן לא דבר ריק הוא. ולא היה יכול להתפלל מחמת זה תפלת שחרית. וכבר היה חצי היום. ועוד לא היה יכול להתפלל ונכנס להה"ק רבו מהרי"ע הנ"ל להשיח לפניו דאגתו מלבו ולשמוע מה יענה לו. ושמע הה"ק ז"ל את דבריו. והסב פניו אל הקיר קצת כדרכו בכל עת שהיה רוצה להתיישב ולזכך מחשבותיו להשיב תשובה ברורה. והחזיר פניו אליו בזה"ל. תדעו שאני רואה עתה מכאן עד עיר סטולין את כל הדרך כולו עד בית דירתכם. ורואה אני את כל אשר בביתכם. ורואה אני שאשתכם היא בבריאות גמורה. ואין פרץ ואין דבר מאומה ח' אצלכם. ולא תדאגו מאומה. ובאלתו משם סיפר הדברים לפני האיש הנ"ל. ועוד אנשי שהיו אצלו. והיה שמח וטוב לב על תשובת רבו ז"ל ואח"כ הוסיף עוד לומר מה שזכה לשמוע מפי רבו הק' מוהר"ש מנס הרבי מפרשיסחא ז"ל שאמר בזה"ל. „או אמעטעם הא בייז הארץ זאל מר עס אויס לאזען נוס דאוומטען". ורציתי ללכת מתוך דאגתי ועצבו להתפלל. כדברי רבינו ר' בונם ז"ל. אך תשובת רבי זה שהבטיח לי שהכל טוב בעזה ראיתי שאיני צריך לזה:

סיפור נפלא

מהה"ק מוה' חנוך העניך הכהן מאלכסנדר ז"ל

ידוע דרך הקודש של הה"ק מו"ה חנוך העניך ז"ל הכהן מאלכסנדר שהיו מולגש ב מעשיו הקדושים. והכל בחכמה עשה שלא יודע לאיש שהולך בגדולות ובנפלאות רק יהיה נראה לעין הבריות כעושה בפשיטות. אך מי אשר עינים לו הבחין בפנימיו עמקו מחשבותיו. ומה גדלו מפעליו וכל דרכיו משפט. לגלות לפומה. ולתקן נוראות. וה אירע מעשה נפלאה בקאצק אשר הופיע רוה"ק בפי סרה"ק מוהרח"ה ז"ל הנ"ל בה מסובים על שולחנם הק' אשר בבהמ"ד בשב"ק. וכשהגיע עת עמידת היין על השולח גם בין המסובים רב א' מעיר שאדעק שהיה לו למכור יין מפאבריק א' ובכל פ בואו לקאצק הביא אתו יין למכור למי שירצה ליקח ממנו. וגם בעד עצמו העמיד השולחן. והיה דרכם לטעום מהיין קצת לבחנו אם הוא טוב. והיה כ"א מהם אומר א דבר לחות והללה על היין. גם הרב משאדעק הנ"ל בעל היין. זה אמר שהוא מע וזה אמר שהוא מרתיח וזה אמר שמחמיץ. כל א' הוציא דבר לחות שלו. וכשהגיע לה מוהרח"ה ז"ל הנ"ל לטעמו נטל את הכוס זכוכית נגד אור החלון והביט בו ואמר דרך הלצה ושחוק אתם אומרים חסרונות כך וכך. ואני אומר לכם דבר חדש שאפש שהוא כך והיה משמיט עצמו מלטעמו כלל. והי' נראה לעין כולם. שהיה רק שחוק והיתול מהם מפני שהם הוציאו דברים עליו במה שנוגע לטעם היין. והראה שלא עלה על לבם לומר חסרון כזה שאינו נוגע כלל בטעמו וריחו. ובכ"ז אף ש הדיבור דרך שחוק מ"מ ראו לסלקו מהשולחן ולא שתו אותו עוד. והנה אחר חצי לערך יצא הקול על הפאבריק הזאת שעובדים שם אינם יהודים, ואינו נעשה בס כדת. ונאסר היין בעולם:

עוד סיפור נפלא מהה"ק מוהר"ר חנוך העניך ז"ל הנ"ל

פ"א עלה על דעת שני צעירים מאנשי שחן. שבעיר לאדז שלא היו מאמינים בחסידים ורבותיהם. והיה נראה בעיניהם את כל ענין הנהגת הרבי מאלכסאנדר עם חסידיו כליצנות. ונוסדו יחד על הרבי מאלכסנדר להמתיק סוד ביניהם ליסע שניהם לאלכסנדר ולבוא אל הרבי ולעשות עצמם כאלו באו אליו בתום. בקרב כל אנשי חסידיו. ולדבר לפניו ענין איזה צורך אשר יעלה על לבם לרמותו. למען יהיה להם אחר שובם משם. להתלוצץ יותר מהם ומהמוניהם. וכן עשו ולא שבו אחור ממחשבתם הרעה ובאו אל הרבי בקודש פנימה. ונתן להם שלום ולא דיבר עמהם מאומה. רק הניחם והלכו להם. והמה היו שם שבת והתחפשו עצמם בין החסידים בלבשם ג"כ בגדי חסידות. והתנהגותם בחסידות למען לא ירגישו בם. והפנו לראות את כל מנהגי החסידים ולהשגיח על הכל למען יהיה להם דברים יותר להתלוצץ מהם. וכשבא יום א' בשבוע שאחרי'. אמר האחד לחבירו נסעה ונלכה לביתנו כי ראינו מה שיש די. ואמר השני נלך אל הרבי לפנים לפטור מאתו כדרך כל הבאים. והשיב הראשון. למה זה הוא לנו לבוא עוד הפעם וכי באמת באנו אליו ככל המון החסידים שנצטרך ליקח רשות ממנו בשובינו לביתנו ולפטור מאתו בשלום. הלא לא באנו רק לדעת מה להתלוצץ. וכבר עשינו את שלנו. ולמה צריכים עוד לבוא אל הרבי. על מגן. ויאמר השני אליו. לא טוב דברת. כי אם נבוא אל הרבי עוד הפעם. ונראה שם עוד חדשות ויהיה לנו עוד יותר מה להתלוצץ ממנו. לכן אחי שמע לי ונלכה נא עוד הפעם אל הרבי ככל הנכנסים לפטור ממנו, וקיבל את דבריו והלכו שניהם לפנים אל הרבי הקדוש ז"ל ובבואם לפני הה"ק ז"ל. ואמרו אליו שרוצים לפטור מאתו לשלום לביתם. אמר להם שמעו לי בני. האם למדתם חומש מעולם (בלי שאלה) ויהי כמצחק בעיניהם לאשר נתגאו בלבם לאמר מי ידמה לנו בבקיאות במקרא. ובדקדוק לשון קודש. והיתה השאלה הזאת כצחוק בלבם ששואלם אם למדו חומש מה שהם בקיאים במקרא ושרבו בהגיון מאד. והוא לא יודע ומכיר בהם. ובכ"ז נתאפקו בלבם והשיבו הן ושאלם הכי ידעתם וזכרתם את הפסוק שבסוף פ' יתרו דכתיב ולא תעלה במעלות על מזבחי וגו' והשיבו הן. ובקשם שיאמרו לו הפירוש וצחקו בלבם ואמרו לו הפירוש. ואמר להם הה"ק אהה לא כך הפירוש. אבל אני אפרשהו לכם. ולא תעלה במעלות (מיט פעלשינק) מל' נפש כי תמעל מעל על מזבחו על צדיק שלי שמכונה בשם מזבח ה' לפי שזובח יצרו ותאותיו לה'. והוא מקרב את ריח ניחוח מתורתו ועבודתו בקודש לה' כמו המזבח. והענין המכוון שלא תלך בערמימות למעול מעל בהצדיק אשר לא תגלה ערותך עליו כי אם לא השמע. רק תעלה במעילות וערמימות על הצדיק אז תגלה ערותך (דיין שאנד) עליו. ע"י הצדיק כי הצדיק יגלה ערותך ובושתך את אשר אתה עושה במסתרים דברים מכוערים ומאוסים. אשר תבוש מהם. וכשמעם כך חרדה לבשתם. ונמס לבם כדונג כי הבינו את אשר לפניהם ולא יכלו עוד לזוז ממקומם מגודל הבושה אשר כסתה פניהם. והה"ק ז"ל התחיל להוכיחם על מעשיהם וגילה לפניהם את תעלומות מעשיהם המכוערים מה שעושים בביתם בסתר. ובראותם כי כלתה אליהם הרעה. נמוגו מפני הה"ק וכפפו ראשם ונכנעו עד שהזילו דמעות. והה"ק ניחמם ודיבר על לבם לקבלם בתשובה. ולא זזו משם עד שנעשו בעלי תשובה גמורים. וחזרו והאמינו בהרבי הק' וקיבלו דרך החסידות עליהם:

עוד מהרח"ק הנ"ל ענין גדול

בהיות הש"ק מוהרח"ה הכהן ז"ל הנ"ל רב בעיר נאווידוואר היו לו רדיפות גדולות ובזיונות מאת רודפיו. והנה נגיד א' מן הרודפים שבזה אותו הרבה. והיה מחויב נדוי ע"פ ד"ת בלי שום ספק כלל. והפצירו האנשים מאוהבי הרב הק' ז"ל. שיעשה בו דין נדוי כמחויב ע"פ דתה"ק. ולא רצה בשום אופן. וחשבו שאולי הוא נמנע מפני שמתיירא מן הממשלה. והיה אז העונש מהממשלה יר"ה ע"ז לשלם קנס סך אלף זהובים. והלכו האנשים הנ"ל עם סך אלף זהו' באמתחתם אל הה"ק הנ"ל. והוציאו הסך הנ"ל מאמתחתם והניחו לפניו. ואמרו לו יראה רבינו כי אין לו עוד מה לירא שבאם יגיע הדבר לפני המשפט וישפטוהו. יותר אין לו ליפחד רק מלשלם סך האלף. והנה הוא לפניו מזומנים לשלם. ומה צריך יותר רק שיעשה כדין תוה"ק עם הרשע הזה למען יווסרו האחרים לבלי לעשות עוד כדבר הרע הזה לת"ח. והשיב להם שלא יעשה זאת בשום אופן. והפצירו בו מאד ושאלו ממנו שיאמר להם מדוע אינו חפץ הלא אין לו עוד שום מורא מעונש כלל. וגם ע"פ דתה"ק אין שום פקפוק ע"ז. והשיב להם ואמר. אומר לכם האמת. אמנם כן הדבר שהאיש הלזה הוא מחויב עונש זה ע"פ דתה"ק בלי שום נדנוד ספק. וכל"ז כשעושים דבר כזה צריכים מאד להשגיח מאד על המעשה שלא תהיה בה שום פני' אחרת בלתי לה' לבדו. רק שיש לכוון בה למען כבוד ה' וכבוד התורה בלבד ולתבוע עלבונה של תורה מיד המלעיבים במלאכי אלקים הם הת"ח. ולא תתערב במחשבתו שום מחשבה אחרת כגון לנקום נקמת עצמו והרמת כבודו עם המחשבה הנ"ל רק תהיה נעשית במחשבה זכה ומטוהרה לשם ה' בלבד. בלי שיתוף מחשבת עצמו כלל. לכן לא אוכל לעשותו מפני שמתיירא אני מאד פן ח"ו תתערב במעשי אלה איזה פני' אשר לא לשמו ית'. ונמצא שלא עשיתי ח"ו כרצון התורה. ולמה תצא כזאת מלפני. ממעשה ז יוכל כ"א ללמוד מוסר השכל לנפשו בשעת נקמתו מהמלעיבים בכבוד התורה שיהיה מתון בדבר מאד שלא תצא שכרו בהפסדו ח"ו וד"ל:

מהה"ק ר' יחיאל מאיר ז"ל הרב מגאסטינין

בס' מרום הרים הנ"ל מובא הרבה משבחי הה"ק הנ"ל מגאסטינין. ונספר בזה ענין נפלא מה שנתהווה אצל הה"ק הנ"ל. והרה"ק ז"ל אמר בעצמו אחר כמה שנים לפני מקורביו שבטוח בלבו. ששלחו לו ענין זה מה"ש לנסותו בענין הכנסת אורחים. ומי יודע מי היה האורח הזה וידוע עד כמה היה כחו של הרה"ק הנ"ל במצוה זו שכמעט שלא היה שני לו בדורו במצוה זו. כאשר עיני כולם ראו ונתהווה לו פ"א. שבליל ש"ק אחרי שנכנס לביתו מבהמ"ד אחר התפלה בא השמש אצלו ואומר לו שראה עתה עוד אורח א' בבהמ"ד. ונכנס הרה"ק ז"ל וראה האורח והכניסו לביתו לסעוד אצלו בשב"ק. והיה האורח הזה לבוש בגדים מאוסים ומלוכלכים כ"כ וגם הוא עצמו היה איש מכוער ומגושם מאד ומלוכלך כמתגולל באשפה עד שלא היה באפשרות אפילו רק לעמוד אצלו. כי היה נותן ריח רע בכל הבית. וכ"ש להושיבו על השולחן. והה"ק ז"ל הגישו אליו וקיבלו בסבר פנים יפות. והושיבו אצלו וחשב שיאמר שלום עליכם. כי הוא יהודי. ולא אמר ושאלו הה"ק מדוע אינו אומר ש"ע. והשיב שאינו יכול. אח"כ נתן לו כוס לעשות קידוש. ואמר ג"כ שאינו יכול לומר הקידוש. ואמר הה"ק עמו מלה במלה והוא אמר אחריו. וכשהגיע לנט"י נטלו ידיו. ואמר לו הרה"ק שיאמר הברכה ואמר ג"כ שאינו יכול. ואמר ג"כ עמו מלה במלה. וכן בברכת המוציא ואח"כ אכל כאחד הגרגרנים. ובהמות יער בלי שום דרך

אנושי

אנשי. ואכל את כל החלה שהיתה על השולחן. וכשראה הרב ז"ל שגמר כלה לאכול את החלה חשב אולי עדיין הוא רעב לאכול וצוה למשמשו שיביא את החלה הב'. ואכל גם את החלה הב' וכשראה הרב ז"ל כך חשב בלבו הלא דבר הוא. שבל"ס הוא איש כזה שצריך לאכול הרבה. וצוה להביא עוד חלה שלישית. ובכ"ז לא הראה הרב ז"ל לפניו שום תנועה אחרת. אבל ביקשו עוד ופייסו שיאכל בלי בושה. ואכל גם את השלישית. והביאו עוד החלות הנשארות שהיו מוכנים על כל השבת לכל ביתו. וגמר לאכלם כולם. וצוה הרב ז"ל לשאול עוד חלות מן השכנים. ואכלם כולם. ובתוך כך קודם שברכו בהמ"ז נתמנם האורח מרוב אכילה ושתי'. ותפסתו שינה עצומה ובקשוהו שיברך תחלה בהמ"ז ולא אבה ועשה עצמו כלא ידע מה שהם מדברים אליו. והשליך א"ע על הקאנאפע היפה שישב עלי' עם המנעלים המלוכלכים באשפה. ולכלך את המעטפה שעל הקאנאפע. ובכ"ז לא היה נראה בהה"ק הנ"ל שום הקפדה נגדו. ואפילו תנועה אחרת לא היה נראה רק חיבבו מאד למען המצוה שהזמין לו הי"ת. וקודם שכבו. פנה עוד אל האורח לראות מה הוא עושה. ונטל מלבושים חמים. לכסותו היטב משכיב ויחם לו. הבוקר אור והה"ק ז"ל בא אל הבית לראות אחר האורח שלו אם עדיין ישן. והנה אין אורח בבית. ואין שום רושם כלל ממנו עוד. ושלח הרב ז"ל לשאול עליו אנה פנה מזה. ואין רואה ואין שומע. וגם לא היה שום איש בעיר שהיה ראהו לא קודם שבת ולא במוש"ק כלל. אז אמרו שאין זה כי אם שמן השמים שלחו לו בדמות כזה לנסותו במצות הכנסת אורחים. כי אין זה מדרך בני' אנושית שבעולם לעשות כן:

סיפור נפלא ונורא מהגאון הק' רבינו יונתן ז"ל מפראג

בשעת הסערורי' הגדולה שהיה בעולם בדבר המחלוקת שהיתה בינו לבין הרודפים שלו כמוזכר בס' לוחות העדות ושאר ספרים שנתחברו ע"ז. אירע מעשה נורא ומופת נפלא מהגאון הק' ר"י הנ"ל. שהיה אז אב"ד ורב בק"ק אה"ו והיה דר באלטונא. פ"א היה הולך הגה"ק הנ"ל לבית הכנסת להתפלל תפלת מנחה והיה עובר דרך מקום צר אחרי הרחוב. פתאום נשא עיניו וראה איש א' נופל ארצה. ונתעלף מאד בכלות רוחו ממנו. וירא וירץ לקראתו להגביהו ולהחיותו. וראה כי אזלת ידו בעצמו להשיב רוחו אליו. ונתיישב להוליכו אל ביתו. ולא היה יכול להלוך ברגליו. ונשאו על כתפיו לביתו. ובבואו עמו אל הבית. נבהלו כל אנשי הבית מפניו. והגה"ק הלך לו לדרכו. והזהיר באזהרות גדולות את אשת האיש ושאר ילדי ביתו. שלא יניחו ולא ישקטו מלהשתדל בהשבת האיש מרגשת חלושתו והתעלפותו. וישוב לאיתנו. והם עשו כאשר מלאה ידם עד כי שב רוחו אליו כאיתנו הראשון. והנה האיש הזה לא אחר לעשות הדבר וללכת תומ"י אל הבהכ"נ שהתפלל שם הרב הקדוש ר"י ז"ל. והגיע אליו ונפל לרגליו בקול מר בבי נורא. לבקש סליחתו שימחול לו על חטאתו אשר חטא נגדו כי גדול עונו מנשוא. והה"ק הגאון ר"י ז"ל משתאה לו מחריש לדעת מה בפי האיש הזה. ומה כוונתו. כי לא ידע מאומה איזה עון אשר חטא נגדו. ושאלו. מה זה ועל מה זה אתה מתנפל לפני. ואנכי לא ידעתי ובקש מחילה מהרב ז"ל שיסור עמו יחד אל הבית בחדר פנימי ויספר לו את הענין ונתרצה לו בדבר זה ויסורו אל ביתם. ויספר לו את כל המוצאות אותו. שהוא היה מושכר מאת השונאים הרודפים שלו שיהרוג את הרב הקדוש ז"ל בסכין. והוציא הסכין מאמתחתו והראהו לו ושמר לו את הדבר לעת שיעבור דרך מקום צר הזה אשר אין דרך לנטות ימין ושמאל. ושם אין מקום מעבור לרבים. ויפגע בו לבלע זממו הרע. ויהי כראותו את הרב ז"ל עובר למולו והלך לפגוע בו אחזתו רעדה גדולה ונבעת מאד. וידיו

ורגליו

אצלו פורעו מכחם עד כי נמוג מפניו מאד ונתעלף ונפל ארצה. אז ראה הרה"ק רבינו ז"ל שנס הגדול אשר עשה לו הי"ת ויספרה לביתו ולכל אוהביו. ובכל שנה ושנה עשה זכרון לנס ההוא באותו היום. ועשה שמחה. כן יראנו הי"ת נסים ונפלאות תמיד:

עוד סיפור נפלא מהגה"ק רבינו יונתן ז"ל הנ"ל

לפני פטירתו של הגאון רבינו יונתן ז"ל. בא אחד מן הרודפים שלו לבקש ממנו מחילה על מה שעשה לו. ויהי כראות הגאון ז"ל את האיש הזה. נתחזק וישב על המטה. ויאמר בזה"ל אתם שמחים עתה ע"ז שזכיתם להגיע לעת כזאת שתסעו מיד לקראת הרב החדש שיתקבל בכאן להקביל פניו. אבל לא זכיתם עוד לזה ולראות את הרב החדש שיבא אחריו. ויחרד האיש מאד. והנה הגאון ז"ל נתבקש בישיבה של מעלה אחר זמן בשלה תקכ"ד כ"א אלול. ונועדו עדת קהלות אה"ו לקבל עליהם את הרב הגאון מו"ה ילחק הורוויץ ז"ל. ונסעו לקראתו כל אילי העיר ואלופיו כמנהג והיה בתוכם גם האיש הזה שרדף את הגאון רבי יונתן ז"ל ושמע הדברים הנ"ל מפי קדשו של הגאון ר' יונתן ז"ל קודם מותו. ויהי בדרך. עוד בטרם זכה לראות את הרב החדש הנ"ל. נפל האיש מ העגלה ארצה ונהרג הומ"י והי"ת יגדור פרלת עמו ישראל. וישמרם מכל מעיק ומזיק להרמת קרנם תמיד ויעשה עמהם נסים לטובה אות סלה:

עוד ענין נפלא מה שיסופר בזה מהגה"ק ר"י הנ"ל מגודל שקידתו בעיון התוה"ק

ידוע ומפורסם בעולם בכל קלוי ארץ. עולם הרבלת תורה בתלמידים של הגאון ר' יונתן ז"ל מפרסג בכל הקהלות שהיה שם לרב ואב"ד דהיה בק"ק מין והמבורג ואלטונא מקום משכן כבוד קדשו וישיבתו הרמתה שאין ערוך אלי בכל תפוצות ישראל. ועם כי גדל חריפותו בפלפולים שהיה נפלא מכל רבני דורו. מכ"ז לא נח ולא שקט בעיונו בנפש עמלה ויגיעה גדולה. להגדיל תורה ולהאדירה בחדודים נפלאים ועמוקים. ונספר בזה עובדא אחת מעולם יגיעתו ושקידתו בעיון. שהי' מנהגו להגות עם התלמידים בתורה גם בלילות. ולילה כיום האירה לו בתורה ברבים. ובמיעוט שנה קוקם אור היום בלבד. ולי יום ו' עש"ק. היתה הלילה כולה להם למשמר עבודת הקודש בתורה בלי לראות שינה כל בעיניהם. פ"א פנה הרב ז"ל מן הישיבה פתאום באמצע הלילה לחוץ. ואז היה ימי חורף בקרת נורא. וכפור ושלג מכוסה על הארץ והתלמידים חכו עליו שיבוא הביתה. והנה א קול דופק חזרה אל הבית. ולא ידעו מה לחקור ונפלה חרדה עליהם. ונתיישבו יחד שא עלה אחרת רק ללכת החולה לחפשו ותחמת גודל מורא רבם שהיה עליהם לא מלאם לב לעשות כן. וכ"א השמיט עצמו מלעשות עד כי נועצו יחד להפיל גורל מי ומי יהיו ההולכים ונפל הגורל על ב' בחורים מן הישיבה. והיו מוכרחים לקיים הדברים. והלכו ב' הבחורים האלו רהשונה אל הגן אשר היה אצל הבית דירה שלו לחפשו שמה. וישאו עיניהם ויר מרחוק והנה רבם הק' יושב בקרן זוית על כפסל. ידיו תמוכים על השולחן שעמד לפ והוא ז"ל מכוסה בשלג כלמר. ומפוחר בכפור כאפר. מעוין ומוטרד במחשבתו מאד ש אינו מרגיש כלל את הקור והקרת הנורא. וירהב א' מן הבחורים עוז בלבו. לגשת אל וליגע בו למען יקיץ מעיונו. כי חששו על בריאותו מאד ויהי בנגעו בו פתאום הקיץ מעי כאיש אשר יעור משנתו. בקול אומר בזה"ל. „ניין דער רמב"ם איז דאך גירעכט" כי הי עומד אז באמצע עיון לייסב בישיבת דברי הרמב"ם ז"ל מקושיות המשיגים עליו. ומחמ גודל עיונו שלא עלתה בידו לתרצו. יצא החולה להתבודד בינו לב"ע. ונטרד כל כך בעיו עד שלא הרגיש כלל מגודל עיונו בתורה היכן הוא. הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו

פ"א

סיפורים נפלאים מהגר"א מווילנא ז"ל מגודל יגיעתו בתורה

פ"א בא תלמידו של הגר"א ז"ל מווילנא ה"ה הגאון הצדיק ר' חיים מוואלזין ז"ל בעל נפש החיים. לווילנא בעש"ק ולא היה אצל רבו הק' הגר"א ז"ל באותו יום וכשהלך לבית המרחץ לכבוד שבת ובטרם התחיל לפשוט מלבושיו. והנה פתאום בא משמשו של הרב ז"ל וקוראו לבית רבו ז"ל. והריץ עצמו להתראות לפני רבו ובא לבית הרב ז"ל וכבואו ראה את רבו והנה פניו משחת תוארו. ויושב ומצטער הרבה וראשו חולה ומוכרך במטפחת כשיב. ונבהל הגאון ר"ח תלמידו מאד מצערו של רבו הק' וחלייו ולא ערב לבו לשאלו מה זה ועל מה זה. עד שרבו ז"ל מעצמו נתעורר תיכף בבואו לבקש שיאמר לו הבנת ד' הירושלמי במקום א' שהוא מתקשה עליו ואינו יכול לרדת עד עומק הבנתו ולהצילו מקושיותיו והשיב לו הגר"ח מי אני השר אדע ליישב ולהבין מה שנפלאת מעיני רבי ורחוקה היא ממנו לדעת. והשיב לו הרב ז"ל. אעפ"כ פתח פיך ויאירו דבריך כי טובים השנים. ואיש את רעהו יעזורו והעמיק הגר"ח היטב הדק בענין שנתקשה בו. והאיר ה' את עיניו למצוא פתח בהבנת הענין קצת אך לא היו הדברים עדיין נפשטים מקושיותיהן לגמרי וסמך עצמו בזה על רבו הק' שברוחב לבו הטהור יגמור בעדם להיות לפניו דרך סלול ליישר דברי הירושלמי בטוב טעם בלי ספק מאומה. והנה בהחלו להציע לפני הרב ז"ל את דרכו נהרו פני רבו הק' ז"ל ונתמלא שמחה והסיר מעל ראשו תיכף את המטפחת וצוה להמשמש שלו שיביא לו מעט אוכל להסעיד לבו. והיה הדבר לפלא בעיני מוהר"ח ז"ל בידעו כי אין זה דרכו כלל לאכול בעש"ק אחר חצות. ושמע משם אל החדר החיצוני אשר שם משכן בני ביתו ושאל גם מה ראה על ככה לצוות לתת לו עתה אוכל והשיבו לו שכבר זה יום שלישי שלא טעם עוד מאומה בפיו. מגודל שקידתו על ד' הירושלמי הללו לתרצו:

עוד סיפר רב א' גדול בתורה שהיה בנו של רב א' מתלמידי הגר"א ז"ל לפני הרב הגאון הצדיק מ' דוד לוריא ז"ל מבוחאב שפ"א ה"ה בווילנא ובא לפני הגר"א ז"ל לחדרו וראה שהוא הולך ושונה משנתו בדביקות נפלאה עד שלא הרגיש כלל בביאתו ובעמידתו שם והגר"א ז"ל כמ"פ עבר לפניו ונגע בו במשמוש ממש. עד שהיה צריך לנטות ממנו לצדדין ובכ"ז לא הרגיש בו מגודל דביקותו בתורה. ואח"כ כשהרגיש בו אז נתן לו שלום ושאלו בשלומו ובשלום אביו תלמידו:

ובס' אדרת אלי' נדפס ההספד שהספידו על הגר"א בווארשא ושם נאמר כי בכל עש"ק היה חוזר מס' שבת ועירובין עם כל הדינים ובמוצאי יוה"כ בבואו מבה"כ חוזר כל מס' סוכה עם כל הדינים וסיפרו שפ"א במוצאי יוה"כ אמר לגאון א' שהי' שלא נכון לקבוע תיכף יתד לצורך הסוכה כמנהג לכה נא אתי ונקיים כן וחשב הגה, שהיה שם שכוונתו בפשיטות. ואח"כ הביאו לחדרו ויקח גמרא מס' סוכה בידו וילמוד עמו יחד מס' סוכה כל הלילה ואמר לו זהו היתד שקבעתי להסוכה במקום נאמן:

ובהקדמת נכדו לספרא דצניעותא כתב שהגר"א ז"ל זקנו היה חוזר מדי יום ביום מאה דפין. וסיפר עוד הגאון מ' שאול ז"ל אבד"ק ווילנא שפ"א נכנס אצלו קודם התפלה ומצא פתוח לפניו מס' חולין עד פ' בהמה המקשה ועוסק בשקידה א' ע"ב עמוד וכרגע הפך לדף שאחריו עד כי בחצי שעה ויותר קצת גמר כל המסכת והיה משתומם על המראה. והיה חושב שמחפש אחר איזה ענין והביט בו הגר"א ואמר לו להגאון מוהר"ש ז"ל מה שנתחדש לו באותה רגע ליישב בזה ד' הרי"ף מהשגת הרא"ש ז"ל ואז נתברר לו שהוא חוזר כן על משנתו כן ישיבנו הי"ת לתורתו ויקרבנו לעבודתו תמיד:

ידוע

עוד סיפורים נפלאים מעוצם חביבות הגר"א זצוק"ל במצות

ידוע ומפורסם בעולם בכל תפוצות ישראל קדושת הגר"א ז"ל בעבודה. שמאז החל לפתוח עיניו ע"פ הבל קודש ימיו ושנותיו לשמים בלי לבלות אפילו רגע בלא תורה ועבודה. ובעודו צעיר לימים קיבל ע"ע לשלימות נפשו להיות נע"נ בארצות לא לו: ולסבול עול גלות שנה תמימה ובכל מקום עברו מספרים גדולות ונוראות ממנו. ובכל מקום עברו נתן להבע"ג סך מסוים בפ"ע שימתין עליו בתפלת העמידה ואירע פ"א שעמד בתפלת י"ח והבע"ג הריץ הסוסים הלאה לדרכו עם כל החפצים שהיו לו על העגלה. ונשאר ריקם וערום מכל. וסיפר הגר"א ז"ל עצמו לפני הגאון מ' שאול ז"ל ק"ב מווילנא. את אשר קרהו בעת שהלך בגולה במדינת פרייסין כי בא ביום תענית אסתר במקום שהיה רחוק מהעיר. ולא היה יכול לילך רגלי משם להעיר לשמוע קריאת המגילה. ולא היה נמצא ג"כ עגלה לשכור כ"א עגלה א' שהיתה טעונה קדרות והיה מוכרח לשכרה. ויהי בדרך והעגלה נכשלה ונפלה ויפול גם הוא לארץ והעגלון אשר בערה בו החמה מאד. מאשר קרהו עוד הוסיף להכות מכות בשלף קלף להגר"א ז"ל על אשר לא החזיק את העגלה בכחו לבלי ליתן את העגלה ליפול. והגאון ז"ל בראותו כי נפל ביד רוצח חיש מהר נמלט משם וימהר לבוא ברגליו להעיר. וכבר קראו שמה את המגילה ולא היה יכול להשיג עשרה שיקראו להיות בשעת קריאת המגילה. לקוראה במנין. והיה מוכרח לשכור י' עשרה במחיר ולא אבו להתאסף תחלה עד שישלם לכ"א מקודם. ויהי כאשר פתח הגר"א לקרות והתחילו לשחוק ממנו ויברחו כולם אל מקומם בהחבא. ויניחוהו. יחידי. באין איש אתו ועל מעשה זו בכה הגר"א ז"ל מאד בכל עת שזכרה כי אמר שלא קרהו כזאת בכל משך זמן גלותו להתבטל ממנין עשרה לכל דבר שבקדושה. ומשום ענין הידור מצוה כלל. ואך בפעם הזאת לבד אשר לא עלתה לו להיות לו עשרה בשעת קהמ"ג. והזיל כנחל דמעה ע"ז בשעת הסיפור:

עוד סיפר הגאון הצדיק מ' דוד לוריא ז"ל מבוחאב ישן שבשכבו על מטתו קודם פטירתו אחז בציצית שלו ואמר בבכי' רבה מאד כמה קשה להפרד מעולם הזה אשר ע"י מצוה קלה כ"ב של ציצית שמגיעים אלי' בעד איזהו מטבעות יכול האדם לזכות לראות פני שכינה ואיפוא נוכל למצוא זאת בעולם הנשמות. אף אם ניתן כל כחותינו בעד זאת:

עוד מעשה נאה מהגר"א ז"ל מה שאירע לו בסבלו גלות

בעת שסבל הגר"א זצוק"ל גלות אירע פ"א שנגנב בבית אכסניא שהתאכסן שם כף אחת של כסף טוב שהיה שוה איזהו רו"כ והנה לאשר לא ידעו את הגר"א מי הוא כי התחפש עצמו בכל מקום עברו לבלי יודע לאיש מי הוא כמובן חשדו אנשי הבית את הגר"א האורח שהוא גנב את הכף כסף. כי לא היה לפניהם שום דרך אחר לתלות בה את חסרון הכף וכי לא היה שם איש אחר זולתו לחושדו על הגניבה. והנה כשהכין הגר"א לפניו את דרכו ללכת משם להלאה כדרכו. עם האיש משרתו שהיה עמו עכבום אנשי הבית ולא נתנום ללכת הלאה. באמרם להם שיחזרו את הגניבה שגנבו. ותפשו העיקר את הגר"א כי הכירו בו שהוא העיקר. ואמר להם שאינו יודע מאומה מהגניבה. אבל המה לא שתו לבם לדבריו מאומה. כי היה בטח בלבם שהוא גנב את הכף. וכ"כ הגיע הוויכוח ביניהם עד שיסרוהו במכות. והניחוהו ארצה לייסרו בשבט ורצועה ערום. וכשראה האיש משרתו שהגיע הדבר לידי כך. והיה רע ומר לו על המכות שהוכה הגר"א רבו ז"ל חנם. היה בדעתו שאין לו עצה אחרת רק להודיע ולגלות מי הוא. כי אז יקרעו

סגור

וידוע כי הגר"א היה נזהר בכל דיני גילוי ומחמיר בזה מאד מטעמים אחרים שזולת הלכה. והיה מצוה עליו תמיד שיזהר מן הגילוי וסמך עליו בזה. ולכן היה מביא לו תמיד מן הפלומפ שבחצר בהכ"נ. אך בפעם הזאת שהיה בלילה ועת גשמים ורוח סערה נתעצל מללכת לשם. והביא לו מים מחבית מגולה. ויהי בבוקר אחר תפלת שחרית שלח לקרוא למשרתו הרב הנ"ל והוכיחו על פניו וא"ל. מה ראית על ככה להכשיל אותי במים מגולים. ואמר לו עוד בזה"ל תדע שתמונה אחת בלבלני כל תפלת שחרית זה שע"י שתי מים מגולים אשר גרם לי זה. עתה ראה מה שגרמת ומהיום והלאה לא ייקל הדבר בעיניך עוד:

ובשנה האחרונה שנסתלק ונתבקש בישמ"ע שנת תקנ"ח ביום ג' דחוה"מ סוכות רץ המבשר עוד קודם ר"ה בעוד לא היה נראה שום רושם מהסתלקותו. לבשר להגר"א בשורה טובה שיביאו לו אתרוג יפה ומהודר מפרייבין והלך בשמחה גדולה כי חשבו כי הגר"א יברכהו על הבשורה הטובה הזאת ויהי כבואו ויאמר להגר"א בשורה זו כי יביאו לו אתרוג. וכשמוע הגר"א שם האתרוג הסיב פניו אל הקיר ובכה בכי רב וישתוממו האנשים מאד על המראה כי לא ידעו מה זאת והשליח הנ"ל שב מאצלו חפוי ראש ונעלב מאד. עד אשר הגיע יום המר ג' דחוהמ"ס. ואת האתרוג הזה אחז בידו גם ברגע האחרונה. אז ידע כל העם טעם הבכי כי רוה"ק הופיע אתו להגיד לו כי גם האתרוג הזה יסגור ימי חייו והוא לו המצוה האחרונה בעוה"ז שיתאו המלך יפיו לקחת לו להכניסו מזיו שכינתו נצח. זי"ע:

מעשה מהגאון רשכבה"ג רר"י וצוק"ל זי"ע.

הגאון רר"י ז"ל נשא אשה מעיר פראג בת הרבני

נדיר שמה בימי בחרותו ונשא ונתן עם הגורל לאטריע, ובאותו זמן היה שם רב הרב הגאון הגדול ר' יונה לאנדסופר בעל מעיל צדקה ולמד שם עם ישיבה גדולה והיה מנהגם כשסיימו שיעורם היה אומר הרב חילוק גדול בבהמ"ד באותו סוגיא שסיימו. ויהי פ"א בהלוך רבינו יונתן בשוק בדבר מסחרו פגע בחור א' מתלמידי למוד בהישיבה. ושאל אותו מה חידוש היה בבהמ"ד היום. ואמר לו קושיא חמורה אשר רבם ר' יונה הנ"ל נשאר בקושיא ויהי כשמוע רבינו יונתן ז"ל את הקושיא השיב לו תירוץ נכון על הקושיא תי' ובי' עבר כשעה חדא ושוב פגע בחור אחר מהישיבה ושאל גם אותו איזה חידוש היה בבהמ"ד והוא גם הוא אמר לו הקושיא הנ"ל אשר רבם נשאר בתמיה. וגם לו השיב תירוץ אחר וכן היה אצל תשעה בחורים באותו היום. ויהי לעת ערב כאשר התאספו בחורים בבהמ"ד. החלו התשעה בחורים הנ"ל לספר לפני רבם אשר שמעו היום מאברך רר"י תירוץ על הקושיא הנ"ל אשר היה עצום מאד בעיני ר"י לאנדסופר והשתיקם שלא יאמרו כלם בב"א רק בזא"ז למען ישמע מכל אחד. ושמע כל התשעה תירוצים ויהי ביום הש"ק כאשר הגאון ר' יונה הנ"ל אמר חילוקו בהסוגיא הנ"ל ויהי כאשר סיים הדרשה פתח את פיו ואמר כי הוא לא יאבה עוד לשמש בכתר הרבנות לאשר נמצא בפה אברך אחד ושמו ר' יונתן שהוא חריף עצום ואם עוד ישא ויתן במסחרו יתבטל מלימודו ע"כ יתן הכתר הרבנות לאברך הנ"ל כי ראוי הוא לאותו איצטלא וכן היה שתיכף הוטל הכתר על רבינו יונתן וכיבדו אותו בשבת הנ"ל ואמר דרשה וחילוק בבהמ"ד ואמר אז החילוק שנדפס בספר יערות דבש בסוגיא דתפלת ערבית רשות. ובזה הבין את דרשתו ע"ש היטב יבין:

שמר לבבם על מה שעשו. ועכ"פ יהיה להם מנוחה. אך עלו כח עוד לבלי לגלות. כי היה מושבע ועומד מהגר"א ז"ל שלא לגלות אפילו אם יעבור עליהם מה. ויהי כשראה האיש שמכים את הגר"א המכות הראשונות בשבטם לא היה יכול להתאפק עוד בשום אופן והתחיל לצעוק אל הגר"א בזה"ל. תדעו שאני אגלה ואומר האמת. ויהי כששמעו את ד' האיש שדיבר כדברים האלה. נתנו שמחה בלבם באמרם זל"ז. אכן הועילה דרכינו ותלייתו מעשינו. כי חשבו ודמו בנפשם שכוונת האיש הזה משרתו שיגלה את הגניבה. ולכן בראותם שעדיין אינם מודים הוסיפו להכות עוד יותר. והגר"א ז"ל צעק אל משרתו בקול. חלילה לך לגלות שתוק למעט"ם ולא תגלה. כן היה כמ"פ שהאיש צעק כן והוא ז"ל השיב לו כן ובכל עת ששמעו חשבו כשעותם. וזה גרם לו שיוכה עוד יותר עד כי מן השמים עזרום שנמצאה הגניבה אז הרפו ידיהם. והלכו להם לדרכם:

עוד סיפור נפלא מהגר"א ז"ל

אחרי שסב הגר"א ז"ל מסבל גלותו היה בדוחק גדול מאד ולמד תורה מתוך עוני ולחץ וסיפרו שהיה סוגר תלונותיו ביום. ולמד לאור הנר שלא יבלבלוהו בני אדם. והוא עובדא שמחמת שראו דוחקו הגדול. מאתמלו אנשי עירו שהיתה עיר גדולה לאלקים. לעשות לו סיפוק מן הקהל בכל שבוע סך מסוים לפרנסת ביתו. והיה שמש א' שעל ידו היו שולחים לו דמי הסיפוק. והשמש הזה עשה עצמו כמו שמתן להגר"א ולא נתן לו כלום. ונמשך כן כמה שנים שלקח השמש את דמי הסיפוק לעצמו וגרם להגר"א ז"ל וביתו כל הדוחק והלחץ ובכל זאת לא הגיד הגר"א זאת לפני שום ברי' ואשתו ובניו הקטנים צעקו ללחם ונפשם בהם נתעטף מעוני רעבון ובכו במר נפש לפני אביהם ובכ"ז לא גילה מה שעושה לו השמש הזה כשבורים העם שהגר"א משיג את כלו. והוא סבל כל הצער והדוחק הזה מבלי חפצו לגלות נבלותו של השמש הזה כדי שלא לביישו ושם בטחונו בהי"ת. ופ"א שבאתה אשתו לפניו לשאול לחם. להחיות נפשם. וציוה לה שתלך עם בני' הקטנים לשכנים שלו בזמן אכילה ודרך הקטנים שמבקשים לאכול כשרואים באחרים אוכלים ויתנו להם. ובכ"ז לא רצה לגלות הדבר כדי שלא יתבייש אדם על ידו. עד שחלה השמש ונטה למות. אז התוודה בפני כל את אשמו כן הי"ת יטע בלבינו מדותיו הטובים סלה:

עוד סיפורים נוראים משבחי הגר"א ז"ל ·

פ"א הובא לפני הגר"א ז"ל מרכבה מרקדה לנסוע עלי' לטיול בשמירות בריאותו וכבר היו מונחים עלי' תפליו וספריו הנצרכים לו והוא ירד לשבת עלי'. והנה כאשר הציג רגלו אחת עלי' נסוג אחור תומ"י בחרדה. ואמר בזה"ל המרכבה הזאת היא מרכבת אלא כי היא מרופדת בשעטנז והעומדים שם ענו לו. הלא היא מרופדת בצמר גמלים שקורין (קעמעל האר) השיב להם דרך לחות. אמנם הוא קעמעל האר לפי שהצמר כבר נמסרק שנקרא בל"א (קעמיל) ושב לביתו ולא נסע עלי':

עוד פ"א שלח לו מחותנו הגביר מסלאנים ע"י ציר מיוחד הדסים מובחרים מק"ב. ואחי הגר"א ז"ל הושיטם ליד אחיו הגר"א ז"ל ויקח כשאחזם בידו בשמחה. כי היה קשה להשיג אז הדסים ירוקים בעולם כרגע השליכם לארץ וצוה לאחכם שלא ימכרם הציר ויברכו עליהם. כי אמר שהם מורכבים:

ופ"א הביא משרתו ה"ה הרב המגיד מפלאנק מו"ה ר' פנחס ז"ל (בעה"מ ספר כתר תורה. וספר גבעת פנחס על אגדה ומוסר) לפני רבו הגר"א זלוק"ל אים לשחות

וידוע

סביבו ללוותו. שקשה עליו לישא על גופו האדרת שער הזה בהליכתו למקום או נקי שער
שמה לעשות לרכיו והשליכו מעליו ונתנו לר"ז הנ"ל ולא מה משם עד שהיה מוכרח הר"ז
ז"ל להלביש את עצמו בו. באמרו אליו דרך שחוק. הלבישהו נא לע"ע את שמלבוש
בטרם שובי הלם חזרה והר"ז ז"ל לא עלה ע"ד שבדעת הה"ק ר' בונם ז"ל לעזבו אללו.
והנה בשוב הה"ק ר' בונם חזרה רצה הר"ז להשליך אדרתו מעליו להשיבו ליד בעליו
ובטרם התחיל להסירו מעל כתיפיו. והנה דברי הה"ק ר' בונם ז"ל אליו. אם כבר
מלבשת בו החזיקהו לך כי אינו נצרך לי כלל והראה לו שיש לו אדרת שער אחר להלביש
עצמו ולא רצה הר"ז ז"ל לקחת והפציר בו מאד עד שהיה מוכרח לקבל גם את המלבוש.
והנה אח"כ פסע הה"ק הר"ב ז"ל על עגלתו וכל העם שסביבותיו ברכוהו בהצלחת דרכו
לשלום. והוא ז"ל נתן ידו להם לברכם בשלום גם הוא. וכשהגיע אל הר"ז נתן לו עוד
סך מסוים (כמדומה לי שאמרו סך איזה זהובים אדומים) לידו בתורת נדבה. והרע
הדבר מאד בעיני הר"ז על טובותיו של הה"ק הר"ב ז"ל עמו כ"כ יותר מדאי. ולא רצה
בשום אופן לקבל ממנו. ואמר לו בזה"ל. וכי לא די מה שעשה הרב עמי עד כה לצדקה
במתנותיו. שזמן לי צרכי ביתי בכולם. וגם לא הספיק לעצמו בזה שנתן לי עוד מלבוש
חם לכסות בקרה. ומדוע אקח עוד מעות מכם ולא רצה בשום אופן לקבל. אז ענה
לו הה"ק הר"ב ז"ל תדע שכל מה שנתתי לך עד כה לא יצאתי יד"ח צדקה כלל בזה. כי
לא היה הנתינה לך כלל כ"א לי לעצמי נתתי שלפי שנכמרו רחמי עליך מאד בראותי
עניך ומרודך וחסרון ביתך הדל ועגמה נפשי מאד. ולבי עלי היה דוה ע"ז. לא נתנ
רוחי והשקט לא יכולתי מגודל רחמנותי עד אשר מלאתי לך את כל אלה. כדי לרפאות
אותי משברון לבי ובזה נשקט רוחי מזעף הרחמנות והדוין שבלבי עליך נמצא שלא היה
הנתינה לך בתורת צדקה בשביל שעני אתה והתורה צוה והתחייבה אותנו לתת צדקה
לעני כמש"נ נתן תתן ולא ירע גו'. כ"א מטעם רחמנות בלבד כדי להשקיט את לב
מדאבוני וכאבי וע"כ על מצבך הדל והצר. ודרכה של צדקה לא כן הוא שאפילו פוגע
בעני שיש לו מילוי רעבונו וצרכי מחייתו עד שאין מקום להתמלא בלבו רחמים עליו בכ"
יקיים בו מצות צדקה מפני שהתורה חייבה אותו במצות צדקה לעני. וזהו מרומז הפסוק
נתון תתן כ"כ פעמים עד שתספיק לבך מן הרחמנות על העני ולא ירע לבבך וגו'
ועל מחסורו דהיינו שלא יהיה בלבך עוד שום רחמנות עליו בתתך לו צדקה. דאז תהיה
נתינתך לו לא מצד רחמנות וכאב לבך עליו רק מצד מצות צדקה בלבד לקיים מה שחייב
תורה. כי גם אחר שכבר יש לו מחייתו באופן שאין רחמנות עוד עליו. מ"מ עדיין ע
הוא ממעות. ומחויבים מה"ת ליתן לו צדקה כי עני הוא. ולכן עד עתה בכל מה שנתת
לך לא קיימתי מצות צדקה כלל. כי היה רק מצד רעות לבי ורחמנותי בלבד לא כן עתה
אחרי שזימנתי לך את כל הנ"ל וגם כסיתי אותך בכסות בקרה באופן שאין לי עוד רחמנו
עליך. הנני מתן לך מתורת חיוב מצות צדקה כי עני אתה ע"כ דברי קדשו אליו ואחר
לאת הס' רמתים צופים פי' על סה"ק תנא דבי אלי' מהרה"ק הצדיק חסידא קדישא מו"
שמואל משינאווע שהיה האבד"ק לוביטש ואשטאלעסק. ראינו כי שם נמצא ג"כ סיפור ז
עם הפירוש בפ' נתון תתן הנ"ל. ואין הספר לפנינו עתה לעיין בו את הסיפור מכוון ש
כאשר הוא מקובל אצלינו איש מפי איש מאלו שהיו שם באותו מעמד של הה"ק הרבי ר
בונם ז"ל עם חביריו החסידים הנ"ל:

מעשה נפלאה מהאר"י הק' עם הרמ"א ורש"ל ז"ל

ידוע ומפורסם מעולם על אודות האר"י ז"ל החי ז"ע אשר האיר פני תבל בנפלאו
מחוריו

כי לא מקדים אינם וכו׳ . והנה פתאום שלח האדון אחריו שיבוא . והיה מוכרח לקום וללכת והלך לבית האדון . וכשבא לפני האדון. א״ל האדון בזה״ל יש לך הצלחה . כי טרם בואך באו אלו המוכרים שהיה להם עמדי סכסוכים בדבר היער זה איזה שנים כאשר גם ידעת חכרת בל״ם . ולא הרפוני בשום אופן מה שהייתי מוכרח להשיב להם כל מה שהיה בידי ומפני כן אין לי עכשיו לתת לך את הקאללאנץ והנני מוכרח להחזיק ע״י עוד שנה אז ראה זה האיש והבין דברי קדשו של רבו :

מעשה נפלאה מהה״ק ר׳ נח ז״ל מקאנב

פ״א אירע להה״ק ז״ל שנתהוה לו. פתאום מכה על כפו שם ליחה בתוכו פתאום נפל לו ברעיונו הנשגב שנכון ליסע לרופא גדול מומחה לשאול לו אודות המכה הזאת ובעיר פולאב הסמוכה לקארוב היו אז רופאים מומחים גדולים אשר באו אליהם מעיירות רבות ואמר לאיזה אנשים מאנ״ש שברצונו ליסע לעיר פולאב להיות שמה אצל הרופא לשאלו על המכה הזאת שבאה לו . והיו הדברים האלה לצחוק באזני השומעים אותם, כי מה ראה על ככה להטריח טרחא גדולה וליסע לרופא מומחה אודות דבר קטן כזה אשר כל רופא ורופא קטן שבקטנים יוכל לרפאות אותה . אך הוא לא פנה לדבריהם ולדעתם ועשה לפי דעתו ורצונו ונסע לעיר פולאב וכאשר באה העירה פולאב באו אליו אנשי העיר לקבל את זיו פני קדשו וליתן לו שלום וגם גם הם כאשר הודעו כונת ביאת הה״ק הנ״ל היה בעיניהם לפלא גדול כי זה לא חשיב חולי כלל ובמעשים בכל יום כאלה רבים . ולאשר שבעיניהם לא היה נראה כחולי כלל לא זממו אולי יזיק לו ריבוי שיחתם ושפיכתם ושחיתם לפני כ״ק. ובאו אליו אנשים רבים הן מאנ״ש הן משאר אנשים כל או״א בבקשתו ותפלתו . והנה בכפר מאקראשטעס סמוך ונראה לעיר פולאב הי׳ דר שם אז איש אחד נגיד וחסיד והיה ג״כ מאנ״ש של הה״ק הנ״ל ושמו אהרן הכהן והיה מוכר יי״ש ושכר . שנקרא „שענקער" והיה מתפרנס בהרוחה כי היה לו שפע רב . ויקר מקרהו שבא עכו״ם אחד ועשה לו שענק נגד בית האיש הנ״ל ומיום הזה נתמעט פרנסת האיש הנ״ל כי קונים רבים הלכו להעכו״ם הזה ופרנסתו בכל יום היה הולך וחסר . וכאשר אירע שהק׳ הנ״ל איקלע לאתרא הדין יעצו לו ריעיו אנ״ש החסידים שיבקש את רבו הה״ק הנ״ל אליו לסעוד אצלו סעודה אחת בביתו ויוכל להיות ע״י שיהיה ב[ש]מו בתוכו מקום ישמח טובה מזה וייטב הדבר הזה בעיני האיש הנ״ל . והלך להה״ק ז״ל לבקשו לסעוד אצלו ונתרצה הה״ק ז״ל לבקשתו לבא אליו מחר . ויהי ביום המחרת שלח אליו עגלה מרוהטת לבא אליו וישב הה״ק ז״ל א״ע על העגלה והושיב אצלו איש בריתו הנה״ק מ׳ ר׳ אלי׳ שהיה דר בפולאב ולבסוף ימיו היה אבד״ק וויסקיט . ושאר החסידים הלכו שמה ברגליהם והמתינו שמה עד ביאת הה״ק הנ״ל לבית האיש הנ״ל וכאשר בא הה״ק והתחילו למיכל בסעודה ושתו יי״ש . ובעת אמירת לחיים הזכיר הבע״ב את המקרה אשר קרהו כי העכו״ם לוקח את פרנסתו. ודרכו של הה״ק ז״ל היה תמיד לדבר לחות אשר לעיני ההמון היו נראים כדברי הללו בעלמא אבל המבינים ידעו כי נסתר ונעלם בדברי קדשו דברים גבוהים ונשגבים ובא במכוון להסתיר דבר והשיב להאיש הנ״ל ג״כ בדרך לחות בזה״ל ראו נא דעו נעלין רמאי שהנה טרם יתן לי לטעום מעט יי״ש הוא רוצה ממני שאשלם לו בענק הנה לי לטעום אלך מקודם מה ואח״כ נטל ידיו ובירך . ושתו עוד הפעם יי״ש ושוב הזכיר הבע״ב מענין המאורע שלו . ועכהו שוב בלחות לשונו כבראשונה וכן היה בעת שתיית יין . ונשא האיש דומם . ואח״כ ברכו בהמ״ז . והכינו העגלה ליסע חזרה והבע״ב הנ״ל היה עומד ונבהל ומצפה מתי ישמע איזה אמרות טהורות להכניע את העכו״ם ולהשבית עליו שפע

פרנסה

פרנסה ממקור עליון. ובתוך כך אמר הה"ק לאיש בריתו מ' ר' אלי' הנ"ל בא נא עמי החוצה והלך עמו לחוץ ובתוך כך קרא את הבע"ב ושאל אותו אי מקום המעיין של השכו"ם הצורך אותך והראה לו מקומו נגד דירתו. וענה הה"ק הנ"ל כדרכו בזה"ל ראו נא "דעם גזלן רמאי" איך הוא יכול להעיז פניו לומר לי שקר מוחלט כזה שעומד כאן מעיין. וסבב את פניו לאיש בריתו הנ"ל ושאל לו האמת ראה מקום המעיין אשר הוא מראה לנו ועמד כמחריש לדעת סוף דבר. פתע פתאום אמר יאמר להה"ק הנ"ל בא נא ונשב על העגלה וכן עשו ונסעו לביתו העירה ולמחרתו נשמע כי באותו הלילה נשרף הבית אשר היה בו המעיין של השכו"ם ולא נשאר ממנו שריד ופליט. וכמה שנים עמד המקום פנוי מבלי בית:

מעשה מהה"ק הרבי ז"ל מלובלין

פ"א הביע פה קדוש של הה"ק מו"ה ר' בונם ז"ל מפרשיסחא בזה"ל להרבי מלובלין ז"ל היה לו חסידים גדולים וטובים ממני. אך מכירו הייתי ביותר מהם. כי בפעם אחת באתי לחדרו ולא היה הוא ז"ל אז בביתו ושמעתי קול מלפלף מהלבושים שלו שמועקים בגדלתו של הה"ק הנ"ל. ומעשה זו סיפר הה"ק ר' אלי' ז"ל שהיה בסוף ימיו אבד"ק וויסקיט בעה"מ ס' אור אלי' ותו"ת דבר אלי' מפי מגידי אמת ששמעו בעצמם מהה"ק ז"ל:

מעשה פלא מהה"ק מהר"ם הרבי הזקן ז"ל מנעשכיז

הה"ק מו"ה ז"ל מנעשכיז סיפר ממר אביו ז"ל מעשה נורא שפ"א בא אליו הרמב"ם ז"ל ושאל אותו מדוע אינו לומד בספרו היד החזקה. והשיבו כי הוא מוטרד מאד מאנשי דעלמא שבאים אליו בבקשותיהם. ע"כ עתו כל עמו שיוכל לפנות לזה ללמוד בספרו אז אמר לו הרמב"ם ז"ל שלהבא יהיה מונח ספרו אתו עמו על שלחנו תמיד ואם יקיים דברו זאת הוא מבטיח לו שבכל פעם כשיבא איזה חולה בבקשה לפניו. ויהי' נצרך לאיזה רפואה כשיפתח את ספרו ויביט בו אז יתגלה אליו ויודיע לו רפואה ע"ד החולה. וכך הוא שתמיד היה מונח ספר הרמב"ם על שלחנו ולא זז ממנו. כן סיפר הה"ק מוה' ר' אלי' הנ"ל ששמע בעצמו מפי מו"ה ז"ל מנעשכיז אשר סיפר לו:

מעשה מהה"ק ר' זאב מזיטאמיר בעל אור המאיר ז"ל

הנה הרה"ק בעל אור המאיר ז"ל הסתופף בצל כנפי קדושת המגיד הגדול הרבי ר' בער ז"ל ממעזריטש. ואירע פ"א בהיות הרה"ק בעל אור המאיר ז"ל במעזריטש אצל רבו הה"ק הנ"ל ישב במסיבה בסעודה עם חבריא קדישא ובראש המסובים היה רבינו הקדוש ר"ר בער ז"ל. ובתוך הסעודה אמר המגיד הק' ר"ר בער ז"ל בזה"ל נתן לנו למהר ולהאיץ הסעודה ולברך בהמ"ז לאשר לריעים אנו עתה להסמיך איש אחד מאתנו לרבי ונתן הכוס של בהמ"ז על יד הה"ק ר' זאב הנ"ל. ולאחר בהמ"ז שאל אותו המגיד הגדול מה הרגשת בשעה שנתתי הכוס על ידך השיב לו שהרגשתי שתי ידים מונחים על ראשי. ואמר לו המגיד הגדול שזה היה אלי' זכור לטוב שהסמיך אותך לרבי. והנה תמיד היה דרכו של הה"ק בעל אוה"מ ז"ל בעת שנסע לרבו להיות בעצמו העגלון ולהלביש הסוסים רתימתם וחכם ולמשוך אופני העגלה. וכמ"כ עשה בפעם הזאת בעת שנפטר מרבו לשלום והכין א"ע ליסע לביתו הלך בעצמו למשוך את העגלה שלו ולהתקם

ובפעם הזאת לאשר שהמגיד ז"ל סמך אותו לרבי באזני רבים ליוו אותו הרבה אנשי
לכבודו אמר להם הה"ק בעל אוה"מ ז"ל בפה שעמדו הוא ושם אצל העגלה כיון דאית
בש"ס כיון שנתמנה פרנס כו' אסור לעשות מלאכה בפני שלשה א"כ אסור לי למשו
העגלה בפניכם ע"כ אבקש מכם שתמחלו בטוב שתלכו לשעה קטנה לבית למען אוכ
לעשות מלאכתי הנצרך לי מובן מזה גודל ענותנותו של אותו צדיק שלאחר שנסמך לר
מהמגיד ז"ל לא הראה בעצמו שום גבהות הלב לאמר לאיש אחר לעשות מלאכתו והי
בעיניו שפל כמקדם :

מעשה מהה"ק רבי ר' שמעלקי ז"ל

הנה הרה"ק ר"ר שמעלקי ז"ל שימש בכתר הרבנות בק' ניקלשפורג. וידוע שדרכו ה
ע"פ דרך החסידות וכמה פעמים אירע שהתפלל לאחר זמן התפלה לעת ע
וכדומה עוד דברים אשר נדמה בעיני בע"ב כקלות. ואנשי ניקלשפורג לא הא מכת החסיד
וקצתם היו נוטים לעדת האשכנזים ג"כ כאשר ראו התנהגותו ודרכו של הה"ק הזה לא ה
נאות בעיניהם כלל ע"כ עשו אסיפה ונאספו כל ראשי העיר והבע"ב. ונגמר דיני
שלפי התנהגותו עתה באופן זה איננו ראוי להיות רב במחנם. וליוו את השמש דשם ש
להרב לומר לו בשמם שאינם רוצים עוד בו ומהיום והלאה לא ישתמש עוד בכתר הרבנ
אליהם והשמש הזה היה איש פשוט מאד תם וישר ושאל להם למה פתאום נהיתה כז
ספרו נא לי וגערו בו והפציר בהם עדי הגידו לו כל לבם. וענה להם השמש שהוא י
שהרב הוא צדיק תמים ושאלו לו איזה אנשים בקול במה תדע שהוא צדיק תמים
האמינו לדבריו לאשר שהכירוהו שהוא איש פשוט. סיפר להם מעשה אחת והוא כי ב
ניקלשפורג המנהג לדפוק על דלתי אנשים קודם אור השחר אחר חצות לילה שיעו
ויתגברו לקום לעבודת הבורא. ובכל לילה ולילה כאשר הולך הלילה לדפוק. תמיד מ
בכל לילה כשמגיע לדירת הרב דשם יסור רגלו לבית הרב. ופוגע אותו תמיד שיושב ול
ואצלו יושב עוד איש אחד אשר הוא איננו מכירו ופ"א שאל להרב מי הוא זה והשי
שהוא אלי' זכור לטוב ופ"א אירע שאיחר שעתו לדפוק מהרגלו תמיד ובפעם הזאת כ
רצה לסור רגלו לבית הרב כדרכו ראה שהרב הולך עם שני נרות בידו. ועמו עוד
אנשים אחד היה האיש הנ"ל שרואה אותו תדיר והשני היה לבוש כתר של זהב על ר
והם הלכו החוצה והרב חזר למקומו. ושאל לו השמש מי הוא זה עם הכתר וענה ל
הוא מנשה בן חזקי' שבא אליו לבקשו אודות השאלה שבא לפניו מרב אחד היות ב
היה שם חסיד אחד אשר הלך ושיבר כל הצלמות והפסילים משם ונתוודע הדבר ונ
להשופטים ודנו אותו למיתה לתלות אותו ובעיר הזו מצאו חבורה אחת אשר מצותם
כסף כתובה לאלמנות עניות שלא היה לבעלם נכסים שיגבו מהן נשותיהן הכתובה ו
האשה אלמנת החסיד הנ"ל להחברה הנ"ל שיתנו גם לה כתובה. ולא רצו ליתן לה בא
כי הם נותנים רק לאלה שמתים כדרך כל הארץ לא לזה שמאבד עצמו לדעת. ובא ה
הזה לד"ת לפני הרב דמתא ושלח את השאלה הזו להרב דק' ניקלשפורג והוא ז"ל י
להשיב לצדדים לכאן ולכאן. ובא אליו מנשה בן חזקי' להודיעהו כי הוא היה החסיד ה
שהיה מגולגל לתקן את אשר עיות בהעמדת צלם בהיכל ע"כ מבקש אותו שיראה לנ
לצד החיוב שישיב שיתנו לה הכתובה ומעשה זו סיפר הה"ק מוה' אלי' ז"ל שהיה ב
ימיו אבד"ק וויסקיט בעה"מ ס' אזר אלי' ושו"ת ד"א ובשם מגידי אמת ששמעו מה
[illegible] ר' בנים ז"ל שסיפר זאת לשבח את השמש כמה ענותן שני היה שהוא היה לו

י בכל לילה ולא היה מתפאר א"ע אך היה מפאר את הרב שמגלה אליו אלי'
זכור לטוב :

מעשה מהה"ק ר' יחזקאל ז"ל מקאזמיר

א בא לפניו רב אחד והיה מתנגד גדול לדעת החסידים . ושאל הרב שאלה אחת להה"ק ז"ל . למה כשנאספים איזה ת"ח מתנגדים ומסובין ביחד . אוהבים זא"ז בה עזה וקירוב הלבבות מאד ביניהם וכשנאספים איזה צדיקים הנקראים גוטי יודין יד נעשה מחלוקת ביניהם ושונאים זא"ז . והשיב לו תשובה מחוכמת ע"פ משל שפ"א ה איזה אומן צייר מומחה גדול וצייר עלי לוח תבנית שדה עם קמתה . ועל השדה מדים אנשים קוצרים השבלים בכליין . והתבנית היה נפלא מאד ולכל רואה נדמה כעין יה ממש והאנשים הקוצרים חיים עודנה וקוצרים תבואה כן נדמה לכל אשר יביט בו . צייר הנ"ל הגביל יום אחד אשר בו יתאספו אנשים רבים אומנים מומחים מעולים . ים רבים ונכבדים נגידים וקצינים ובינונים לראות את ..מונה הנפלאה ושלח על כל כתבי העתים מודעות להודיע יום המוגבל הנקרא „אויסשטעלונג". וכל איש אשר ימצא שום חסרון יתן לו מתנות רבות . ויהי בהגיע יום המוגבל הנ"ל התאספו אנשים ים רבים ואומנים מומחים רבים מארצות הרחוקות לחזות את השבח של הצייר התמונה הזו וכל אחד ואחד נכנס לראות ולהביט בו וכולם תמהו על ציורו הנפלא מאד ייר ביד אדם אשר לעיני כל יחזה כאילו חי הוא . ולא מצאו בו שום שמץ דופי ושום סרון שום צייר ושאר שרים . ואחר זה נכנס שם איש כפרי א' אשר עובד תמיד ע פ דה : ואינו מבין מהות הציור ומלאכתו מה היא במה יתפאר הצייר ומה השבח הזה . הביטו בו מנענע ראשו בתנועות משונות כאומר לא טוב הוא ובראות זאת הצייר הבע"ב ה לשחוק ולהיתול בעיניו הן כל הציירים מומחים ושרים וקצינים בני תבונה בני דעת מצא בו שום גרעון וחסרון ובא פועל איש כפרי הלז שנתגדל בכפר הזה אצל השדה בדה ולא למד מעולם להבין טוב הציור יבא ויאמר כי לא נאות הוא בעיניו ובמה יבין ע אם טוב או לא . ושאל לו למה לא טוב בעיניך ענהו שאיננו מצוייר כמתכונת הקוצרים הקוצרים לא יוכלו לקצור בלתי אם ישחו מעט . ואם על עומדם יעמודו לא יוכלו לקצור התמונה עומד הקוצר . ויענו אמת דבריך וטוב שאלת . אך לא שאלת כשאלה אומן מחה . אך כאיש כפרי פועל אשר לא ה תמונה נאה . ומעתה תבין לפתור גם שאלתך ופטרוהו לשלום והנמשל מובן :

עוד מעשה נפלאה מהה"ק הגאון ר' יצחק מאיר זצ"ל מגוהר.

בהיותו ערך בן ג' שנים היה אביו ז"ל רב בעיר מאגנישאוו ונחלה הילד הס"ק רי"מ ז"ל מאד ואצלה אמו ע"ה בבכי' תבא בחוץ שהיה מר מאד פגעה איש מלובש כמו דייטשיל שהי' תלה בצווארו רייזע באטיל. שאל אותה מה את בוכת כ"כ סיפרה לו כנ"ל. אמר לה שהוא רופא ויש לו ברייזע בייטיל סממני רפואה והכניס אותו לביתם ועשה רפואות והוטב לו ב"ה וכאשר נתוודע בעיר שיש אצל הרב רופא בא אליו מכמה חולים לקחת אותו ונעלם פתאום וחיפשו אותו בכל העיר ולא מצאו. אמר הי הס"ק זצ"ל שזה היה אלי' ז"ל ומה שלא הרגיש אבי הרב ז"ל שזהו אלי' ז"ל מטעם שדרכ להיות איזור עור במתניו. ולפעמים לצורך חולה האיזור עור בצווארו. כ"ז סיפר החסי ר' יואל ווארקעס ז"ל ששמע מפי זקנתו חיי שרה אם של הס"ק זצ"ל:

עוד מעשה נפלאה מהנ"ל

פעם א' בא אצלו א' מאנ"ש והתאונן לפניו שהוא בדחקות גדול מאד וגם אינו בבריאו השלימות. ושאל עצת קדשו אם ליסע לחו"ל שיש לו שם קרובים עשירים וישתד אולם שיסמכו אותו בנדבתם ולא הסכים לו ע"ז. אחר זמן בא עוד הפעם לפני הה" והתאונן כנ"ל ושוב לא הסכים לו. ונסע לביתו בפחי נפש. אבל מחמת רוב מצוקת דחקותו לא הי' ביכלתו להתאפק עוד ולא האזין לדברי הה"ק ז"ל והשתדל אצל קרובי ושלחו לו מעות ונתרחב ממצוקתו. אבל כשהשיג את המעות נחלה כל פעם יותר. ומחמ שנפל על רעיונו אולי הוא מחמת שלא שמע לדברי הה"ק נחלה. ע"כ לא הרהיב בנפש לבא אליו להתאונן. אך כשגבר חליו מאד שלח ע"י מי שיזכירו לפני הה"ק זצ"ל. א הה"ק ז"ל השיב שיודע מזה ושכבר כלו לו חייו. אבל מחמת שהיה לו דחקות עי"ז נת חייו עד משמים כי עני חשוב כמת. ועכשיו שקרוביו שלחו לו מעות ונתרחב ממצוק שוב נפסק ממנו החיות ולא היה ימים מועטים ושבק לן חיים:

עוד ענין נפלא מהנ"ל

הרגשתו במאכלו היה ג"כ להפליא פעם אחת אירע מעשה בעת שהיה דר בווארש ואחיו באו תמיד לווארשא אודות עסקים והיו אוכלים בביתו. ואח א' הי לו שלא הי' מדקדק על בשר גאר גלאט כשר בלי שום סירכא. רק היה אוכל בשר גלא כשר אשר כל החסידים אוכלים. ובישלו לו מרק בפ"ע בבית הה"ק זצ"ל ואירע שנתחל המרק שבישלו עבור הה"ק עם המרק שבישלו עבור אחיו ונתנו להה"ק את המרק ש היה גלאט כשר כ"כ. וכשהעמיד המשמש המאכל מרק לפניו ואחז הכף והגיס בקער והרגיש תיכף והניח את הכף ולא טעם כלום. והבין המשמש שלא דבר ריק הוא והלך תי לבית המבשלות וחקר ודרש ונודע שנתחלף המרק:

עוד מעשה כזו אירע בעת שהיה דר בעיר גור היה שאלה על עוף א' שנשחט פבו והרבנית שלחה לשאול להמו"ל ר' לייבוש דוואהרמעטר ז"ל שהי' אז מו"ל בשם ואמ שהוא כשר עלהיו"ט ושגם הה"ק יכול לאכול מזה השאלה. אבל כשהביא המשמש המ לפניו והביט בה הניח את הכף ולא רצה לטעום כלום. ורץ המשמש תיכף להרבנית לחק מה זאת אז הלכה בעצמה לפניו וסיפרה לו כל השאלה. אז השיב אמת הדבר שהיא כ אעפ"כ הוא לא רצה לאכול מזה. וכמה פעמים אמר שהרגשה הזאת למד אצל הרבי בונים זצ"ל מפרשיסחא זי"ע:

עוד סיפור נפלא מהה"ק ר' לוי יצחק זצ"ל מבארדיטשוב טרם התגלותו בעולם

בהיות ט"ו שנים אחר הנשואין אשר חותנו הגביר נתן לו מזונות על שלחנו וגם נתן
נתן לו סך עשרת אלפים זהובים מחמת שהה"ק ז"ל היה עלוי גדול בימי
לומיו והי' יושב כל הט"ו שנה בבית חמיו על התורה ועל העבודה בשקידה רבה יומם
ילה. ולא הי' פונה לשום עסק אחר. אז אמר לו חמיו הלא לא לעולם יחי' אדם שיהי'
תסומך עלי לעולם. ע"כ צריך לך לחשוב ולראות איזה עסק שתוכל לפרנס מזה את ב"ב.
השיב לו הה"ק אבל מה יכול אני לעשות מעולם לא למדתי שום מסחר. אז אמר לו חמיו
"כ איפוא זאת תעשה אני אתן לידך העשרת אלפים זהובים ואני אשכיר לך שני עגלות
דולות על סחורות. וגם אשלח עמך ב' אנשים סוחרים שהמה יודעים ומבינים היטיב
"כ מיני סחורות ושעל ידם תעשה עסקים ותקנה סחורות. ועי"ז תרגיל ותלמד עצמך
מסחר. כדברים האלה דיבר עמו חמיו ולא אחר הדבר לעשות ונתן לידו הכיס ושלח
מו ב' אנשים סוחרים ונסעו ללייפציג על יום השוק לסחור. וכאשר באו לשם ושכרו להם
כסניא אז הלך תיכף הה"ק לביהמ"ד וישב שם ללמוד בחשק גדול כי הי' מצטער מביטול
ורה שהי' לו כל ימי הנסיעה ללייפציג וישב בביהמ"ד כל היום והסוחרים הסרסורים
לו לא ידעו היכן הלך לפנות ערב בא להאכסניא ושאל להסוחרים שלו איזה מסחר
שיתם היום. והשיבו כי נזדמן לפניהם לקנות סחורה ותפשו את הה"ק שיתן להם מעות
לא מלאו ועי"ז עזבו את הסוחר עם הסחורה. אז אמר להם הה"ק שמעתה באם יהיה
הם לעשות מסחר יבואו אללו לביהמ"ד ויתן להם מעות כי שם יהיה מחמת שהוא למרום
וחו לישב לבדו באכסניא ויהי' ממחרת והסוחרים שלו הלכו לשוק והה"ק היה הולך
ביהמ"ד והי' תועה ברחוב מחמת כי לייפציג ידוע שהוא כרך גדול. ובא לבית בתי זונות
"ל. וכאשר בא לבית ויפן כה וכה היכן הוא. אבל אהה! שאין מניחים אותו עוד לילך
שם ולא הי' לו שום עצה להנצל מידיהם. אז נתיישב ונפל עצה בלבו והניח לפניהם
רור כספו עם העשרת אלפים זהובים למשכון כי אמר שכעת הוא נחפז לדרכו ואין לו
נאי רק בערב יבוא אלים. אז הניחו ממנו וברח משם. אבל נפשו עגומה עליו מאד כי
שב בדעתו האיך יבוא חזרה לביתו לפני חמיו באין סחורה ובאין מעות ומרוב העג"נ
התחזק עצמו והלך לביהמ"ד וישב ללמוד ברוב חשק והתלהבות גדול. לפנות ערב באו
הסרסורים שלו עם סוחר אחד להאכסניא שלהם מחמת שהיה להם לעשות עמו עסק
גדול לקנות ממנו סחורות בסך ה' מאות זהובים. והה"ק לא היה בהאכסניא אז הלכו
אליו לביהמ"ד ומצאו לומד בהתלהבות גדולה וקראו אותו שילך עמהם לשלם בעד הסחורות
אז השיב להם כי אבד כל המעות ולא יהי' עוד וכשמעם זאת נתבהלו מאד ומרוב עג"נ
התעלפו כי איך יאבד איש בר דעת סך רב כזה. ושכבו בעלפות ב' שעות עד שהי' ביכולת
הקיץ אותם וכאשר שב רוחם אליהם וידעו היכן הם התחילו לצעוק במר נפשם מה נעשה
עת והאיך נבוא לפני חמיך עם בשורה כזו כמעט נפשם יצאה בדברם אבל לא היה מי
שיוכל להושיע להם. והסוחר שהיה לו הסחורות למכור הלך מהם בפחי נפש מרוב עג"נ
"ל. אז אמרו הסרסורים להה"ק כעת אין לנו במה להשהות פה ניסע לבתינו וגיו
קשור הסוסים בעגלות ונסעו לביתם בפחי נפש והצטערו מאד בכל הדרך כי בחלה נפשם
מאד בכל יגיעתם שהי' לריק: והשמחה שהי' להם בתחלה שיהי' להם עסק פרנסה על
מה שנים נהפוך ליגון ר"ל. כי עתה אפילו בעד טרחת הדרך לא יהיה להם ונסעו כן
במרירות לבם עד שבאו קרוב לביתם ומלאם חותנו של הה"ק ואמר להם מה זה מהרתם
הצליח בעסקיכם ולבא מהר הלא היום השוק עומד שם ח' ימים ולא ענהו כלום אז שאל
את חתנו הה"ק והשיב לו לא עם בשורה הוא כי לא הצלחתי כלום כי אבדתי כל המעות.

וכשמעו

וכשמעו הדברים האלה נתבהל מאד וכמעט שנתעלף והתחיל לצעוק על חתנו האיך יה
אדם בר דעת שם הגדול כזה. אבל חתנו הה"ק רצה לשכך אותו בדברי נחומים ש
ידאג כי השי"ת יעזור לו וימלא חסרונו אבל חותנו אין רוצה לקבל תנחומים בדבר
רק הכעיס עליו עוד ביותר ויגרש אותו מביתו ואמר לו שלא יוסיף עוד ראות פניו
יען אותו לאכול פיד אצלו ועוד דברים כאלים דיבר עליו בכעס. וכאשר שמע הה
הדברים האלה מפי חמיו לא השיב לו מאומה. וברוב עג"כ הלך לביהמ"ד וישב ללמ
בחשק ובהתלהבות גדול יומם ולילה ולא בא עוד לבית חותנו כלום. ואנשים אחרים
מפרנסים אותו בצנעה מגודל רחמנות עליו והי' יען ג"כ בביהמ"ד כזה שי' מנהג זמן
עד שבא שעת הרווחה שהה"ק הי' צריך להושע ממלוקתו מזמן הדבר שלחותנו כש
בלבול מאנשי בליעל שהרף איזה בתים בעיר והשר מהעיר אסרוהו במחמתים וחבש
בבית אסורים. אבל מחמת שהי' גביר עלום השלך לשר סך רב כדי לפתוח אותו ממאס
עד שילא המשפט לבירור. וכאשר יצא מהמאסר נסע להרבי ר' אלימלך זצ"ל מליזענ
וסיפר לו המאורע כל דבר שורש. והשיב לו הרבי שישאל בזה עלה מחתנו ר' לוי יצ
והוא יתן לו עלה טובה. אבל הדברים האלה היו כמדקרת חרב בלבו ונסע לביתו ב
נפש. מחמת שלא הרהיב בנפשו עוד לילך לחתנו לבקש ממנו שיעשה לו טובה מח
הבזיונות שעשה לו שגירש אותו מביתו. וכאשר עבר איזה ימים נסע עוד הפעם לה
ר' אלימלך זצ"ל אולי יעשה לו טובה. אבל הוא השיב לו שכבר אמרתי לך פעם א' שת
ר' לוי יצחק יכול לעשות לך טובה. ויוכר לא רצה לדבר עמו ופטר אותו לביתו ו
בפחי נפש כי הי' כנגד טבעו שיפייס לחתנו ולילך אליו מחמת הבושה שעשה לו מ
שגירש אותו מביתו. ואסי' כי עברו ב' שבועות בא פקודה מאת השר שבעוד שמונה י
יעמוד לפניו למשפט אז רץ מהר עוד הפעם להרבי ר' אלימלך ז"ל ובכה לפניו ש
שיעשה לו טובה כי אין ביכולתו לבקש מחתנו בשום. אבל השיב לו שאין ביכולת מי להו
לו כלום רק חתנו יכול להושיע לו ופטרו לשלום ונסע לביתו ברוב עג"כ כי לא הי'
לתת עלה בנפשו האיך יפייס את חתנו כי חשב אחר כל הבזיונות שעשיתי לו בודאי לא י
להתפייס. ונתיישב בעצמו אח"כ באופן כזה שיעשה סעודה גדולה עבור אנשי העיר
יבקש לכל איש ואיש להסעודה ומאליו יהי' גם חתנו מבוקש להסעודה. ובאופן כזה א
יוכל לפייס את חתנו וכאשר חשב כן עשה וצוה להכין סעודה גדולה עבור אנשי ה
ושלח לבקש כל א' וא' על הסעודה וגם לחתנו ביקש. הגם שבתחילה לא הי' רוצה
אבל מחמת ששלח אחריו איזה פעמים והפצירו בו עד שהלך והושיבו אצל האנשים מכוב
הסעודה היתה נעשית בהרחבה מאד כיאות לגביר כמוהו במאכלים טובים ויין לרוב
עולם שמחים וטובי לב ושתו לחיים וגם הגביר שתה לחיים לכ"א וכאשר בא לחתנו ל
עמו לחיים התחיל לבכות לפניו במר נפשו אמת הדבר שחטאתי לפניך שגרשתי
מלפני אבל אבקש ממך שתמחול לי. והה"ק לא הירב כלום והשיב לו תיכף שמוח
והתחיל לשאול לחותנו על עסקים שלו באיזה מעמד הם עומדים אז סיפר לפניו כל המ
מהבילבול שיש לו וכבר היה ג' פעמים אצל הרבי ר' אלימלך והשיב לו בכל פעם של
הנחך כי אתה תוכל להושיע לי ע"כ אבקש ממך מאד כעת שתמחול לי מה שחטאתי כ
ותתפלל עלי שאנצל ואזכה במשפט. ודברו עוד מימים הרבה ולבסוף שתה הה"
לוי יצחק זצ"ל לחיים לחמיו ואמר השי"ת בודאי יעזור לכם שתנצלו מהבילבול ויהי
ערב שקודם יום המשפט נהיתה שריפה גדולה בבית המשפט ונשרפו כל הפ
ופראטאקאללען וכאשר באו לבוקר לבית המשפט והנה מהומה גדולה שלא נשאר כלום
הכתבים ואז פיו נעשה תפסי לגמרי ובמקום אשר הבין נשנו לו ומרם וכא לביתו
וטוב לב ונעשה משתה סוחרה בשמחה גדולה שעל שלך הם גם ... להרבי אלימלך

ימינו

ותיכף ונשק אותו לחתנו כי ראה שהוא בן יקר מאד שהציל אותו מגיהנם רע כזה וכאשר באו לפני הרבי ר' אלימלך זצ"ל קודם הכניסה בשמחה ונתן שלום להה"ק ר' לוי יצחק זצ"ל ולחתנו והוליך לפניו צרור כסף עם עשרת אלפים זהובים ונתן לו ואמר הרי שלך לפניך. ושאל להרה"ק ז"ל מאין בא אליו הממון סיפר לו שבזו הלילה בשעה שנכנס בא לו אשה אחת ואמרה לפניו שהיא האדונית מבית הזונות מלייפליג ובתלונה להביא לי צרור כסף עם עשרת אלפים זהובים. אבל לא רציתי לקבלם אז סיפרה לי כל המאורע ואמרה שמעת שקיבלה הממון הזה אין ביכולת לשום איש מביתה לשקוט רגע ופחד ורעדה יאחוז כל פעם ואינם יודעים מפני מה הם מפחידים. ע"כ עלה בדעתם שבוודאי הוא מחמת זה הממון שגזלו מחמת שאינם יודעים למי לחזור ואין להם שום עצה לזה ע"כ הסכימו ביניהם שימסרו הממון לידי שאתפלל בעדם שיסור מעליהם הפחד (כי הרבי מליזענסק הי' לו שם גדול בארץ) וכאשר שמעתי הדברים האלה אז קבלתי ממנה הממון. והה"ק ר' לוי יצחק זצ"ל עם חותנו שבתו בליזענסק אצל הה"ק רבי אלימלך זצ"ל בשמחה גדולה. ושמו והכלה כנודע הה"ק מבארדיטשוב לאיש מופת וי"ע :

מעשה נוראה מהאי סבא קדישא הה"ק ר' אברהם יהושע העשיל זצ"ל מאפטא אשר סיפר נכדו.,

פעם אחד בא אליו אחד מאנ"ש והתאונן לפניו כי הוא משוקע בעווני מאד. ענה אליו הה"ק אתן לך מכתב לאחד ממכירי שנוסע אצלי והוא גביר עצום כי יתן לך על עוונותיך סך מאתים רו"כ. וכן עשה ונסע העני עם המכתב להעשיר הזה ולא גלה לו אז תיכף מן המכתב אך אמר לו כי הוא נוסע ובא בעת מאדמו"ר מאפטא. העשיר הזה כשמעו כי הוא גם הוא מאנשי בריתו הה"ק מאפטא קבלו בסבר פנים יפות והיה באוכלי שלחנו איזה ימים. אח"כ שאל אותו מה תבקש ולקח העני המכתב ומסר לידו ובברכתו פני העשיר שקראו המכתב. והשיב לו לא אדע איזה חשבונות יש לאדמו"ר עמי. כי יצוה עלי לתת סך רב כזה מאתים רו"כ. ואם צוה עלי סך חמשים רו"כ בשביל כבודו. אבל סך כזה לא אוכל לציית ולא אתן. והפציר העשיר ממנו לקחת פה ויתן לקחם ממנו באמרו כי ירא לעבור פי אדמו"ר לקחת פחות ממה שנרשם בהמכתב. ונסע העני ריקם ממנו ובא חזרה להה"ק וסיפר לו כל הנעשה. והשיב לו מעתה אתן לך מכתב אחר לאיש אחר מאנ"ש אך על מאה רו"כ כי הוא אינו עשיר כ"כ. וכן עשה ויסע העני עם המכתב לאותו חסיד ומסר לידו. החסיד הזה כראותו המכתב מאדמו"ר שמח לקראתו והשיב לו אחי שב בביתי איזה ימים ואשר אוכל אשתדל עד אשיג עלות בנפשי כי אוכל לתת לך הכסף מלא אשר יצוה עלי אדמו"ר. וכן היה אחר עבור איזה ימים נתן לו סך מאה רו"כ בלב שמח ובפנים שוחקות ונסע העני בחזרה להה"ק מאפטא זצ"ל וסיפר לו מעשה החסיד וטוב לבבו :

והנה בעבור איזה זמן החל רד הגביר מן המכתב הראשון עד כי דל מאד ר"ל כי הוכרח להיות הולך וסובב לדפוק על פתחי נדיבים והולך ונודד ללחם עד בא אצל הקדוש מאפטא זצ"ל. ויזכור מן המכתב וכל הרפתקאות דעדו עליו ויך לבו אותו אשר רק על דבר אשר סרב בדברי אדמו"ר באו עליו הרעות האלה. ויצעק בקול מרה ומרה בהכניסו לבית אדמו"ר אמנם הה"ק צוה עליו שלא יראה פניו והיה הולך ובוכה לילות כימים וסיפר למקורביו חטאו במעלו אשר מעל במכתב אדמו"ר ומני אז והלאה הולך ומתמסכן מאד ונתעו לו עצה כי יעמוד כל היום בדלת אצל חלון אדמו"ר ובעת שהוא ישאל אותו אדמו"ר פ"ו אז אולי יהיה עת רצון לפייס דעתו ויסיר ממנו חרון אף וכעס.

והוא

והוא אמר לבני עשה כעצתם. ולנכון שאל הה"ק ע"ז ממקורבים והמה הליצו לפניו
הענין וכי הודה על פשעו ויתחרט מאד. והשיב הה"ק א"כ אעמוד עמו על ד"ת. והוש
ב"ד ע"ז ובתוכם היה הה"ק מסיווראן זצ"ה וטען הה"ק מאפטא זצ"ה לפני הב"ד
מעשה שהיה כך היה אשר כבואי ע"ז העולם מסר לי הקב"ה מלא כסף וזהב הנצרך
לעבודה ואנכי חלקתים ופזרתים אצל אנ"ש המסתופפים בצל קורתי. מעתה כל רכ
אשר רכש שלי היה וכאשר ימאן לתת על חשבונו סך מאתים רו"כ לקחתי את שלי מת
ידו ומסרתי לחסיד השני אשר נייח לדברי. ויצא פס"ד מהב"ד אשר כפי טענת הה
לא יוכל לתבוע נכסיו בחזרה כי לא לו המה. אך מזונות מגיע לו מצד רחמנות
יתחרט ויפייס כבוד הה"ק וכן היה כל ימיו היה לו פרנסה ולא השאיר אחריו בנ
מאומה. והחסיד השני אשר נייח להאגרת היה גביר עצום כל ימיו. מזה נשכל נר
כמה גדול כח הצדיקים זי"ע: